

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af lovforslag nr. L 125: Forslag til lov om ændring af lov om skibes sikkerhed m.v. og lov om beskyttelse af havmiljøet.

Af erhvervsministeren (Mimi Jakobsen).
(FremSAT 18/1 95. Første behandling 25/1 95. Betænkning 9/3 95).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-4 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Forespørgsel nr. F 29:**Forespørgsel til statsministeren:**

»Hvad er regeringens planer for udviklingen af velfærdssamfundet?«

Af Holger K. Nielsen (SF) og Steen Gade (SF).
(Forespørgslen anmeldt 11/1 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 18/1 95).

Begrundelse**Steen Gade (SF):**

Når SF har ønsket en debat om velfærdssamfundet netop nu, er der tre gode grunde til det.

For det første har vi fortsat en katastrofalt høj arbejdsløshed og en voldsom social udstødelse i Danmark. Det betyder, at i tusindvis af danskere er sat uden for resten af samfundet, og at samfundet er blevet mere polariseret, mere og mere opdelt. Vi nærmer os det Overdanmark og Underdanmark, som miljø- og energiminister Svend Auken advarede imod, da han var leder af Socialdemokratiet – eller måske er det rigtigere at beskrive det som et A-, et B- og et C-samfund, en tilstand, der desværre truer med at kunne blive permanent, hvis vi ikke vælger at sætte en politisk modoffensiv ind.

For det andet er det eksisterende velfærdssystem under pres fra en række forskellige sider – rækkende fra ultraliberalister, der som hr. Anders Fogh Rasmussen ønsker at nedbryde velfærdsstaten og ønsker, at markedet skal styre alt, over folk, der påstår, at vi ikke har råd til et velfærdssamfund, og at en høj arbejdsløshed er nødvendig, og til det, man kunne kalde almindelig højresocialdemokratisk tilpasning til tankegangen om, at enten skal også de velbærgede have ydelserne, eller også må projektet falde, eller også skal der skæres ned for de dårligst stillede. Her kræves efter vores opfattelse et klart modspil.

Og for det tredje er der behov for en samlet strategi mod udstødelse og for, at alle skal være en del af et fællesskab. Egentlig er det utroligt, at vi her i Danmark ikke har klare, overordnede mål for den sociale udvikling, også set i lyset af at de sociale udgifter udgør omkring en tredjedel af Danmarks samlede udgifter. I SF mener vi, at tiden er inde til at udarbejde en sådan samlet strategi mod udstødelse og for retten til at være det, man kunne kalde kusk i sin egen tilværelse som en del af fællesskabet.

Jeg venter spændt på statsministerens svar på forespørgslen og håber, at regeringen vil vise mod til at komme med det nødvendige og klare sociale modspil til den herskende debat og til den herskende økonomistiske trend, som det vistnok hedder, der er i dette spørgsmål. Det er der hårdt brug for.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg er glad for den debat, der er taget initiativ til her, og som vi skal have i dag.

Den debat, vi skal have, skal også have det rigtige afsæt. Den skal tage afsæt med udgangspunkt i det billede, der tegner sig for Danmark netop nu, og det billede, der tegner sig for Danmark i fremtiden, hvis vi gør det rigtige.

Debatten skal have den indledende kommentar med på vejen, at vi skal mange år tilbage, før vi finder en så dramatisk nedgang i arbejdsløsheden, som vi rent faktisk har set fra marts 1994 til januar-februar 1995. I løbet af blot denne korte tid er arbejdsløshedstallet i Danmark reduceret med godt 53.000. I dette forår når vi under 300.000 arbejdsløse, og forudsætter vi, at den økonomiske politik, regeringen har ført, fortsætter – og det vil den gøre – vil vi i løbet af de allernærmeste år blive vidne til yderligere dramatiske fald i arbejdsløsheden og konstant stigende beskæftigelse.

Men hvorfor nævner jeg nu det til at begynde med? Det gør jeg, fordi vi jo alle godt ved, at en økonomisk bæredygtig fremgang er en altafgørende forudsætning for, at vi kan bevare grundpillerne i det velfærdssamfund, vi gerne vil fastholde. Vi ved også af smertelig erfaring, at når der kommer en økonomisk nedtur, når der er økonomisk stilstand eller økonomisk tilbagegang, er risikoen for, at de dårligst stillede grupper må bære de største negative virkninger, særdeles iøjnefaldende. Efter mine indledende bemærkninger, som jeg nu skal uddybe lidt, vil den fungerende socialminister derfor fortsætte besvarelsen på regeringens vegne.

Vi hører ofte, at velfærdssamfundet er i krise, og nogle går endda så vidt som til at tale om, at velfærdssamfundet vil vise sig at være en parentes i den historiske udvikling. Det er jeg ikke enig i. Det er for lette bemærkninger og for overfladiske bemærkninger. Engang var det op til os selv at skabe velfærdssamfundet, og på samme måde er det nu op til os selv at foretage

de forandringer og fornyelser, der skal til, så vi fortsat kan leve i et velfærdssamfund.

Det er egentlig tankevækkende, at vi netop i dag, ganske få dage efter det sociale topmøde, har set det i virkeligheden meget tankevækkende og historisk meget vidtrækkende resultat af mødet, hvor det bl.a. siges, at markedsøkonomien er en vigtig ting og den bedste foranstaltning til at træffe decentrale beslutninger om priser, varer, handel og økonomisk vækst. Men markedsøkonomi alene gør det ikke.

Jeg har set, at et enkelt partis ordfører har kritiseret topmøderesultatet for ikke at lade markedsøkonomien blomstre »uden at politikere og samfund sørger for, at udstødte grupper eller mennesker, der ikke har de samme muligheder som andre, får muligheder skabt gennem samfundets lovgivning«. Men alt dette er topmøderesultatet jo også udtryk for. Vi har ganske få dage efter det sociale topmøde her i København fået et klart signal om, at hele verden erkender og er enig om, at markedsøkonomien skal være her; men markedsøkonomi skal også suppleres med en politisk ramme, og mange, mange lande kan meget vel have det danske velfærdssamfund som model.

Velfærdssamfundet bygger på nogle grundlæggende principper og holdninger til, hvordan et samfund bør indrettes, og i velfærdssamfundet er disse principper og holdninger omsat i love, regler, rettigheder og pligter. Som vi ofte har sagt til hinanden: Ingen rettigheder uden pligter, ingen pligter uden rettigheder.

Velfærdssamfundet bygger på tanken om tryghed og det fælles ansvar som fundamentet for livskvalitet og livsudfoldelse. Noget helt grundlæggende er tankerne om lige muligheder for alle samt en retfærdig og bæredygtig fordeling af goder og byrder. Disse ideer hænger efter min mening snævert sammen med vort demokrati og det politiske fællesskab. Det er samfundets opgave at sikre valgmuligheder for hver enkelt af os ud fra den grundlæggende idé, at alle kan noget, og det er samfundets opgave at give valgmuligheder, så alle mennesker selv kan finde frem til det, de er bedst til. Disse tanker er også bæredygtige i den fremtid, der tegner sig.

I den konkrete udformning af velfærdssamfundet har vi valgt at lade det offentlige løse en lang række opgaver. Det drejer sig om omsorgen for vore ældre, pasningen af vore børn, sikringen ved sygdom, ulykke og arbejdsløshed, udbygning af vort sundhedssystem og tilbud om uddannelse.

Her i Danmark finansierer vi vore velfærdsydelse over skatterne og stiller dem til rådighed for befolkningen enten gratis eller med væsentlige tilskud. Gennem de forskellige velfærdsordninger og vores skattepolitik sker der en ønskelig omfordeling af goderne mellem forskellige samfundsgrupper.

Hovedlinjerne i velfærdssamfundet er der heldigvis – sådan da – fortsat bred politisk enighed om. Selv om velfærdssamfundet naturligvis hele tiden er under forandring og fornyelse, må og vil vi aldrig svigte de grundpiller, jeg har beskrevet, og som vores velfærdssamfund bygger på. Det, vi taler om, er alene velfærdssamfundets overbygning. At forny velfærdssamfundet sker ikke ved at svække grundpillerne, men ved at styrke dem.

I min nytårstale lagde jeg op til en debat om velfærdssamfundet, og mit afsæt var bl.a., at velfærdssamfundets advarselsslamper blinker. Jeg ser gerne, at vi tager en debat om værdierne i velfærdssamfundets fremtid, og vi skal også afklare, om der er den nødvendige sammenhæng mellem idé og virkelighed. Tryghed er jo en af de bæredygtige grundpiller i velfærdssamfundets idé.

Nogle ser tryghed og vores tryghedslovgivning som en hindring for omstilling og fleksibilitet. For mig forholder det sig omvendt. For regeringen og mig selv er tryghed en grundlæggende forudsætning for, at vi kan møde udfordringerne og stille krav om, at den enkelte skal være parat til forandring og omstilling.

Jeg ser sådan på det, at tryghed og samfundets tryghedslovgivning ikke står i modsætningsforhold til bevægelighed og foranderlighed hos den enkelte, men er en forudsætning for, at den enkelte tør påtage sig nye udfordringer, f.eks. skifte job, søge nye uddannelsesmæssige udfordringer, dygtiggøre sig og møde den ny tids forandringer med den sikkerhed, en tryghedspolitik giver.

Vi skal ruste det enkelte menneske i Danmark til forandring. Vi skal dygtiggøre os, og vi skal sikre, at vi også i næste århundrede har verdens bedst uddannede arbejdsstyrke, og at mennesker kan leve trygt i forvisning om, at der altid er et velfærdssamfund, så man ikke er fortabt, selv om man har tabt én gang. Der må altid være et velfærdssamfund, der netop forener tryghed med forandring og rustet det enkelte menneske til at kunne klare forandringer og dygtiggøre sig.

I debatten om velfærdssamfundet har der undertiden været tanker fremme om at tale nedsettende om fællesskabet. For mig at se er fællesskabet noget centralt i velfærdssamfundets idé. Det er i høj grad gennem samvær med andre, vi realiserer de grundlæggende ideer.

Og husk især én ting, som jeg også selv er opmærksom på: Ensomhed er måske den største socialpolitiske udfordring i det moderne samfund! Det gælder både for ensomheden i de unge generationer, og det gælder for ensomheden blandt vore ældre. Vi kender det jo alle, både tæt på os selv i vores familie, men også hos naboerne og i den daglige informations- og nyhedsformidling. Vi ser ensomhedsfølelsen som en af de største udfordringer, og her er svaret et godt netværk og tryghedslovgivningen i forening.

Har vi råd til vores velfærdssamfund? For mig at se er det et spørgsmål om politisk vilje og handlekraft til at forme rammerne for en økonomisk strategi i de mange år foran os, som vil sikre, at vi har råd. Vi har i hvert fald ikke råd til at lade være. Vi har så mange erfaringer for, at vi selvfølgelig også i fremtiden kan finansiere et velfærdssamfund som det, vi gerne vil have.

Afslutningsvis vil jeg gerne give tilsagn om, at jeg i min åbningsredegørelse i det kommende folketingsår vil lægge megen vægt på en omtale af spørgsmålet om social sikkerhed og tryghed, også med de udgangspunkter, jeg allerede har nævnt. Ingen skal svigtes eller efterlades i et dansk velfærdssamfund, og ingen skal være i tvivl om, at denne regering ikke vil se passivt på, at nogen falder af i svinget. Det gælder alle, det gælder ikke mindst de dårligst stillede, og det skal være et klart signal fra regeringen og mig selv her i dag.

Socialministeren (Jytte Andersen, fg.):

Regeringen stiller til stadighed spørgsmålet: Hvordan kan vi gennemføre reformer, der indebærer, at de, der har det vanskeligt, får det bedre, samtidig med at vi sikrer det økonomiske grundlag for velfærdssamfundet?

Derfor er der i de sidste 2-3 år taget en lang række konkrete initiativer, der både tilgodeser en styrkelse af økonomien, af indsatsen for de svageste i vort samfund, af arbejdsmarkedspolitikken og endelig af uddannelsesindsatsen og forskningspolitikken.

Det kendetegner den praktiske velfærdspolitik, at vi på den ene side udvikler vort samfund og på den anden side slår ring om dem, der har

brug for det. I en tid med store forandringer og udfordringer i samfundet er det vigtigt, at vi alle handler i overensstemmelse med den gensidige forpligtelse, der ligger i velfærdstanken, og at vi alle tager ansvar for, at den praktiske politik bygger på de værdier og de holdninger, vi forbinder velfærdssamfundet med.

En stærk økonomi er forudsætningen for et velfungerende samfund og forudsætningen for, at vi kan forny og udbygge vores velfærdssordninger og dermed sikre den tryghed for børn, unge, voksne og ældre, som befolkningen ønsker og forventer. Vi har jo ikke velfærdssamfundet for vores egen skyld, men fordi borgerne ønsker og forventer, at trygheden er til stede.

Derfor var en fornyelse og styrkelse af den økonomiske politik højt prioriteret, da regeringen i 1993 gav dansk økonomi et målrettet skub fremad, og resultaterne af denne politik er kommet: Vi havde i 1994 Europas højeste vækstrate; ledigheden er faldet betragteligt; der er skabt flere arbejdspladser; priserne steg mindre hos os end i det øvrige Europa; betalingsbalanceoverskuddet er solidt, og der er tillid til den økonomiske politik på de finansielle markeder. Også for de kommende år tegner den økonomiske udvikling godt; der er en positiv stemning i erhvervslivet, og mulighederne for en stabil vækst og en yderligere reduktion af arbejdsløsheden er gode.

Det er klart, at vi også fremover selv skal gøre en væsentlig indsats. Der skal være tillid til dansk økonomi, den stramme udgiftslinje skal fastholdes, underskuddet på statsfinanserne skal væk, og statsgælden skal nedbringes. Den politiske opgave er at udnytte den positive økonomi som springbræt for en yderligere udvikling af velfærdssamfundet. Derved sikrer vi den økonomiske forudsætning for borgernes tryghed og udviklingsmulighederne for velfærdssamfundet; og tackler vi de kommende års udfordringer rigtigt, er der et solidt grundlag for de nødvendige fornyelser af velfærdssamfundet.

Vi har knækket arbejdsløshedskurven; det er godt for økonomien, men det er især godt for de mange, som er kommet i arbejde. De har fået en bedre økonomi og er igen blevet en del af arbejdsfællesskabet, og de ser med rette med tilro på fremtiden. Men – for der er et men – de positive konjunkturer har først og fremmest betydet bedre vilkår for den almindelige dansker med en høj grad af tryghed og et stærkt netværk; men for de langtidsledige, de unge,

der aldrig er kommet ind på arbejdsmarkedet, de psykisk handicappede og de socialt udstødte grupper er gode konjunkturer ikke nok. Her er der behov for, og her er der brug for – uanset alle de muligheder, der ligger i den nye arbejdsmarkedsreform – en ekstra politisk vilje til at gøre en særlig indsats.

Derfor har regeringen udbygget indsatsen for de udstødte. Jeg skal her nævne de nye bestemmelser i bistandsloven om mere støtte i egen bolig, husly for enlige og væresteder for socialt vanskeligt stillede personer, som træder i kraft den 1. april, og behandlingspakken for narkomaner, som regeringen fremsatte i januar. Regeringen påtænker endvidere at give Folketinget en statusredegørelse om udbygningen af indsatsen for de sindslidende i dette forår.

Velfærdssamfundet har ikke mindst et ansvar for de udsatte grupper; vi skal tilbyde dem forhold, som både de selv og samfundet kan være tjent med, for at modvirke polarisering og øge marginaliseringen. Velfærdssamfundets fremtid afhænger af, at vi alle som danskere er villige til at påtage os ansvaret for hinanden, udvise solidaritet med de svagere blandt os og gøre deres velfærd til en forudsætning for vores egen.

Specielt i storbyerne ser vi stigende problemer med udstødte grupper. Som led i en videreudvikling af det arbejde, regeringen i 1993 igangsatte med et særligt Byudvalg, vil regeringen nu gøre status på området. I samarbejde med de kommunale myndigheder vil der blive etableret et rådgivende udvalg, som skal fastholde hovedsigtet om at skabe rammer for et bedre hverdagsliv i boligområderne og samtidig gøre en indsats mod udstødningen i storbyerne. Regeringen ønsker med disse initiativer at undgå den udvikling, som vi desværre er blevet vidne til i bl.a. USA og Storbritannien, hvor den sociale sammenhængskraft og solidariteten er stærkt i fare i storbyerne. Vi ønsker under ingen omstændigheder, at der i Danmark udvikles destruktive subkulturer, hvor vold, kriminalitet og ansvarsløshed hører med til hverdagen. Vi vil forebygge og modvirke en sådan udvikling.

Bistandsloven fra 1976 er sandsynligvis ikke længere tidssvarende, for problemerne her i 1995 er anderledes end for knap 20 år siden. Erfaringerne viser bl.a., at der har været en tendens til at betragte alle, der kommer i berøring med det sociale system, som klienter, og derfor er der god grund til at revurdere bistandsloven.

Socialministeren har taget initiativ til at undersøge, om det er hensigtsmæssigt at

modernisere bistandsloven, så der sker en tydeliggørelse og en opdeling af loven i en service-del, en aktiveringsdel og en kontanthjælpsdel. En moderniseret og mere enkel bistandslov vil også kunne fremme den almindelige forståelse for socialt arbejde, og folks opbakning om velfærdssamfundet forudsætter forståelse og gennemskuelighed. Sociale kapitler er udtryk for reel og konstruktiv nytænkning med mange perspektiver, når det drejer sig om indsatsen for svage grupper.

På det statslige område er der i den nye overenskomst taget nogle skridt fremad, fordi der er indført ordninger, der giver udsatte grupper nye beskæftigelsesmuligheder. Flere af overenskomsterne på det private arbejdsmarked indeholder hensigtserklæringer om sociale kapitler, og mere end 1,3 millioner mennesker er omfattet af de formuleringer om sociale kapitler, der er medtaget i de opnåede forhandlingsresultater.

Der er brug for, at regeringen, kommunerne og arbejdsmarkedets parter sætter sig sammen for at diskutere, hvordan vi sammen bedst kan følge tanken om at fremme beskæftigelsesmulighederne for de udsatte grupper op. Når overenskomsterne er endeligt på plads, vil regeringen derfor invitere til drøftelser om, hvordan vi aktivt kan udmønte tanken om virksomhedernes sociale ansvar, bl.a. gennem sociale kapitler.

Vi lægger op til, at de udsatte grupper også får reelle muligheder for at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Der er penge til det, og der kan iværksættes forsøg, hvor parterne lokalt kan indgå konkrete aftaler, der kan give os erfaring med, hvordan de sociale kapitler kan omsættes til aftaler for de enkelte virksomheder.

Arbejdsløsheden og de konsekvenser, arbejdsløsheden har for den enkelte og for samfundet, er den største udfordring for vores velfærdssamfund, men der er på kort sigt ingen lette løsninger på problemet. Det arbejdsmæssige fællesskab mennesker imellem er en grundforudsætning for velfærdssamfundet, og derfor har vi brug for det, den enkelte kan. Det må vi indrette vores virksomheder og lokalsamfund efter.

Livslang uddannelse vil være helt afgørende for, at vi kan fortsætte den nuværende fremgang i beskæftigelsen. Uddannelse og videreuddannelse er ikke mindst en forudsætning for, at vi kan imødekomme informations- og videnssamfundets udfordringer om fleksibilitet og omstillingsevne. Regeringens mål er, at Danmark fortsat skal råde over en af verdens bedste og mest

veluddannede arbejdsstyrker, og derfor er uddannelse også en central størrelse i den stadi-ge udvikling af demokratiet. Uddannelse drejer sig ikke kun om tekniske kvalifikationer, men også om almene og menneskelige kvalifikationer, og Danmark har velfungerende efteruddannelser for såvel beskæftigede som ledige. Men vi må videre endnu.

Uddannelsesorloven og arbejdsmarkedsreformen er vigtige nydannelser med henblik på den fortsatte udvikling. Langt hovedparten af arbejdsstyrken i år 2010 er allerede på arbejdsmarkedet i dag, så efteruddannelses- og videreuddannelsesindsatsen er helt uomgængelig i de kommende år. Regeringen arbejder derfor med en voksen- og efteruddannelsesreform, og denne reform skal indrettes, så udbudet smidigt og hurtigt kan tilpasses arbejdsmarkedets behov og lønmodtagernes og virksomhedernes ønsker og behov for nye uddannelser kan imødekommes. Vi må forvente, at virksomhederne i højere grad samarbejder med deres ansatte om uddannelsesplanlægning, og at voksen- og efteruddannelsesindsatsen kædes sammen med aftaler på arbejdsmarkedet.

Det er regeringens mål, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Vi må ikke læn- gere tabe op mod hver fjerde i en ungdoms- årgang rent uddannelsesmæssigt. Enten skal de unge have en erhvervsuddannelse eller en almen gymnasial uddannelse. Regeringen har udbygget uddannelseskapaciteten betydeligt i de seneste år, og denne udbygning vil fortsætte. Kvalificeret pædagogisk udvikling vil også være en vigtig del af dette arbejde.

Kodeordene på arbejdsmarkedet skal være solidaritet og fleksibilitet. Der skal være et effektivt beredskab for at forhindre flaskehalsproblemer, dagpengesystemet skal understøtte et fleksibelt arbejdsmarked, og vi skal sikre de unge et godt grundlag for en karriere på arbejdsmarkedet. Og endelig skal vi være opmærksomme på, hvordan styringen af arbejdsmarkedspolitikken er tilrettelagt.

Der skal gøres en særlig indsats for de svage grupper. Det gælder for personer med langvarig ledighed, som måske aldrig har haft fast tilknytning til arbejdsmarkedet, og det gælder folk med nedsat arbejdsevne, fysisk og psykisk handicappede og ældre, der ønsker at arbejde på nedsat tid.

Men også indsatsen for de socialt udstøtte skal fremover have beskæftigelsesaspektet med. Netop for de grupper er tilknytningen til

arbejdsmarkedet vigtig. Følelsen af at være en del af det sociale fællesskab og have en meningsfyldt tilværelse er ofte uløseligt knyttet til det at have et arbejde.

Orlovsordningerne har været en vigtig nydannelse på arbejdsmarkedet, og ikke mindst har de jo været en meget stor folkelig succes. Orlovsordningerne bidrager til såvel fleksibiliteten som solidariteten på arbejdsmarkedet, men de vil selvfølgelig fortsat skulle tilpasses i lyset af samfundsudviklingen. Derfor skal der ikke herske tvivl om, at orlovsordningerne vil være et centralt element også i fremtidens velfærdssamfund.

Vi står over for både udfordringer og muligheder, som vil påvirke udviklingen af vores velfærdssamfund. Det kræver omstillingsevne af alle i det danske samfund. Vi skal udnytte de erhvervs- og beskæftigelsesmæssige muligheder, fremtiden byder på. Det er grundlaget for videreførelse og fornyelse af det danske velfærdssamfund.

Det er derfor helt afgørende, at vi fortsat arbejder for at øge velstanden i samfundet, og at vi har de rette rammer for vores samfundsøkonomi, samtidig med at vi holder orden i eget hus. Det arbejde satte regeringen sig i spidsen for allerede for knap to år siden, og det arbejder vi fortsat på.

Velfærdssamfundet er en del af vores kulturgrundlag, et kulturgrundlag, der bygger på et ansvar for de svage, bygger på tryghed i alderdommen, bygger på ligestilling imellem kønne og bygger på at skabe uddannelses- og udviklingsmuligheder for den enkelte. Det er regeringens holdning, at disse værdier løbende er ledetråd for udviklingen af velfærdssamfundet.

Regeringen lægger op til en bred debat om tryghedsbegrebet og om forudsætningerne herfor, om ansvar og opgaver, og med disse ord vil jeg også lægge op til debat om velfærdssamfundets udvikling.

Forhandling

Steen Gade (SF):

Først til regeringens besvarelse: Man kunne jo godt føle, at meldingen her i dag var: »Her går det godt, fru kammerherreinde!« og at vi ikke står over for nogle ganske omfattende politiske drøftelser, og når det kommer til stykket også nogle større politiske uenigheder, end jeg synes det fremgik af de besvarelser, vi fik her.

For det andet synes jeg, det illustrerer noget, der bekymrer mig lidt: Selv om der er meget rigtigt og der selvfølgelig er meget, jeg er enig i, i det, der er blevet sagt fra både statsministerens og den fungerende socialministers side her i dag, så er der ikke i talerne, i fremstillingen her den forståelse, jeg synes er nødvendig, af, at velfærdssamfundet skal udvikles, og at vi står i en politisk kamp for at få solgt det budskab. Der er rent faktisk folk, der ønsker, at velfærdssamfundet skal demonteres.

Jeg synes, socialministeren i starten af sit indlæg kom til at illustrere en problemstilling, som jeg godt vil hage mig fast i. Det er, at der var så mange klare og fornuftige mål omkring den økonomiske udvikling – dér var ret klart klar besked – og så var der nogle holdninger om de dårligst stillede, om velfærdssamfundet.

Det, jeg gerne vil sætte fokus på i denne debat, og grunden til, at vi har rejst den, er, at vi ikke tror, at der fortsat kan være forståelse for velfærdssamfundet, hvis man fortsætter på den måde. Man er nødt til at få gjort det til et samlet projekt Danmark.

Det er derfor, vi vil tale for, at der laves en velfærdsplan. Vi kan ikke dele det op og sige: Vi har klare mål for økonomien, men for det, der vedrører mennesker, er der ikke klare mål. Dér må vi se at reparere. Vi bruger en tredjedel af statens udgifter på dette her område, og alligevel har vi sådan en lidt lala holdning til det.

Derefter vil jeg komme med nogle betragtninger, hvor jeg vil argumentere for det synspunkt, at det danske velfærdssamfund i dag måske med langt større ret kan kritiseres for, at der ikke er velfærd, end for, at velfærden er løbet løbsk, som vi hører fra borgerlig side.

Der er efter SF's opfattelse stadig tale om velfærd uden velfærd, som socialdemokraten Bent Hansen skrev i 1969 i sin berømte bog.

I dag har uligheden oven i købet bidt sig mere fast ved, at meget store grupper er permanent arbejdsløse og arbejdsløsheden ofte går i arv, samt ved en omfattende overførsel til kontanthjælp og andre offentlige ordninger. Der er skabt et grundlag for en meget ubehagelig opdeling i et Overdanmark og et Underdanmark. Det er uacceptabelt, og det skal bekæmpes; men det er ved at bide sig alt for meget fast.

Den fungerende socialminister var vel lidt inde på det – meget forsigtigt – da hun talte om, at det økonomiske opsving sådan set ikke var kommet de dårligst stillede til gode ud over i nogle specialprogrammer. Det er rigtigt, at det

er virkeligheden. Der er en risiko for permanente økonomiske skel i befolkningen og, hvad der næsten er værre, for, at en meget stor gruppe – den samme gruppe – ikke har den mulighed, som alle mennesker skal have, for at være kusk i egen tilværelse.

Hvor tit bliver en kontanthjælpsmodtager spurgt om, hvad han eller hun gerne vil lave, hvad hun vil arbejde med, hvad hun vil udrette for sig selv og for samfundet? Ikke ret tit, alt for sjældent. I stedet for bliver hun mødt med ligegyldighed: Stil dig tilfreds med den check, vi sender – vi kan overveje, om den skal øges, hvis de rige får endnu mere, men ellers ikke – og så med en stribe detaljerede krav uden sammenhæng i øvrigt for den enkelte.

Der er ikke brug for at afvikle velfærdssamfundet. Der er brug for at udvikle det. Det er vores overordnede mål med denne debat at få sat fokus på det tema.

Og når vi er så optaget af det, er det, fordi der føres en totalt anderledes diskussion i Danmark. I stedet for diskuterer man, at vi ikke har råd til det, ja, ligefrem at velfærdssamfundet er skyld i al dårlighed. Jeg vil prøve at tage fat i nogle af argumenterne.

Vi har ikke råd, siger nogle, fordi overførselsindkomsterne stiger og stiger i de kommende år – blot ved en simpel fremskrivning, siges det. Men problemet med den argumentation er jo den simple fremskrivning, for i Danmark har vi nu gennemført – vi er vel et af de få lande, der har gennemført den – den store omstilling fra familieøkonomi til individuel økonomi. Der er sådan set lige så mange mennesker som tidligere under forsørgelse i dag. Det nye er, at de i dag forsørges i den offentlige sektor, mens de tidligere blev forsørget af manden i familien.

Nu er vi i en anden proces, og derfor kan man ikke bare sige: Jamen hvis væksten i de offentlige udgifter fortsætter, som den har forløbet i de tidligere år, så ender kurven helt deroppe. Det er en helt ny situation: Enten er danskerne i beskæftigelse, eller også er de under en eller anden form for forsørgelse.

Men det giver os jo en kæmpe chance, for det betyder, at vi kan nedbringe udgifterne med helt øjeblikkelig effekt. Hver gang vi får lavet en arbejdsplads i den private sektor, har vi fået dobbelt gevinst: vi har sparet dagpenge, og vi har fået et øget skattegrundlag, og det vil sige, at vi rent faktisk kan foretage en mægtig besparelse, hver gang det kan gøres.

Det vil altså sige, at her har vi en chance med en målrettet politik for skabelsen af flere arbejdspladser, for bekæmpelse af arbejdsløsheden. Det er jo i hvert fald et af instrumenterne. Vi kan klart gå ud og sige til danskerne, at man kan opretholde velfærdsniveauet, at man kan kæmpe for velfærdssamfundet, at man altså ikke er nødt til, som en række Venstrefolk og andre borgerlige går rundt og siger, at demontere velfærdssamfundet.

Et andet argument i samme boldgade handler om, at udgifterne til de gamle vil eksplodere. I den rapport, som Finansministeriet udgiver i dag, taler man om, hvordan det vil se ud, hvis man fremskriver tallene. Jeg forstår, at det, at de store årgange, som jeg er en del af, om ca. 30 år er cirka 80 – altså ikke i antal, men i alder – kommer som en overraskelse for nogle. Det er lidt overraskende, at det kan gå sådan, at det bliver en politisk overraskelse, for selvfølgelig vil de store årgange engang blive gamle, hvis de ikke er døde forinden. Men det er klart, at det giver øgede udgifter – 40 mia. kr., kan man regne sig til – men det er om 30-35 år, og hvis vi da har fjernet gælden, har vi sparet 60 mia. kr. i renteudgifter.

Hvad vil jeg med alle disse tal? Det er ikke, fordi jeg elsker dem, men somme tider skal økonomiske argumenter bekæmpes med økonomiske argumenter. Det, jeg vil sige, er, at vi ved de politiske beslutninger, vi træffer i disse år, ikke skal lade os tyrannisere af sådan nogle fremskrivninger, for hvor tit passer de? Lad os i stedet for sætte den politiske dagsorden og sige, hvilket samfund vi vil have.

Så er der luft, hvis vi tilrettelægger det samlet som en økonomisk politik, som en social politik, som en politik for at udbygge og udvikle et velfærdssamfund. Og det skal forstås som et samfund, hvor enhver borger har ret til at være kusk for egen tilværelse og ikke bliver umyndiggjort, hvor alle har et hæderligt økonomisk liv, men altså – hvad der er vigtigt i disse år – også har den reelle mulighed for selv at være med til at bestemme.

Det kan lade sig gøre. Det er ikke umuligt. Men det kræver selvfølgelig, at vi sætter tingene i sammenhæng og ikke bare siger: En tredjedel af det offentlige udgifter bruger vi til at reparere med, og så interesserer vi os for alt det andet.

Det er mit hovedsynspunkt i dag. Det vil jeg gerne have andre ordførere til at forholde sig til: Om vi kan blive ved med at tænke så adskilt og så opdelt, om vi ikke i stedet for har brug for en samlet strategi.

Jeg vil så sige, at der er mange ting, der skal gøres: Beskæftigelse, fordeling af arbejdet, omfattende uddannelsesindsats og en særlig indsats for de grupper, der længe har været sat udenfor – for dem alle sammen, for det er jo ikke et velfærdssamfund, hvis vi bliver ved med at have en opdeling.

Og så tror jeg, vi skal i gang med nogle forsøg med et nyt arbejdsbegreb. Arbejde er jo noget andet i dag, end det var for 25 år siden, og sådan er det da også om 25 år. Nogle af de ting, vi i dag ikke forstår som arbejde, og som man i dag ikke kan tjene penge ved – nogle gør det så for dagpenge, nogle går og hutler med det, og nogle gør det kun i deres fritid – vil da udvikle sig til at være sektorer i den økonomiske politik og dermed i økonomien. Der tror jeg vi skal i gang med at eksperimentere – det kan være forskellige projekter, startstøtte til nye initiativtagere, iværksættere, og der har været forslag fremme om at bygge et antal iværksætterhusmandsbrug osv. Jeg tror, vi også skal i gang med eksperimenter.

Der er behov for klare mål og også en handleplan for udviklingen af velfærdssamfundet. Derfor vil jeg gerne på SF's vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget konstaterer, at den største trussel mod vores fælles velfærd er opdelingen af befolkningen i et A-, et B- og et C-hold og den deraf følgende polarisering.

Den katastrofalt høje arbejdsløshed og den omfattende sociale udstødelse nødvendiggør en samlet plan med klare målsætninger og konkrete handlingsanvisninger for at hindre, at det danske samfund bliver permanent delt i et Overdanmark og et Underdanmark.

Derfor opfordrer Folketinget regeringen til i efteråret 1995 at fremlægge en samlet prioriteret velfærdsplan, der sikrer alle mennesker mulighed for at kunne deltage i samfunds- og arbejdslivet på egne præmisser.

Velfærdsplanen skal indgå i den konkrete danske opfølgning af Det Sociale Topmøde i København.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 48).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jørn Pedersen (S):

Vi vil også fra Socialdemokratiets side gerne takke SF, fordi man rejser denne debat om velfærdssamfundet i dag. Det er altid spændende at få en principiel debat om, hvor vi vil hen med vores fremtidige samfund.

Jeg vil godt starte med at sige, at vi som danskere bør være stolte af vores velfærdssamfund. Fra det netop afholdte sociale topmøde fik man også en klar fornemmelse af respekt og beundring for den danske model ude omkring i verden.

I velfærdssamfundet skabes i fællesskab rammerne for tryghed for den enkelte, en tryghed, der er helt afgørende for, at den enkelte får mulighed for at udfolde sig og udvikle sig. Velfærdssamfundet drejer sig også om lige muligheder for alle, ligesom det handler om en retfærdig fordeling af goderne og byrderne. Velfærdssamfundets styrke vurderes på, hvordan man behandler de svage grupper.

Det danske velfærdssamfund er jo et produkt af årtiers politiske reformer, et produkt, som vi skal være parate til at videreudvikle og forny – vel at mærke uden at fjerne os fra de overordnede målsætninger. For Socialdemokratiet vil der ikke herske tvivl om, at velfærdssamfundet også skal være en hovedhjørneste i vort fremtidige demokrati.

En afgørende forudsætning for at have et velfærdssamfund er en god og sund økonomi. Derfor har det været afgørende for regeringen at skabe et økonomisk klima, der var grobund for bedre beskæftigelse, en styrket uddannelsesindsats samt en øget indsats over for de svage grupper.

I Socialdemokratiet kan vi med glæde konstatere, at der på mange områder er igangsat en udvikling, der går helt klart i den rigtige retning. Jeg vil nævne nogle af disse områder her:

Børneområdet: Der skal være tid og plads til børn. Det er børnene, fremtidens samfund skal bygges på. Regeringen har taget en lang række initiativer for at styrke børn og deres forældre.

Vi kan nævne nedbringelsen af ventelisterne. Siden 1991 har der været en markant stigning i antallet af pladser på børnepasningsområdet. Det har halveret ventelisterne i samme periode. Ved udgangen af 1995 skal der være pasnings-

garanti for alle 1-5-årige børn. Dette er aftalt mellem regeringen og kommunerne.

Forældreorloven har gjort det muligt for forældre at tilbringe mere tid sammen med deres børn. Ordningen er med finanslovaftalen for 1995 blevet gjort permanent, og det anser vi for at være et stort skridt i den rigtige retning.

Der er taget en række initiativer i de seneste år, der har været målrettet imod de svage stillede børn. Indsatsen følger op på regeringens handlingsplan fra 1994.

Der er også sket en gradvis forhøjelse af fripladsgrænserne, hvilket naturligvis er af stor betydning for børn fra mindrebemidlede familier.

Og der er i 1995 og 1996 afsat penge til udvikling af særlige klubtilbud til større børn og unge.

Som det sidste på børneområdet vil jeg nævne Børnerådet. Den 1. juli 1994 blev der oprettet et børneråd som et treårigt forsøg. Børnerådet taler børnenes sag, og hensigten er, at det skal overvåge børns forhold såvel juridisk som socialt.

Jeg vil også godt komme ind på ældreområdet. Vi i Socialdemokratiet er meget optaget af de ældres forhold. Regeringen har derfor afsat ekstra midler til at skaffe flere personer for at øge servicen på pasnings- og plejeområdet. For tiden planlægger vi en egentlig plejehjemsreform, hvis hovedsigte bliver at skaffe flere og bedre bomuligheder for de ældre.

Ligeledes er vi meget opmærksomme på at sikre en veluddannet medarbejderstab, der skal tage sig af de helt centrale behov omkring pasning og pleje af vore ældre medborgere.

Det ligger os også meget stærkt på sinde at sikre de ældre størst mulig indflydelse på deres egen situation. Vi arbejder med modeller for, hvordan vi kan indføre et kontraktssystem, der synliggør de aftalte ydelser. Af hensyn til retssikkerheden ønsker vi indført en form for klage- eller ankeadgang vedrørende den tildelte hjemmehjælp – alt i alt tiltag, der skal sikre de ældre en tryk alderdom nu og i fremtiden.

Jeg vil også gerne beskæftige mig med indsatsen for de særlig udsatte grupper. Det har ligget Socialdemokratiet stærkt på sinde at gøre noget særligt for udsatte grupper. Der skal være plads til alle, og der skal være brug for alle. Det må helt klart være hovedsigtet.

Der har siden 1993 været en markant stigning i de afsatte midler netop til disse formål. Initiativerne har særligt været rettet imod personer

med sindslidelser, svagt stillede børn og unge, stofmisbrugere og storbyproblemerne.

For de psykisk syge er målet at øge livskvaliteten. Man prøver at sikre bedre omsorg gennem en udvikling af bo-, væresteds- og aktivitetstilbud samt det opsøgende arbejde.

Der er i forhold til de handicappede blevet etableret et forsøg med en ledsagerordning for personer med vidtgående handicap. Det venter vi os også en del af.

Så vil jeg vende mig imod området stofmisbrugere: I de næste år vil der ske en meget kraftig opprioritering af indsatsen for stofmisbrugere. Området vil i de kommende år få tilført flere penge, så viften af behandlingstilbud kan gøres noget bredere end den, vi kender i dag. Meta-donbehandling må ikke længere stå alene, men skal suppleres med individuelle handlingsplaner. Der er lavet en forsøgsordning med behandlingstilbud i stedet for straf for yngre kriminelle stofmisbrugere.

Regeringens Byudvalg fremsatte i oktober 1993 30 forslag. Vi er nu på vej med en opfølgning af den hidtidige indsats, så vi kan skabe bedre sociale muligheder for de svageste grupper i boligområderne.

Jeg vil også godt nævne skånejob. Det er ganske vigtigt for Socialdemokratiet, at samfundet bruger alle de menneskelige ressourcer. Sådan som arbejdsmarkedet aktuelt er skruet sammen, er mennesker, der ikke kan klare et job, sat helt uden for arbejdsmarkedet. Vi ønsker i samarbejde med arbejdsmarkedets parter at fremme en udvikling, der skaber langt flere skånejob, end vi kender i dag.

Som det skulle fremgå, er Socialdemokratiet levende optaget af velfærdssamfundet. Det vil vi også være i fremtiden, og vi hører ikke til på den fløj, der vil afvikle velfærdssamfundet. Vi vil tværtimod udvikle det.

Jeg vil godt sige om den af hr. Steen Gade foreslåede dagsorden, at vi synes, der er mange gode holdninger i det stillede dagsordensforslag, men vi synes, at udgangspunktet er for negativt, og at der er for lidt accept af den hidtidige indsats. I den forbindelse vil jeg henvise til statsministerens løfte ved afslutningen af statsministerens besvarelse her fra Folketingets talerstol om, at der ved Folketingets åbning vil komme en form for status.

Vi takker SF for debatten, men den udformning, dagsordensforslaget har, kan vi ikke støt- te, og derfor agter vi at stemme imod det.

(Kort bemærkning).

Jan Kópke Christensen (FP):

Det er naturligvis en debat, som er rimelig, vi har her i dag; det tror jeg alle kan være enige i.

Man taler så meget fra Socialdemokratiets side om velfærd, og man er utrolig optaget af, at vi har et velfærdssamfund; men så er spørgsmålet, om nogle i dette samfund har velfærd på bekostning af andre.

Når jeg sidder her og lytter til Socialdemokratiets tale, så er der faktisk overhovedet ikke noget nyt i det, der er kommet frem igennem mange år her i Folketingssalen. Det er smukke ord; det er flotte intentioner, men har man noget at have det i? Desværre er det jo således, at det har man ikke.

Socialdemokratiets ordfører, hr. Jørn Pedersen, sagde ganske rigtigt, at hele basis for, at vi har et velfærdssamfund, er, at vi har en sund og god økonomi. Og vi ved jo alle sammen, når vi ser de forskellige finanslove fra regeringen, at det ikke er tilfældet for vort kære land, at vi har en velfungerende, god og sund økonomi.

Så er det, jeg spørger Socialdemokratiets ordfører, om det ikke var på høje tid ligesom at prøve noget nyt i ordførertalerne her fra Folketingets talerstol. Prøv noget nyt! Jeg tænker hermed på, at man kunne slå på at få en skatteletelse fra bunden, for når man hæver den skattefrie bundgrænse, vil det føre en hel masse positive ting med sig også med hensyn til velfærd for de dårligst stillede i samfundet.

Det er nok noget, hr. Jørn Pedersen umiddelbart vil betakke sig for. Ikke desto mindre mindes jeg da også, at det på et tidspunkt har været fremme fra Socialdemokratiet, at den idé, som Fremskridtspartiet har stået for siden 1973 – at hæve den skattefrie bundgrænse og dermed få gang i hjulene herhjemme og dermed også få netop de lavest lønnede med op på et rimeligt niveau, sådan at det ikke er de lavest lønnede, der skal betale til de bedst stillede her i samfundet – slet ikke var så dårlig.

Jeg vil gerne spørge Socialdemokratiets ordfører, om det, som jeg har hørt for nogle år siden fra socialdemokratiske politikere, stadig væk er noget, man står ved, og om det måske er noget, vi kan se i næste års finanslov, noget, som man arbejder frem imod, eller om det er noget, som man ikke længere under nogen omstændigheder vil tale om.

Formanden:

Hr. Villy Søvnald har ordet for en kort bemærkning. Dernæst er det hr. Frank Dahlgaard og så hr. Erhard Jakobsen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det forekommer SF overraskende, at hr. Jørn Pedersen afviser at stemme for en dagsorden med den begrundelse, at man er enig i holdningerne, man er enig i målene, men fordi vi ikke skamroses den nuværende regering, er man ikke til sinds at fremme, at vi får en velfærdsplan i Danmark.

Jeg synes, det er besynderligt, at man beder SF om det. Jeg synes, regeringen selv udmærket udfylder rollen med at rose så rigeligt, at det er helt svært at komme til at rose.

Men derudover vil jeg godt sige, at når vi ikke roser, er det også, fordi der er nogle ting, vi ikke er enige i. Vi synes fra SF's side, det er svært at skamrose det finanslovsforlig; der blev indgået sammen med Venstre og De Konservative, ud fra en velfærdsbetragtning, for dér forøgede man uligheden, dér beskar man bistandsklienters økonomi, dér lod man alle de visionære dele i forhold til velfærdsdimensionen glide ud, f.eks. ideer om at gøre aktivt brug af dagpenge osv.

Vi synes også, det er lidt svært at komme til at skamrose skattereformen, fordi retningen i den jo, som Ugebladet Mandag Morgen skriver, er, at den forgylder de velhavende, mens de små indkomster ikke fik noget ved skattereformen.

Af de grunde har vi svært ved at skamrose regeringen.

Men hvorfor kan vi ikke blive enige om at lave en velfærdsplan, der peger fremad, specielt også når man erindrer, hvor megen vægt regeringen lagde på Det Sociale Topmøde, og hvor megen vægt den lagde på, at Det Sociale Topmødes beslutninger om at imødegå social desintegration også skulle have betydning for den danske debat?

Jeg tror, socialministeren udtrykker det sådan: Vi glemmer ikke de fattige. Må jeg ikke godt spørge: Er det her ikke det store svigt, vi er udsat for: at fordi nogle ikke skamroses nok, er man ikke villig til at støtte noget, som man i øvrigt selv siger man synes er en god idé?

(Kort bemærkning).

Frank Dahlggaard (KF):

Det var noget af et skønmaleri, hr. Jørn Pedersen foretog af det danske velfærdssamfund i dag.

Må jeg minde om de to perspektivplaner, som blev lagt frem helt tilbage i begyndelsen af 1970'erne, og som jo sagde, at hvis man bare lod det hele køre videre uden at gribe ind over for det offentlige vækst, ville det bare vokse og vokse og trække et dræbende højt skattetryk med sig.

Jeg har fundet den helhedsplan frem, som Socialdemokratiet vedtog i den periode, nemlig den 24. august 1974. Her sagde man faktisk noget om det her med skattetrykket:

»Det må erkendes, at de statslige og kommunale skatter er ved at nå en grænse, som befolkningen ikke ønsker overskredet. Derfor er der i de kommende år ikke mulighed for en samlet forøgelse af de ydelser, det offentlige stiller til rådighed.«

Vedtaget af Socialdemokratiet – for 21 år siden!

I perioden derefter er de offentlige udgifter vokset og vokset og de offentlige ydelser først og fremmest i 1970'erne og frem til begyndelsen af 1980'erne – i strid med Socialdemokratiets vedtagelser og politik. Sandheden er jo, at der er ingen, der har ønsket den udvikling, der er kommet. Alle tog afstand fra perspektivplanernes skræmmebillede, og det er blevet virkelighed.

Nu står Socialdemokratiets ordfører her og forsvarer det, man tog afstand fra dengang. Det vil jeg gerne have en forklaring på.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg har det håb, at Socialdemokratiets ordfører vil gøre det klart for Fremskridtspartiet, at al den snak om skat, det er det rene snak. Sandheden om skat og fattige mennesker her i landet er, at jo lavere skatterne bliver, desto færre penge bliver der netop til dem, der har det allerdårligst her i landet. Lad os dog se det i øjnene! En meget stor del af befolkningen betaler langt mindre i skat, end de i løbet af et livsforløb får udbetalt. Derfor vil skatternes samlede beløb forringes, og så vil de menneskers indkomstgrundlag falde.

Jeg håber, Socialdemokratiets ordfører vil gøre det klart, at man ikke skal gøre sig nogen spekulationer. I hvert skal man vide, at man ikke får Centrum-Demokraternes støtte til den tankegang.

Det næste, jeg håber Socialdemokratiet vil sætte sit mægtige organisationsapparat og sin store indflydelse rundt omkring i landet ind på at fortælle folk, er, at de ikke må blive ved med at gå rundt og ryste for, at der ikke bliver folkepension i fremtiden. Al statistik viser desværre, at det tror folk. Jamen det er galt.

Jeg vil senere, i min egen ordførertale, klart understrege, at der ikke er den fjerneste grund til at tro, at vi ikke skulle få råd til det. Ikke den fjerneste grund. Men det kommer senere.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil starte med at sige til hr. Erhard Jakobsen, at det, hr. Erhard Jakobsen beder Socialdemokratiets ordfører om at nævne i denne debat, nævner jeg klart og tydeligt under den næste forespørgsel på dagsordenen, der direkte handler om pensionerne.

Jeg vil anbefale hr. Jan Kørpke Christensen og hr. Frank Dahlggaard at lave en studiekreds, hvor man kan sidde og fordybe sig i tidligere socialdemokratiske udtalelser og synspunkter. Jeg kunne høre på hr. Jan Kørpke Christensen, at hans skatteteorier gik tilbage til Glistruptiden først i 1970'erne, og jeg kan høre, at hr. Frank Dahlggaard er meget optaget af, hvilke mål Socialdemokratiet havde i september 1974 med hensyn til skattetrykket og den måde, de offentlige ydelser ville vokse på.

Jeg kan så spørge hr. Frank Dahlggaard – hr. Frank Dahlggaard kommer måske senere på talerstolen – hvad det er for offentlige ydelser, Det Konservative Folkeparti eller måske bare hr. Frank Dahlggaard ville have undværet. Det kan være et studium i sig selv.

Så vil jeg sige til hr. Villy Søvnald, at vi har en velfærdsplan i Danmark. Sådan må det da endelig ikke opfattes fra SF's side: at SF er det eneste parti, der er optaget af, om vi har en velfærdsplan i Danmark. Vi har faktisk én. Det, der for mig står tilbage – det viste sig også en lille smule i hr. Steen Gades indlæg – er, at SF laver problemstillingen. Men man har selvfølgelig lov til at sige, at det her er et spørgsmål om velfærd kontra økonomi. Vi mener i Socialdemokratiet, at det ikke helt er tilfældet. Vi mener til gengæld, at økonomien er forudsætningen for velfærden.

Jeg vil gerne sige til hr. Jan Kørpke Christensen, at Socialdemokratiet ingen aktuelle planer har om at gå ind og ændre den skattereform, vi lige har fået vedtaget. Hvis hr. Jan Kørpke

Christensen og Fremskridtspartiet vil komme med et genoptryk af et forslag fra først i 1970'erne, er man naturligvis velkommen til det. Vi vil så diskutere det ud fra, hvad der måtte ligge i det forslag.

Men vi vedstår i Socialdemokratiet, at vi for nylig har vedtaget en skattereform, og den kan holde i mange, mange år fremover.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Når vi hører den socialdemokratiske ordfører her, mangler vi også noget nytænkning. En ting, jeg manglede i indlægget, var begrebet ansvar. Dronningen tog forskud på det i sin nytårstale. Det gjorde statsministeren også. Efter det, som er fremkommet fra regeringens side om, at bistandsloven ikke er tidssvarende med videre, mener jeg, at der er for lidt nytænkning.

Nu er det ikke sådan, at vi er uenige med hensyn til at have en god og sund økonomi. Det er vi utrolig meget enige i. Det er det, der er basis for, at vi kan udvikle det velfærdssamfund, som vi også fra De Konservatives side er stolte af, men det har dog slået nogle revner.

Nu får vi skyld for, at vi citerer Socialdemokratiet langt bagud. Så vil jeg komme med et citat fra en kronik i Fyens Stiftstidende Morgenposten den 26. januar 1995, hvor Socialdemokratiets socialpolitiske ordfører, hr. Jørn Pedersen, skriver:

»Der er for ensidigt satset på sociale ydelser fremfor fremadrettede aktiviteter, og samtidig er sikkerhedsnettet ved at blive kvalt i sin egen succes. Det har været så godt, at det har virket som en regulær sovepude for resten af samfundet.«

Jeg tror, at vi bliver nødt til at se fremad, nødt til at lægge om, som ordføreren her er inde på i sin kronik. Vi skal frem til det at tage ansvar for sig og sine. Det er en drivkraft i sig selv. Det synes jeg vi manglede lidt, det med at tage ansvar for sig og sine. Nu er det selvfølgelig også begrænset, hvad man kan nå at komme ind på på 10 minutter i en sådan ordførertale.

Formanden:

Hr. Jan Kørpe Christensen og derefter hr. Frank Dahlgaard og hr. Steen Gade.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Det kommer naturligvis ikke bag på mig, at den socialdemokratiske ordfører opfordrede under-

tegnede og hr. Frank Dahlgaard til at lave studiekredse, og der skal selvfølgelig være offentlig støtte til sådan noget også efter den socialdemokratiske ideologi. Alt, hvad der er offentligt støttet, skal der naturligvis være mulighed for at få gennemført i dette land.

Men det er jo – undskyld, jeg siger det! – noget rent vrøvl, der kommer herfra, når det af hr. Erhard Jakobsen bliver sagt, at det ville være de svageste, det gik ud over.

Jeg er glad for, at den nye analyse fra Socialforskningsinstituttet, der nu er kommet, viser, at Fremskridtspartiet har haft ret i sin påstand om, at når man hæver bundfradraget for de lavtlønnede, bliver der et faldende skattetryk, og at det vil være medvirkende til, som man skriver, at de disponible indtægter, hvorved der skabes vækst i produktion og beskæftigelse, vil bidrage til, at samfundet fungerer bedre.

Derudover skriver man, at det vil være mindre attraktivt at gå på dagpenge, fordi den effektive kompensationsgrad sænkes, og at der yderligere vil ske det, at der kommer et fleksibelt arbejdsmarked, der mindsker strukturproblemerne. Det er præcis det, vi har stået for, siden partiet kom frem, og nu er det altså dokumenteret også af Socialforskningsinstituttet, at det er ad den vej, vi får flere i beskæftigelse.

Jeg mener faktisk, at samfundet som sådan ikke kan tillade sig så mange arbejdsløse, som vi har i dette land. Det har i allerhøjeste grad noget med velfærd at gøre, at samfundet får flest mulige i beskæftigelse, og netop det stempel får vi nu fra Socialforskningsinstituttet: At hæve den skattefrie bundgrænse er den helt rigtige vej at gå. Det er ikke noget, der bare er taget ud af den blå luft, når Fremskridtspartiet har foreslået det i mange år.

Så har vi i hvert fald dokumentation for, at den politik, der er ført hidtil, ikke har hjulpet på arbejdsløsheden, og at de lavest lønnede og dårligst stillede i samfundet ikke har fået det bedre. Vi har hørt så meget om ventelister på daginstitutionsområdet osv., men Socialdemokratiets ordfører talte f.eks. ikke om ventelister på sygehuse. Det kører man fint og flot uden om, og jeg forstår det godt. Det er virkelig en sort samvittighed, man har på mange områder i samfundet, hvor det i allerhøjeste grad kan ses, at det ikke er velfærd, vi lever under.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Socialdemokratiets ordfører vil ikke svare på mit spørgsmål og stiller et modspørgsmål.

Men det er vigtigt at stå fast og lige tænke over, at for 20-25 år siden tog alle i denne sal afstand fra den udvikling, perspektivplanen lagde frem, med denne vældige vækst i offentlige ydelser, i indkomstoverførsler og i det store skattetryk, det ville trække med sig.

Nu er det kommet, og så forsvarer man det bare. Socialdemokratiet har oven i købet her i august 1994 vedtaget en plan om, at nu må skatterne ikke stige mere og derfor heller ikke de offentlige ydelser, og så har det bare kørt derudad alligevel.

Det svar må vi lige have først.

Der er i dag op mod 1 million mennesker i den arbejdsføre alder på overførselsindkomster. Det er da fuldstændig vanvittigt. Mange af disse mennesker er virkelig arbejdsføre, og dem har man skubbet ud, de er ikke blevet stødt ud, men de er blevet skubbet ud og lokket ud med vanvittige ordninger.

Der er da nok at tage fat på. Vi har en af verdens laveste klassekvotienter, altså få elever i forhold til lærere. Det er ikke noget, man har ønsket. Det er bare sket i kraft af en slap styring. Sådan kunne man køre videre.

Må jeg spørge Socialdemokratiets ordfører: Er der slet ingen opgaver overhovedet i dette land, som må anses for at være private? Eller skal det hele være offentligt, og er det bare en sejr, hver gang der kommer flere offentlige ydelser og flere indkomstoverførsler og mere støtte?

Jeg spørger bare.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Med hensyn til studiekredsen mellem hr. Frank Dahlgaard og hr. Jan Køpke Christensen vil jeg sige, at de holder den jo her. Så de behøver vel ikke at få yderligere honorarer ud over lønnen.

Jeg ville tage ordet for at svare Socialdemokratiets ordfører. Mit indlæg handlede ikke om at opstille en modsætning mellem velfærd og økonomi, overhovedet ikke. Jeg påpegede – og det var også en kritik af regeringen – at man har nogle målsætninger på økonomi, men på velfærdsudviklingen har man ingen målsætninger, og hr. Jørn Pedersens indlæg var den smukkeste illustration af det, for dér havde man en række delmål. Han havde simpelt hen bygget sin egen tale op sådan, at så har vi noget for børn, og så

har vi noget for unge, og så har vi noget for ældre, og så har vi noget for særlig udsatte grupper, og så har vi noget for stofmisbrugere, og så har vi noget for dem, der bor i byerne, og så har vi noget for dem, der skal på skånejob – for bare at nævne nogle af tingene.

Det, jeg efterlyser, er noget, som er farligere politisk – det indrømmer jeg – og det er at få en regering til at gå ud og tage en åben diskussion om nogle velfærdsmål.

Det handler om at sige: Hvilke mål har vi for nedbringelsen af arbejdsløsheden, hvilke tal har vi for nedbringelsen af folk på kontanthjælp – år for år konfronteret med en politisk diskussion her i Folketinget af, om vi når vores målsætninger eller vi ikke når vores målsætninger?

Det er den diskussion, jeg vil have, og det er det, der ligger i SF's tanker om en velfærdsplan. Jeg tror ikke, vi bliver så enige om begrebet velfærd, men gør det noget i et demokrati, når vi ved, at uden for dette hus er der en hård politisk kamp i gang mellem folk, der er enige med hr. Frank Dahlgaard, og nogle, der ligger mere herovre i venstre side? Det er en hård politisk kamp, vi står i, og hvorfor skal vi så fedte det hele til med, at vi nok alle sammen er enige om nogle velfærdsmål? Det er vi ikke.

Jeg vil sige som en illustration af, at jeg er optaget af det med økonomien i forhold til arbejdsløsheden, at jeg netop nævnte, at en af chanceerne for at kunne løse en lang række opgaver i de kommende år er nedbringelsen af arbejdsløsheden. Hvert job vi får over i den private sektor, giver os chancen for at have over 200.000 kr. til rådighed til velfærdsopgaver eller andre opgaver i det danske samfund, og det er jo den historiske chance, vi har.

Hr. Frank Dahlgaard har ikke ret i, at kurven bare fortsætter derudad, for vi er igennem den historiske fase, at alle enten er i arbejde eller på overførselsindkomst. Vi har et nyt udgangspunkt, og derfor kan man ikke bare fortsætte og økonomisk argumentere som hr. Frank Dahlgaard.

Formanden:

Hr. Bruno Jerup for en kort bemærkning og derefter hr. Villy Søvndal.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det, der får mig herop, er mestendels hr. Jørn Pedersens bemærkning om, at Socialdemokratiet ikke kunne stemme for den af SF foreslåede

dagsorden, fordi de ikke syntes, at den roste regeringen tilstrækkelig meget i starten. Jeg mener sådan set, at Socialdemokratiet burde overveje, om det er en tilstrækkelig begrundelse for at afvise dagsordener her i Tinget.

Jeg kan forestille mig – bl.a. med den debat, der for øjeblikket kører om velfærdsstaten og de mulige fornyelser, der kan komme af velfærds-samfundet – at også Socialdemokratiet vil have brug for både Enhedslistens og SF's stemmer, for vi kan jo høre fra V og K og Z, at de har ingen planer, der går i den retning. Derfor synes jeg, at det er lidt for flot og lidt for let for hr. Jørn Pedersen at gå op og sige: Vi synes, der er for lidt ros af regeringen i starten, og derfor kan vi ikke støtte dagsordenen, selv om vi er enige i nogle af de ting, der ligger i den.

Jeg vil da gerne gøre opmærksom på, at vi fra Enhedslistens side i flere sammenhænge har støttet dagsordener fra Socialdemokratiets side, hvor det var sådan, at præambelen var rimelig rosende, uden at vi syntes, at det var særlig fornuftigt.

Vi forsøger fra Enhedslistens side at forholde os til, hvad der kommer bagefter, hvad der er fremtiden. Det er det, der er interessant. Fortiden kan vi ikke lave om på alligevel. Jeg synes, Socialdemokratiet måske burde forholde sig lidt mere til, hvad fremtiden er for velfærdsstaten, frem for til spørgsmålet om, hvorvidt vi skal rose, hvad de har gjort indtil nu. Det kan vi skændes om til hudløshed.

Formanden:

Hr. Villy Søvnald for en kort bemærkning, dernæst hr. Jørn Pedersen, og så tror jeg lige, vi kan nå en ordførertale fra hr. Erik Larsen, inden vi holder frokostpause.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil spørge hr. Jørn Pedersen igen, for nu kom der en ny forklaring på, hvorfor man ikke vil stemme for dagsordenen. Den første var, at man var jo enig i holdningerne, man var jo enig i målene, men man syntes, roserne var for få. Det diskuterede vi i sidste runde, det skal jeg ikke sige mere om igen.

Nu kom der så en anden forklaring, der hed, at problemet er, at vi er optaget af velfærd, mens Socialdemokratiet er optaget af økonomi. Det mener jeg ikke er problemet, og hvis det er problemet, er det lige præcis det, vi må prøve af ved at lave en plan.

Jeg mener, at det, der er hovedproblemet, er, at vi risikerer det, som også var den store frygt ved det sociale topmøde, at politik kan udvikle sig til en masse pæne ord, en masse smukke formuleringer, og derefter sker der ingenting. Forudsætningen for, at der sker noget i forhold til at få grupperne tilbage på arbejdsmarkedet, er ikke bare økonomisk vækst. Derved kommer de ikke automatisk tilbage alle sammen, det ved vi jo godt. Forudsætningen for, at alle kommer tilbage, er, at vi foretager os noget meget præcist over for de forskellige grupper.

Det, vi spørger Socialdemokratiet om – og vi vil såmænd godt rose Socialdemokratiet for det ting, vi synes er til at komme af sted med at rose for, såfremt der er mere plads overhovedet til at rose, når regeringen er færdig med forespørgselsdagsordenen her i dag – er: Hvad skal der så til? Vil man virkelig i fornærmelse fra Socialdemokratiets side nægte at være med til at lave det instrument, der hedder en samlet plan, for at sikre alles deltagelse i samfundet, eller er forklaringen på, at man ikke vil være med, at man stadig vil have muligheden for at lave noget sammen med De Konservative og Venstre som ved finanslovforliget?

Hr. Bendt Bendtsen understregede i sin ordførertale ordet ansvar. Det synes jeg kun giver mening, hvis man understreger det modsatte, nemlig det fælles ansvar. Jeg vil godt sige, hvad det er, der adskiller os fra Thatcher i England og fra USA's fattigdomsproblemer i byerne: De anerkender også den enkeltes ansvar – det kan jeg godt garantere – men det, de ikke anerkender i modsætning til os, er et fælles ansvar for grupper, der har det svært, og det er, at vi har en pligt til i samfundet at lave et underste sikkerhedsnet. Dét deler vi opfattelse med Socialdemokratiet, og derfor er det så underligt, at Socialdemokratiet kun vil være med til de pæne formuleringer, men intet, der forpligter.

Formanden:

Hr. Jørn Pedersen og derefter hr. Erik Larsen som ordfører.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Det kan næppe undre hverken hr. Steen Gade eller hr. Villy Søvnald, at Socialdemokratiet ikke kan stemme for en dagsorden, der er så økonomisk uigennemsigtig, som SF's dagsordensforslag er. Så er det sagt én gang for alle. Jeg er da ked af, at begge medlemmer tilsyneladende ikke

har hørt efter, hvad jeg sagde om vores holdning til velfærdsstaten. Det er ikke os, der har stillet det op som et enten-eller. Men det har jeg opfattet at både hr. Steen Gade og hr. Villy Søvndal var lidt optaget af.

Jeg vil sige til hr. Bendt Bendtsen, at jeg takker meget for, at hr. Bendt Bendtsen citerede, hvad jeg havde skrevet ved en tidligere lejlighed, for jeg har ikke selv tid til at komme ind på det på grund af taletidens begrænsning. Så mange tak for det!

Jeg vil sige til hr. Frank Dahlgaard, at det er jo lidt nemt at komme om ved det, og jeg synes, det er særlig nemt, når man konstaterer, at hr. Frank Dahlgaards parti har siddet med en statsministerpost i 10 år af de 10 år, vi snakker om, siden midten af halvfjerdserne. Jeg synes, at hr. Frank Dahlgaard indadtil skulle tage en drøftelse af, hvorfor i alverden en konservativt ledet regering kunne fremme en sådan udvikling, som jeg forstår at hr. Frank Dahlgaard synes er så forfærdelig. Det er, hvad man kunne få ud af det.

Jeg vil også sige til hr. Frank Dahlgaard, at vi ikke har den samme gejst omkring at gøre alt muligt privat, hvor det løses godt i det offentlige regi. Der er en sådan holdningsmæssig forskel, og den er jeg sådan set meget, meget glad for.

Jeg vil sige til hr. Jan Kjøpke Christensen, at det er jo dejligt, at Fremskridtspartiet har fået ret ifølge hr. Jan Kjøpke Christensen. Man kan jo også sige, at hvis man hele tiden går og siger, at klokken er tolv, har man naturtødvendigt ret indimellem. Til lykke med det til Fremskridtspartiet!

Men jeg vil sige overordnet, at jeg synes, det er beskæmmende, hvis SF's politiske budskab i dag er, at man ønsker at skabe afstand til Socialdemokratiet frem for måske at gøre det modsatte. For jeg har hørt både hr. Villy Søvndal og hr. Steen Gade sige, at det, man ønskede, var en debat om samfundet. Og så er det jo svært at få øje på ris og ros, når det kun er riset, man hører fra netop SF's side i dag.

Formanden:

Ja, meget undtagelsesvis en ekstra kort bemærkning til hr. Villy Søvndal, da han nu blev angrebet. Men så må det også være slut. Så må vi over til ordførerne.

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal gøre det meget kort og konstatere, at vi nu fik den tredje forklaring fra hr. Jørn Pedersen

på, hvorfor man ikke ville stemme for en dagsorden, nemlig at man ikke vidste, hvad forslaget kostede.

Jeg er ikke i stand til på stående fod at sige, hvad det vil koste at udarbejde en velfærdsplan. Men jeg antager, at en af grundene til, at regeringen har ministeriet bag sig, er, at der dér er folk, der er i stand til at udarbejde en velfærdsplan. Og min umiddelbare analyse vil være, at det kan gøres uden at forøge statsbudgettet.

Formanden:

Hr. Erik Larsen som ordfører.

Erik Larsen (V):

Spørgsmålet om velfærdssamfundet i fremtiden har været et tema, der har vist sig at have en stigende interesse i organisationer og i politiske foreninger. Kort sagt vil man gerne debattere netop det spørgsmål.

Overskrifterne er hyppigt: Har vi råd? Hvordan vil velfærdssamfundet se ud i år 2015? Har velfærdssamfundet sejret sig selv ihjel?

Dette er kun nogle få eksempler, som jeg er stødt på rundt omkring ved møder. Alle er de udsprunget af en frygt for, at det stigende antal danskere på overførselsindkomster ikke kan finansieres af den produktion, et stadig mindre antal kan skabe.

Der er derfor god grund til en debat, og det må være et politisk ansvar at vise vejen for, hvordan vi kan sikre et samfund, hvor vi har råd til at sikre de svageste et anstændigt liv, hvor vi kan opretholde og forbedre sundheds- og sygehussektoren, og hvor trygheden for de ældre økonomiske vilkår kan opretholdes.

Der er vel næppe et parti i Folketinget, som ikke deler disse overordnede ønsker, men der er stor forskel på, hvordan man vurderer mulighederne og vejen dertil.

Socialkommissionens forslag giver en lang række anvisninger på, hvordan vi kan fremtidssikre velfærd på mange områder og også fremtidssikre velfærden med en højere grad af meneskelig livskvalitet.

Det er efter Venstres opfattelse bydende nødvendigt, at fundamentet for velfærd er erhvervslivets vilkår og dermed antallet af arbejdspladser.

Det har også været med i de tidligere ordføreres taler i dag: vigtigheden af antallet af arbejdspladser i vores private erhvervsliv.

Der er tre væsentlige grunde. For det første er et arbejde en forudsætning for at kunne tage

ansvar for sig selv og sin familie. For det andet er det for langt de fleste mennesker det, der giver identitet og selvværd. For det tredje er øget beskæftigelse nødvendig for at løse de økonomiske balanceproblemer, vi har.

Alt for mange af de 1,1 million danskere på overførselsindkomster har i en eller anden udstrækning en arbejdsevne, som efter vores opfattelse skal bruges.

Når det gælder om at skabe arbejdspladser i erhvervslivet, er det beskæmmende for os, at regeringen pålægger erhvervene øgede byrder på skatteområdet og ikke mindst i spørgsmålet om grønne afgifter.

Ensidigt danske grønne afgifter er efter vores opfattelse gift for konkurrenceevnen og for beskæftigelsen. Derudover lægger det gift for optimismen og ønsket om selvstændighed. Det er en psykologisk faktor, der ikke kan sættes tal på, men det er ulykkeligt, hver eneste gang en selvstændig ikke orker mere. Det er uforståeligt for Venstre, at regeringen på disse vitale områder søger at gennemføre politikken sammen med SF og Enhedslisten, vel vidende at der i de to partier er den klare holdning, at fuld beskæftigelse er utopi, og at det drejer sig om at fordele det arbejde, der nu engang er.

Jeg hørte lidt andre toner fra hr. Steen Gade i dag om vigtigheden af den private beskæftigelse. Det er første gang, jeg har hørt det.

Det er også uforståeligt, at regeringen går uden om en reel dialog om de forslag til reformer, som Socialkommissionen har udarbejdet. Socialkommissionen, som havde en tidligere radikal minister som formand, har faktisk analyseret alle de punkter, vi i dag diskuterer, og ikke nok med det, man er også kommet med forslag.

Det er bemærkelsesværdigt, at den radikale økonomiminister ved flere lejligheder er fremkommet med synspunkter, der ligger tæt på mange af de konklusioner, der er kommet frem i kommissionens rapporter. Det er beklageligt, at økonomiministeren tilsyneladende ikke har den fornødne gennemslagskraft i regeringen til at få taget hul på reformer på de her områder, som kan sikre, at vi får råd til den velfærd, vi gerne vil have også på lang sigt.

Men det har vi taget til efterretning og kan konstatere, at det er finansministerens svar på de økonomiske vilkår frem i tiden, helt frem til år 2015, der bliver lyttet til i regeringens scenario, som går på større effektivitet i erhvervene.

I dag har vi fået en rapport, som siger, at arbejdsløsheden skal falde fra 11 pct. til 7,8 pct., og at det kræver væsentlige forbedringer i arbejdsmarkedsstrukturen. Det kunne være interessant at høre her i dag, hvad er det for nogle forbedringer i arbejdsmarkedsstrukturen, regeringen påtænker at iværksætte for at kunne opfylde de pågældende mål.

Hvis, skriver man, den stigende finansiering af flere ældre skal være realistisk, skal arbejdsløsheden falde til 4-5 pct. Det er spændende læsning, men der er ingen grund til at have bekymringer i regeringen, hvis man ude omkring møder mennesker, som sætter spørgsmålstegn ved, om det nu også er den eneste vej og den realistiske vej.

Venstre ønsker en klar forbedring af erhvervslivets vilkår, en nedbringelse af statens underskud, som kan bane vejen for en lavere rente, et opgør med regler, der giver flaskehalse på arbejdsmarkedet, og som fastholder mennesker i passivitet på overførselsindkomster. Kort sagt, det skal kunne betale sig at arbejde.

Derfor støtter Venstre tanken om at indføre en fast grundydelse uanset årsagen til, at en person har mistet sin normalindkomst. Grundydelsen skal være skattefinansieret, og betingelsen for at få ydelsen er, at den enkelte står til rådighed for arbejdsmarkedet. Oven i denne grundydelse kan den enkelte selv supplere med arbejdsløshedsforsikring i en kombination med selvforsikring.

Da det for Venstre er vigtigt, at de kontant-hjælpsmodtagere, der har arbejdsevne, får mulighed for uddannelse eller aktivering, ønsker Venstre en udvidelse af aktiveringsreglerne, ligesom vi stærkt vil opfordre arbejdsmarkedets parter til at udvide adgangen til de såkaldte socialkontrakter, således at flere får mulighed for at udøve et arbejde til gavn for sig selv og samfundet. Vi har i alt for lang tid tilsidesat mennesker, der ikke var 100 pct. arbejdsduelige.

Med de relationer, som regeringen har til den danske fagbevægelse, burde der vel kunne komme en dialog på det her væsentlige punkt.

Et andet væsentligt bidrag til velfærdssamfundets fornyelse er borgernes frie valg af offentlige eller private ydelser. Det bør indføres, når det gælder børnepasning, når det gælder ældre, når det gælder boligområdet, når det gælder praktisk bistand i hjemmet og ikke mindst på sygehusområdet. Et moderne samfund vil ikke kunne tilfredsstille borgernes

behov ved at tilbyde standardløsninger. Selvbestemmelse og valgfrihed vil blive kravet i fremtiden.

Det er også på det punkt bemærkelsesværdigt, at når regeringspartierne og SF i høj grad taler om, at man skal have et større samkvem mellem offentligt og privat, så gælder det kun den ene vej, nemlig den vej, hvor det offentlige bræder sig ud over det, der er de private firmaers opgaver og de privates opgaver.

Den seneste medie debat om bistandslovens eventuelle fornyelse deltager Venstre gerne i. Vi har efter min opfattelse fjernet os fra det, der var målet i 1970'erne, da loven blev vedtaget, nemlig at det var en lov, der skulle kunne give kunstigt åndedræt – sådan i overført betydning – så de, der var kommet ud for en social begivenhed, hurtigt kunne bringes tilbage til at tage ansvar for deres egen tilværelse igen og ikke, som det måske har udviklet sig til, til en kuvøselignende placering, hvor man ikke rigtig har nogen muligheder for at komme videre, og hvor man bliver fastholdt i et system af overførselsindkomst.

Når vi taler om velfærdssamfundets fornyelse, er det her et vigtigt element, fordi det handler om kvalitet for de mennesker, det drejer sig om.

Vi spreder sociale ydelser ud på en lang række grupper i det her land, som i og for sig ikke har et socialt behov. Derfor er al tale om, at vi ikke har råd til at hjælpe de fattigste, en tale, som jeg ikke bryder mig om at høre på. Det er overhovedet ikke rimeligt at føre den debat, for hvis vi prioriterer rigtigt, har vi til enhver tid her i landet råd til at hjælpe de svageste i samfundet. Det vil jeg gerne understrege.

Jeg vil også gerne i den sammenhæng understrege den betydning, private organisationer har i hele det billede af mennesker, som påtager sig opgaver for de svageste. Vi er tilbøjelige til i Danmark at fokusere på dem, der modtager offentlige ydelser, og meget lidt på dem, der gennem stadig stigende pres skal skaffe det økonomiske grundlag. Det er farligt, fordi det er vigtigt med en folkelig opbakning til det velfærdssamfund, som vi ønsker.

Derfor er kampen mod overforbrug og misbrug i vores forskellige ordninger i virkeligheden en kamp for selve ideen, nemlig at vi ønsker et samfund, hvor vi i fællesskab vil hjælpe dem, der af den ene eller den anden grund ikke er i stand til at klare sig selv.

Der ligger i alle mennesker en trang til at tage ansvar, fordi det giver værdighed og det giver livsindhold. Derfor bør det være det bærende element i vores samfund, og vi må sikre fremgang og velfærd. Men det kræver, at det skal kunne betale sig at arbejde. Det skal kunne betale sig at spare op og investere og sætte nye initiativer i gang. Kort sagt, disse ting er fundamentet, der skal være i orden.

Med hensyn til SF's dagsorden kan jeg meddele, at Venstre ikke kan støtte den foreslåede dagsorden fra SF. Vi finder, at der i formuleringerne er en lang række ting, som traditionen tro, når det kommer fra SF, vil pege frem mod nye offentlige udgifter.

Formanden:

Vi er nået frem til frokostpausen, men hr. Bruno Jerup er skrevet op til en kort bemærkning lige efter frokostpausen.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.

Mødet udsat kl. 12.04

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

For det første vil jeg starte med at rose hr. Erik Larsen for, at han kom med en idé fra Venstre, som vi ikke har hørt før, nemlig at man skal have et system med en grundydelse og med mulighed for, at man kan få en arbejdsløshedsforsikring oveni. Jeg vil gerne starte med at rose hr. Erik Larsen for den idé.

Faktisk er det også en idé, som findes i Enhedslistens valggrundlag, hvor vi snakker om en social grundydelse for alle dem, der ikke ved arbejdsindtægt kan nå det niveau. Det kan være, vi har lidt til fælles dér. Jeg ikke helt sikker på, at vi tænker på det samme, men det er trods alt interessant, at hr. Erik Larsen kommer ind på den slags.

Det, der egentlig fik mig herop, var hr. Erik Larsens bemærkning om, at der er 1,1 million arbejdsduelige, som ikke kan få arbejde. Jeg kunne forstå, at ved at omstrukturere økono-

mien og få mere vækst kunne man få dem i arbejde. Jeg kunne godt tænke mig at høre lidt mere om, hvordan Venstre forestiller sig det, eftersom en rimelig høj vækst, som vi har for øjeblikket, og som man ser rundt omkring, normalt ikke skaffer mere end 10-20.000 ekstra arbejdspladser, og hr. Erik Larsen snakker om, at der er 1,1 million, som skal i arbejde. Det lyder meget interessant.

Hr. Erik Larsen var også inde på, at Enhedslisten har den holdning, at vi går ind for en nedsættelse af arbejdstiden. Det vil jeg gerne sige er helt rigtigt. Du har hørt efter, hr. Erik Larsen, vi går ind for en nedsættelse af arbejdstiden, vi går ind for arbejdsfordeling, vi går ind for at gøre orlov til en af de velfærdsydelse, som bl.a. gør det muligt at fjerne arbejdsløsheden. Det er nemlig ikke rigtigt, som du siger, at vi ikke mener, at man kan afskaffe arbejdsløsheden, hr. Erik Larsen.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg skal sige, at man ikke tiltaler medlemmerne direkte, hverken med du eller De.

Hr. Erik Larsen for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Nu burde jeg måske opfatte det som et fare-signal, når hr. Bruno Jerup som indledning roser mig, men jeg vil tro, at der gemmer sig nogen forskel i grundholdningen, når vi taler om ensartede ydelser.

Det forslag, som Venstre er optaget af, er det forslag, som Socialkommissionen peger på i sin rapport, og det betyder, at det gælder for personer, som er til rådighed for arbejdsmarkedet.

Jeg sagde ikke, at der var 1,1 million danskere på overførselsindkomster, som var til rådighed. Jeg vil tillade mig at gentage, hvad jeg sagde: Alt for mange af de 1,1 million danskere på overførselsindkomster har i en eller anden udstrækning en arbejdsevne, som skal bruges. Det var, hvad jeg sagde, og dermed mener jeg, at det er vigtigt, at også de, der ikke har 100 pct. arbejdsevne, får lejlighed til at få et arbejdsliv, i den udstrækning de kan deltage i det.

Med hensyn til, at det er svært: Ja, det er svært at skaffe beskæftigelse, for hvis beskæftigelsen skal have den effekt, som vi ønsker, skal den finde sted i den private sektor, og det kræver altså, at man har en venlig holdning til det at drive privat virksomhed i Danmark.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Nu holdt hr. Erik Larsen af gode grunde sin tale inden frokostpausen, men jeg synes, den var interessant at høre, for jeg sad og overvejede, om Venstres erhvervspolitiske ordfører havde fået forfald og hr. Erik Larsen så som social-polisk ordfører var blevet pålagt at holde Venstres erhvervspolitiske tale.

Jeg prøvede at lytte meget præcist efter velfærdsbudene fra Venstre. Jeg kan have været uopmærksom, men jeg hørte dem ikke. Jeg hørte en tale, der drejede sig om Venstres opfattelse af ulykken ved grønne afgifter, om erhvervs-politik, om, hvordan de og de skulle forsikre sig, og om borgernes frie valg.

Jeg vil spørge hr. Erik Larsen, om man kan konkludere det sådan, at det skyldes, at Venstre ikke har andre bud på velfærdsdiskussionen. Hvis det er tilfældet, synes jeg egentlig, det er lidt pauvert for et parti af Venstres størrelse.

Venstre er vel også opmærksom på, at selv det opsving, som er i gang nu, ikke betyder, at alle grupper er kommet med. Der vil fortsat være store grupper, der – ikke fordi de ønsker det, men fordi de ikke kan deltage i konkurrencen – er sat udenfor. Er Venstres eneste tilbud til den gruppe mennesker en lang erhvervspolitisk tale og intet, der minder om en velfærdsdebat? Jeg synes, det er for pauvert, når det er velfærdsdebatten, vi har på dagsordenen.

Der var et tilløb til et bud ved afslutningen af talen. Det gik på, at Venstre var ked af at sprede ydelser ud til en række mennesker, der ikke har hjælp behov.

Må jeg ikke godt spørge: Kan man ikke karakterisere socialpolitikken op igennem 1980'erne, hvor Venstre havde en stor del af indflydelsen, på den måde, at vi forlod de meget målrettede tilskud på børne- og familieområdet til fordel for med Venstres støtte at erstatte dem med støtteforanstaltninger, der var kendetegnet ved, at de ramte hele den brede gruppe af befolkningen, altså også Venstres og De Konserveratives kernevælgere, der egentlig ikke havde brug for hjælp? Men det kan være, at Venstre havde brug for stemmer.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Hr. Erik Larsen forklarede mig ikke helt, hvordan det skulle lykkes at få 1,1 million mennesker, hvoraf en stor del har en arbejdsevne, ud i arbejdslivet, uden at det indebærer, at man må

nedsætte arbejdstiden, uden at man er nødt til at indføre orlovssystemet som en permanent mulighed i vores velfærdssystem, og uden at man f.eks. bruger dagpengene aktivt.

Jeg kunne godt tænke mig at få et lidt mere præcist bud fra hr. Erik Larsen på, hvordan Venstre kunne forestille sig at få store dele af den 1,1 million mennesker, hvoraf hr. Erik Larsen nævner at en stor del har en arbejdsevne, ud på arbejdsmarkedet, hvis man ikke vil bruge de redskaber, der hedder deling af arbejdet, nedsættelse af arbejdstiden og mulighed for orlov.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Min frygt for at komme til lige før frokostpausen og derfor med forventning om at skulle gentage store dele af min tale efter frokostpausen til nogle af dem, der ville sige ting til mig, holdt stik.

Til hr. Bruno Jerup: Jeg nævnte sociale kontrakter i forbindelse med arbejdsmarkedets parter som et væsentligt bidrag til at løse nogle af opgaverne for dem, der ikke er 100 pct. i stand til at have et job på arbejdsmarkedet.

Jeg nævnte også, at Venstre er parat til en større indsats for aktivering og uddannelse. Det er to områder, som for de grupper, vi her taler om, er væsentlige at få styrket.

Det er også opfattet rigtigt, når hr. Bruno Jerup igen søger efter forklaringen med hensyn til flere arbejdspladser, at svaret er, at jo mere man kan lette erhvervslivet for byrder af økonomisk karakter, for skatter og for bureaukrati, desto flere arbejdspladser er der udsigt til at skaffe.

Man kan heldigvis i stor udstrækning forklare almindelige mennesker, at fundamentet for vores velfærdssamfund er beskæftigelse i det private erhvervsliv, og derfor er det helt naturligt at fokusere på det. Jeg synes, det er en lille smule unfair, når hr. Villy Søvndal i en replik til mig begynder at tale om et erhvervspolitisk indlæg fra min side. Det er helt rigtigt at nævne erhvervspolitikken som et grundelement i vores velfærdssamfund, og det er helt urimeligt, at man her påstår, at Venstre ikke har noget bud på velfærdssamfundet. Jeg gjorde endda meget ud af de svage grupper.

Bendt Bendtsen (KF):

Fra konservativ side er vi stolte af det velfærdssamfund, som vi har været med til at bygge op, og det vil vi værne om. Dog må vi konstatere, at

vort nuværende velfærdssamfund har slået nogle gevaldige revner i de senere år.

Vi har taget ansvaret fra folk, og mange mennesker er med offentlige ydelser blevet hensat i passivitet. Vi har ikke stillet de krav, som bør og skal stilles til den enkelte. Det vil jeg komme tilbage til.

Når vi taler om at bevare vort velfærdssamfund, er det vigtigt, at vi diskuterer, hvad Danmark skal leve af i fremtiden. Samtidig er det uhyre vigtigt, at vi fastholder en sund økonomi. Der er vi enige med andre ordførere i, at vi skal fastholde den udvikling, som ti års borgerligt styre skabte.

For at udvikle og bevare vort velfærdssamfund er det vigtigt, at vi har en ordentlig økonomi. I en periode med opsving skal vi have nedbragt vor statsgæld, som kan udvikle sig til en møllesten om halsen på os.

Vi skal have nedbragt væksten i overførselsindkomsterne. Når vi ser på finanslovens udgiftsside, udgør renter af statsgælden og indkomstoverførslerne henholdsvis 15 og 47 pct. af statens samlede udgifter. Statens udgiftsbudget er således overvejende et overførselsbudget.

Ikke mindst i en tid med opsving er det vigtigt, at vi i de kommende år får taget fat på disse problemstillinger. Det er uholdbart, at næsten $\frac{3}{4}$ af statens budget er bundet til passive overførsler til udlændet og til personer. Tilbage er godt $\frac{1}{4}$ til investering i uddannelse, forskning, infrastruktur m.v.

Sveriges tidligere socialdemokratiske finansminister Kjell-Olof Feldt har skrevet en bog om det svenske samfund. Han skriver bl.a., at hvis velfærdsstaten ikke længere slår til for alle, må der foretages en udvælgelse, således at de, der trænger mest, står først i køen. Det bør give os noget at tænke på.

For at bevare velfærdsstaten skal erhvervslivet have bedre vilkår, og med risiko for at blive beskyldt for det samme, som hr. Erik Larsen fra Venstre blev beskyldt for, tror jeg, det er utrolig vigtigt, at vi får diskuteret det; for hvad er store planer værd, hvis vi ikke har råd til at betale for dem?

Erhvervslivet bør mindst have de samme konkurrencevilkår som de handelspartnere, vi omgiver os med. Derfor er ensidige afgifter på erhvervslivet som tidligere skitseret uansvarlige. Udliciteringsindsatsen og privatiseringsindsatsen skal genoptages på ny. Regeringens indlicitering og afprivatisering må bringes til ophør. Det er ikke en kommunal opgave at konkurrere med private virksomheder.

Vi har brug for strukturreformer på både dagpengeområdet og socialområdet. Når vi taler om arbejdsmarkedet, må jeg konstatere, at det serviceeftersyn, som regeringen proklamerede i forbindelse med finanslovforhandlingerne, er ved at ende i en gevaldig hovedreparation. Jeg har bemærket, at arbejdsministeren bebuder et opgør inden sommeren med det, man forstår ved kreativt brug og misbrug af dagpengesystemet. Herudover har finansministeren bebudet en finanslov for 1996 med nedskæringer på 4 mia. kr., der skal hentes ved at trimme overførselssystemer, administrationsudgifter m.v.

Vi kan ikke i fremtiden opretholde et så forkromet dagpengesystem som det nuværende. Internationale undersøgelser har vist, at Danmark nok er det sted i verden, hvor man har det længste forløb. Det er uholdbart, at folk kan gå i 7-9 år på dagpenge. Hvad er det egentlig, vi gør ved de mennesker? I sidste ende gør man disse arbejdsløse en bjørnetjeneste, når man fjerner incitamentet til at komme i gang igen. Fra konservativ side har vi sagt, at dagpengeperioden må nedsættes til 4 år, og så må vi have en højere dækningsgrad og en hurtigere aftrapning og et større incitament til at komme til at virke i sin dagligdag.

Vi må også gøre op med dogmet om, at man ikke er forpligtet til at tage job uden for sit eget arbejdsområde. Jeg er bekendt med de opstramninger, der er sket i forbindelse med finanslovforhandlingerne, og det er vi helt på det rene med og tilfredse med.

Hvis a-kasserne var rene forsikringsordninger, var det en anden sag. Men det er jo for det meste skatteyderne, der betaler dagpengene, og derfor må arbejdsløse akademikere også kunne påtage sig anvist arbejde, der ikke lige passer til den uddannelse, de har.

Når vi kommer til velfærdssamfundets bistandssystem, er det ligeledes nødvendigt at tænke på en ny socialreform. Det er glædeligt med de markeringer, der er kommet fra statsministeren i nytårstalen, når der er tale om ansvar. Bistandsloven er som bekendt endt som et lap-pet kludetæppe, hvor ansvaret er taget fra den enkelte. Vi har med kontante ydelser hensat folk i passivitet, og det har gjort de enkelte modtagere ringere og ringere. Den offentlige omklamring har været total. Vi har brug for at rive systemet ned og begynde forfra.

Så kommer vi tilbage til ansvaret, der i den grad er taget fra borgerne. Jo mere ansvarsløst

man opfører sig, jo flere penge får man ud af systemet. Det vil sige, at systemet i visse tilfælde belønner de ansvarsløse. Jeg vil komme med et eksempel: Drikker en klient sine huslejeoppe, går det offentlige ind og betaler huslejen. Man burde have det ansvar, at hvis man drak sin husleje op, måtte man tåle at blive sat på gaden. Det ville være at tage ansvar for sit eget liv, men det har vi også taget fra den enkelte.

Offentlig kritik har haget ned over vor bistandslov her i foråret, og jeg har bemærket, at socialministeren er enig i, at der skal ske noget. Hertil kommer 73 socialdemokratiske borgmestre, der ifølge dagspressen ønsker bistandsloven ændret.

I gamle dage var det en dyd at sørge for sig og sine, i dag er det blevet et spørgsmål om, hvor meget man kan få ud af systemerne. Vi skal tilbage til, at det sociale sikkerhedsnet er til for samfundets svageste og ikke et sted, hvor man henter ydelser, fordi man nu engang har betalt sin skat. Det er med beymring, vi ser på, at ansvaret for fællesskabet er gået fløjten på mange områder ved, at det offentlige går ind og tager et ansvar, hvor andre burde gøre det.

Vi må have et opgør med, at også mellem- og højindkomstgrupperne kan hente offentlige indkomstoverførsler. Når vi taler om arbejdsmarkedsreform og socialreform, er det i dag to ting, som er dybt forbundne. I dag sætter grænserne i bistandsloven rammerne for vores arbejdsmarkedspolitik.

Vi er nødt til at have en mærkbar forskel på dem, som står op hver morgen og passer et måske nedslidende job, som ikke er særlig sjovt, og dem, som er på offentlige overførsler. Vi kan lige så godt sige tingene rent ud. Nu har vi i årevis talt om, at arbejdsløsheden er Danmarks største problem. Det er ikke de godt 300.000 arbejdsløse, der er det største problem. Nej, det største problem er de i alt ca. 800.000 mennesker i alderen 18-66 år, vel at mærke folk i den arbejdsduelige alder, som i dag ikke har kontakt med arbejdsmarkedet. Det er efterlønsmodtagere, folk på ikkehelbredsbetinget førtidspension, orlovstagere, folk i aktiveringstilbud og folk på kontanthjælp.

Går vi ind og analyserer disse grupper, må vi konstatere, at vi ikke er dygtige nok i Danmark. Vi har tabt nogle yngre generationer på gulvet, og det hverken kan eller skal fortsætte.

Arbejdsløshed er en af de største sociale katastrofer, man kan blive udsat for. Når der er tale om unge mennesker, der ikke får fat på arbejds-

livet, begynder alvoren at brede sig. På trods af dette står A-holdet og fastholder, at de ikke ønsker indslusningsløn for unge, og på trods af, at undersøgelser har vist, at op til 90 pct. ikke vil fastholdes på dette niveau, når de først får fat i arbejdslivet og lønnen stiger.

Nu er det ikke noget dansk fænomen, at polariseringen i samfundet øges. Vi har et A-hold, der løber hurtigere og hurtigere, og så har vi et C-hold, der aldrig får tilknytning til arbejdsmarkedet.

Den teknologiske udvikling i fremtiden gør, at det bliver sværere og sværere for grupper af unge at få fat i arbejdslivet. Vi kunne eksempelvis skaffe en masse job i servicesektoren, hvis vi fik indført mulighed for fradrag for vedligeholdelse af egen bolig. Det ville kunne skabe en mængde arbejdspladser til håndens arbejde for de bogligt svage unge. Vi må erkende, at ikke alle er skabt til tastaturet i informationssamfundet.

Det bringer mig ind på uddannelse og forskning, hvor vi skal fastholde, at der skal investeres markant i de kommende år blot for at fastholde det velfærdssamfund, som vi nu er så stolte af. Det gælder også folkeskolen, hvor vi mener, at børnene ikke lærer nok. Vi skal ud at konkurrere med en endnu mere internationaliseret verden, og det gælder vel at mærke dem, der via skattebetalinger skal betale for renter af statsgæld, kommende pensioner og overførselsindkomster til medborgere.

Vi skal have gearret de erhvervsmæssige uddannelser og have øget forskningen markant. Med hensyn til forskning har vi meldt ud med et fradrag på 125 pct. for udgifter til forskning. Alle kender til lave lønomkostninger i landene ikke langt fra Danmark. Derfor må Danmark være teknologisk foran, og det kommer vi ikke uden en markant investering i uddannelse og forskning. Disse penge skaffer vi bl.a. ved at få styr på vores overførselsindkomster.

Nu kan det lyde, som om vi i dag har stået og sagt en masse om ting, vi er nødt til at foretage os ude i fremtiden, men én ting må vi slå fuldstændig fast: Alle de store forkromede planer, vi kan lave i dette Folketing om at binde under for de udstødte, de svage i vores samfund, har vi ingen mulighed for at gennemføre, hvis vi ikke sørger for, at vi har et samfund, hvor Danmark tjener penge, så vi har noget at dele ud af til vores svageste. Og så må vi få gjort op med den ansvarsforflygtigelse, vi har over for de svageste i samfundet.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det, der bringer mig på banen, er, at ordføreren for De Konservative kom ind på noget, som jeg ved noget om, nemlig gamle dage. Hvor meget ordføreren ved, skal jeg lade stå hen, men jeg ved i hvert fald en del om det, og jeg fik at vide, at i gamle dage var det rigtignok helt anderledes med ansvaret osv. Det var pokkers!

Den ordførertale, som De Konservative holdt her i dag, og som Venstre normalt holder, svarer nøjagtigt til, hvad der blev sagt i 1930'erne. Det er altså 60 år siden – så langt tilbage kan jeg i hvert fald huske, og jeg kan også huske længere, men det kan jeg i hvert fald huske. I hele Madsen-Mygdals tid og i tiden lige efter var det nøjagtig de her ord med, at man tager ansvaret fra den arbejdsløse osv., hvis man giver ham for meget, og alt det dér.

Kan vi ikke blive fri for, at man dyrker psykologi her i Folketinget efter en recept, der er givet af Adam Smith i 1776? Det er jo det, man gør.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er lige før, jeg burde frafalde min korte bemærkning, men jeg vil tage den alligevel.

Jeg synes også, det er fint, at hr. Bendt Bendtsen nu satte tal på, og mere præcist end Venstre kunne gøre det. Nu var det ikke 1,1 million mennesker, nu var det 800.000 mellem 18 og 66 år. Man mener, det er helt urimeligt, at de går rundt og får nogle penge, som de åbenbart får for mange af, det er for høje ydelser, de får, og de burde i virkeligheden alle sammen indsluses på det private arbejdsmarked.

Er der overhovedet nogen som helst realisme i at forestille sig, at 800.000 mennesker kan indsluses på det private arbejdsmarked? Er der nogen som helst realisme i, at man ved at give de unge indslusningsløn, ved at sænke deres løn, skulle få flere arbejdspladser? Er der nogen realisme i, at man ved at forringe dagpengene, når der er folk nok, der ønsker at få et job, og udsulte folk endnu mere, skulle skabe ekstra arbejdspladser? Jeg mener simpelt hen, det er noget vrøvl. De to ting hænger ikke sammen.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg lyttede meget interesseret til hr. Bendt Bendtsens indlæg, og jeg håber ikke, at det var Folketinget, hr. Bendt Bendtsen mente, når han sagde, at vi har et A-hold, der stadig væk løber

stærkere, og et C-hold, der er helt udenfor, og som nok aldrig kommer til. Det må dreje sig om folk uden for denne sal.

Men det, der bringer mig herop, er, at hr. Bendt Bendtsens indlæg ikke bar præg af, hvem der egentlig har fortjent at få ydelser fra det offentlige. For i den opremsning af, hvem der fik for meget, og hvem der blev belønnet af systemet ved at være ansvarsløse, synes jeg der var et stærkt eksempel, og jeg vil godt have præciseret lidt tydeligere, hvem det er vi taler om her.

Vi hørte fra hr. Bendt Bendtsen, at dagpengeperioden skulle nedsættes fra 7-9 år til 4 år. Det var dog et konkret bud. Men jeg savner et mere konkret bud på, hvilke grupper af dem, der i øjeblikket får ydelser fra det offentlige, der skal skæres ned i ydelser, og hvor meget deres ydelser skal sættes ned. For ellers er der ikke så forfærdelig meget ved en teoretisk diskussion om, hvem kan vi få ud at arbejde på det private arbejdsmarked.

Jeg synes, at mange af de mennesker, der i dag er på overførselsindkomster, og efterlønsmodtagere og førtidspensionister – som jeg går ud fra vi trækker mere eller mindre fra, når vi taler om, hvem der står til rådighed – har krav på at få at vide, hvor meget deres ydelser skal sættes ned, før det efter Det Konservative Folkepartis mening er acceptabelt.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlggaard (KF):

Det, der bringer mig herop, er, at jeg bliver harm over, at hr. Erhard Jakobsen i den grad angriber det, min ordfører sagde. Men han behøver såmænd ikke at gå så langt tilbage. Går vi bare tilbage til 1973, var der 1 million færre mennesker i Danmark i den arbejdsføre alder på overførselsindkomster. Jeg kan henvise til en kronik, som professor Anders Ølgaard skrev i dagbladet Børsen fredag den 3. februar i år, hvor han også gengav tal om det emne.

Lad mig i øvrigt sige også til Socialdemokratiets ordfører, at der er tænksomme socialdemokrater også i andre lande, f.eks. i Sverige, som var længere fremme end os med velfærdssamfundet. Så brød det sammen, og nu har de på dagpengeområdet maksimalt 80 pct.s dækning og ikke 90 pct. De har nu en forhenværende finansminister Kjell-Olof Feldt, som sagde, og det er fra Politiken den 2. oktober i fjor:

»Dagpengene til ledige bør sænkes både absolut og procentuelt. At man i Danmark kan modtage dagpenge i op til 7 år, er helt urimeligt.

Det danske dagpengesystem er så godt, at det giver en reel mulighed for at sætte sig uden for arbejdsmarkedet. Man burde højst have ret til dagpenge i 1 år. Derefter kan man flyttes til det sociale system.«

Og den socialdemokratiske tidligere finansminister i Sverige fortsætter:

»Det er hverken humant eller retfærdigt at friste folk til at blive i dagpengesystemet. Der er heller ikke råd til at opretholde et system, hvor mere end hver fjerde i de erhvervsaktive aldersklasser lever af passive pengegaver fra staten.«

Dette fra en socialdemokrat, som har et socialt sindelag, men også økonomisk ansvarlighed. Må vi lige klappe hesten og få tingene ned på jorden!

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg må her fra talerstolen vedkende mig, at jeg ikke kender til 1930'erne, men jeg ved efter 20 år i dansk politi, hvor jeg har levet blandt folk på gaden i min dagligdag, at nogle af de mennesker, der er sat udenfor, og som jeg opfatter som nogle af samfundets svageste, har vi frataget det at få en faglig stolthed, det at have et job at passe. Man har hensat dem i en krog og givet dem en pose penge, og hele diskussionen drejer sig efterhånden om, hvorvidt den pose penge er stor nok. Jeg vil godt vende det en smule på hovedet og sige, at det, det drejer sig om, er, at vi får samlet disse mennesker op, og at de kommer ud at virke.

Så er det diskussionen mellem den borgerlige lejr og resten – og det er netop det, vi diskuterer i dag – om de vilkår, vi kan skabe for dansk erhvervsliv, kan gøre, at vi får samlet nogle af disse mennesker op. Når vi lidt senere i dag skal diskutere byrden i fremtiden i forbindelse med pensionerne, er det jo ikke stigningen dér, det drejer sig om. Nej, det er de 800.000 mennesker, som jeg kommer tilbage til igen, og det er om dem, jeg siger, at det hjælper ikke noget, hvis vi ikke får slået en prop i hullet og vi bliver ved med at holde flere og flere unge mennesker, flere og flere generationer, uden for – så eksploderer det på et tidspunkt. Det er dem, jeg ønsker at samle op. Der skal være et incitament til at komme videre.

I dag er det sådan, at en stor part af Danmarks befolkning betaler skat, og så modtager de igen. Det er dér, vi gerne vil have bremsen op, hvor vi siger, at vi gerne vil have stoppet for nogle af disse ting. Men det skal være på en måde, så vi kan få dem i reelt arbejde.

Når man spørger, hvem vi taler om, når vi vil skære ned, så er der jo folk med over ½ mio. kr. i indkomst, som modtager offentlige overførsler, selv om de har en stor indtjening til hverdag. Det gør jeg også selv, og det er der mange andre der gør.

Jeg mener helt klart, at det er en diskussion om, hvordan vi ønsker at gebærde os i fremtiden, hvordan vi ønsker at indrette vores samfund, så der også bliver plads til, at vi kan samle de svageste op.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Hr. Frank Dahlgaards harme kommer jeg nemt over, for den var slet ikke møntet på de ting, jeg sagde.

Det, jeg talte om, var den uansvarlige tale om psykologi, hvor man tror, at man kan sætte sig ind i andre menneskers tankegang. Hvordan i alverden kan nogen tro, at det arbejdsløshedsproblem, som ikke alene vi har, men som Tyskland har, som England har, som Frankrig har, som USA har, som alle har, kan løses ved, at man tvinger folk i arbejde? Hvis ikke der er noget til dem at lave, tror man så virkelig, at fordi man sætter nogle satser ned, opstår der flere arbejdspladser, og så kommer der flere i arbejde? Det er jo meningsløst.

Og så må jeg stærkt understrege det, som Socialdemokratiets ordfører bad om: Må vi få klar besked på, om det er folkepensionerne, der skal reduceres? Er det det, der før i tiden hed invalidepensioner? Det drejer sig vel om 150.000 mennesker. Er det deres ydelser, der skal reduceres? Det er den store gruppe. Gruppen af unge er ganske lille, og den behøver vi vist ikke bekymre os for, for det varer ikke mange år, før erhvervslivet står i kø for at få ung arbejdskraft. Det er de i øvrigt begyndt på adskillige steder.

Så lad os lade være med at tage de unge med ind i den forbindelse, for de har ikke spor med det at gøre. Mange af de andre er nogle, som vi skal glæde os over i tide har fundet ud af at nyde livet i stedet for at fortsætte på et arbejdsmarked, som de har tjent trofast i mange år, og hvor de slet ikke egner sig til at være med mere.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil gerne starte med at takke de to konservative ordførere for de mange henvisninger til socialdemokratiske udtalelser. Det synes jeg lover godt.

Til gengæld kunne jeg ønske mig, at hr. Frank Dahlgaard ville citere lidt mere af, hvad Kjell-Olof Feldt rent faktisk har sagt. For han sagde også, at ud over den lave procentsats skulle der være et tilbud om arbejde og uddannelse.

Men ellers er jeg meget optaget af, om De Konservatives socialøkonomiske ordfører, som jeg må betegne hr. Frank Dahlgaard, virkelig vil sammenligne de økonomiske forhold i Sverige og Danmark og sige, at vi står fuldstændig lige i den nuværende situation. Jeg ved, at hr. Frank Dahlgaard er meget optaget af økonomisk udvikling, så derfor kunne det være interessant at få en ganske kort redegørelse om – så kort som nu 2 minutter tillader – hvad det er for en situation, det danske samfund og den danske økonomi står i i forhold til, hvordan den svenske situation er, og hvordan den svenske økonomi ser ud.

Så vil jeg godt henvise til, at det jo ikke er så længe siden, hr. Frank Dahlgaards partifæller havde styr på den svenske økonomi, ligesom de jo naturligvis – det vil jeg gerne gentage her fra Folketingets talerstol – har haft stor indflydelse på den økonomiske udvikling, der har været i Danmark gennem de sidste 20 år, for jeg forstår, at tidsrammen går 20 år tilbage; det er dér, vi starter.

Kunne vi måske få oplyst lidt om, hvori de markante forskelle i Danmarks situation og Sveriges situation består? Jeg mener nemlig ikke, at den danske økonomi står i en situation, der overhovedet svarer til eller ligner den situation, svenskerne står i, og det kunne måske være, at man også kunne se lidt anderledes på, hvilken udvikling det så er, vi forudsætter, når vi sammenligner Danmark og Sverige netop her i 1995.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Der er et andet tema – det er nævnt flere gange af både hr. Bendt Bendtsen og også af hr. Frank Dahlgaard – som jeg synes er lige så centralt i det, jeg vil kalde Venstres og i øjeblikket også De Konservatives store bedrag, når man diskuterer velfærd.

Jeg må spørge hr. Frank Dahlgaard: Er det, der er vigtigt socialpolitisk, at lave en socialpolitik, hvor tilskuddene er målrettede forstået på den måde, at det er de virkelig trængende grupper, der får gavn af de ydelser, der gives?

Der har været sådan en diskussion i over 20 år, men jeg synes, det er meget mere interessant at gå meget kortere tid tilbage, nemlig et halvt år, da der blev diskuteret finanslov.

Det blev selvfølgelig også diskuteret i de 10 år, hvor De Konservative havde statsministerposten i Danmark. Hvad skete der i den periode? Der skete jo lige præcis det, at man gik væk fra de målrettede tilskud og begyndte at strø om sig med lind hånd til store befolkningsgrupper. Hvis man vil have yderligere dokumentation, var det sidste finanslovforlig interessant, for hvad var de to store borgerlige partiers velfærdskrav? Der var tre. Det ene var en forhøjelse af børnechecken, som gives uanset indkomst. Det er fantastisk, at man kan slippe af sted med det bedrag over for befolkningen og pressen og derefter holde de lange taler om målrettethed.

Hvad var det næste? Det var, at alle pensionister med huse var de mest trængte pensionister i det her land og derfor dem, der skulle have den store hjælpende hånd. Det er dog fantastisk, når man samtidig holder den store tale om målrettethed.

Hvad var det tredje? Det var lempelse af formueskatten, det var lempelse af arveafgiften.

Må jeg godt sige: Det er så voldsomt et bedrag over for alle, når De Konservative bliver ved med at påstå, at de laver målrettet velfærds politik. Alle de praktiske eksempler efter 10 års borgerligt styre, alle de 3 eksempler fra finanslovforliget går i stik modsat retning, nemlig at man spreder med lind hånd. Hvorfor gør man det? Formentlig fordi man godt vil tækkes De Konservatives kernevælgergrupper, så man kan sige: De Konservative i Folketinget betød også, at I fik lidt med jer hjem.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil hæfte mig lidt ved hr. Bendt Bendtsens betragtninger om at hjælpe de virkelig trængende og om ansvar.

Jeg sad jo og lyttede til Det Konservative Folkepartis ordfører, hvor der var ét eksempel på en gruppe, der var langt ude i tovene, og det var så folk, der drak deres penge op. Hvad var så svaret til den gruppe, som jo ofte har familie, har børn, hvad var Det Konservative Folkepartis svar i hr. Bendt Bendtsens ordførertale? Det var: Ansvar betyder, at de skal smides ud af boligen. Jamen de har børn, de har familie. Er det virkelig Det Konservative Folkepartis socialpolitik?

Det er det eneste eksempel, der er hørt herom, når man taler om ansvar. Men når vi snakker i overordnede termer, så er det jo rigtigt at påpege, at en række udstødte grupper i det danske samfund ikke får lov til selv at bestemme, ikke

får lov til at påtage sig det ansvar, de skriger efter at få lov til at påtage sig.

Men svaret er ikke det, som De Konservative kommer med her, for man kan jo ikke give folk ansvar ved at kaste dem ud i skidtet, ud at bo på gaden. Det antal folk, der overnattede på gaderne, steg dramatisk i de 10 år, vi havde borgerlig regering, og vi mangler sådan set en målrettet indsats for at få ryddet op efter den udvikling.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Det er en gang imellem lidt anstrengende at skulle høre på hr. Erhard Jakobsens tilbagevendende påstande om, at det er fuldstændig ligegyldigt, hvilken løn folk får, at det er fuldstændig ligegyldigt, hvor høje de sociale ydelser er. For det må jo være konsekvensen, når hr. Erhard Jakobsen så indædt hævder, at nedsatte minimumslønninger ikke vil skabe øget beskæftigelse; selvfølgelig vil det dét.

Og hvis hr. Erhard Jakobsen havde haft noget med det private erhvervsliv at gøre, så ville hr. Erhard Jakobsen vide, at når en virksomhed sammensætter sin pris på en vare, så indgår der nogle råvarer, og der indgår et bidrag til arbejds løn, og jo større det bidrag er, jo højere bliver salgsprisen. Og på de markeder, vi skal ud at konkurrere med, er der altså folk, der er parate til at gå for en lavere løn, end vi gør i Danmark.

Til at imødegå det argument, der nu vil komme, med: Jamen så skal vi også til kun at have en skål ris om dagen, vil jeg sige: Nej, men vi skal erkende, at det niveau, minimumslønningerne når op på i Danmark, er til skade for arbejdstageren. Og det er til skade for samfundsøkonomien, al den stund vi har skabt arbejdsløshed og ikke flere arbejdspladser ved at have det høje niveau.

Men hvad betyder det så? Hvorfor vælger individet så at gå på offentlig overførselsindkomst? Det gør det, fordi individet handler rationelt og fornuftigt. Den enkelte kigger på sin privatøkonomi og siger: Hvad kan bedst betale sig for mig? Og det kan bedst betale sig for folk at være på offentlig overførsel.

Jeg har kendskab til et helt konkret eksempel, hvor en mand gik fra at have en løn på 25.000 kr. brutto om måneden til at gå på bistandshjælp – ikke engang på dagpenge, men på bistandshjælp – og fordi han har børn boende i den anden ende af landet, som han har faderskabet til, fordi han har skattegæld, fordi han

har studielån osv., så har han i dag flere penge netto til forbrug på bistandshjælp, end han havde før med en bruttoløn på 25.000 kr.

Det siger noget om, hvor absurd den såkaldte velfærdsmodel er blevet. Folk handler rationelt, og derfor har vi 1,9 mio. danskere på offentlige overførsler. Det er, fordi vi har skabt rammerne, så folk kan handle ud fra dem.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Nu er det begrænset, hvor langt vi kan komme rundt i de korte bemærkninger, men jeg kan sige til hr. Erhard Jakobsen, at man næsten hører det på den måde, at man ikke længere har ambitioner om fuld beskæftigelse, når nu arbejdsløsheden hænger andre steder. Det er netop det, jeg i dag fra denne talerstol har talt om: at få skabt nogle flere reelle job.

Dertil behøver vi kun at sige, at alle jo kender til trailerfolket, som man kan se hver eneste lørdag-søndag, hvilket ikke er så underligt, når man i dag skal arbejde fem timer for at betale en enkelt håndværkertime. Og så er vi tilbage ved de bogligt svage unge, der kunne tage en faglig uddannelse og få en rimelig tilværelse, fordi de ikke hører hjemme i informationsamfundet foran tastaturet.

Når hr. Villy Søvnald taler om det store bedrag, så er det store ord, men SF har jo tidligere opført sig som økonomisk utilregnelige. Jeg må så blot sige, at med hensyn til narko, de udstødte og lignende så er der vedtaget et lovforslag i denne finanslovssamling, som vi også står bag.

Når det bliver sagt, at lempelse af formueskat og andre ting skulle være sket for at tækkes de rigeste, så må jeg sige nej; det skulle være for, at vi kan sige: Det provenu, man kunne få for de ting, ødelægger en masse arbejdspladser og udhuler egenkapitalen i forbindelse med generationsskiftet m.v.

Når jeg blev angrebet for kun at nævne ét enkelt eksempel, så er det jo netop dét, som mange andre i dette Folketing, og som hr. Jørn Pedersen i kronikker og lignende har gjort: man har taget ansvaret fra de enkelte; der er ingen konsekvens af egne handlinger længere. Og så er det altså sådan, at man tager fat i noget helt grundlæggende hos folk, hvis man prøver at pille ansvaret fra de pågældende.

Det lyder nemt, når vi hører hr. Steen Gade komme med de kommentarer om, at jamen så skal folk bare smides på gaden. Det er ikke at

føre en ansvarlig socialpolitik, hvis vi hele tiden lader samfundet tage sig af alle slags opgaver i dette land. Og hvis det fortsætter, så er vi jo netop derhenne, hvor fællesskabet melder fra, dvs. fællesskabet over for den enkelte og det, at vi kan tage vare på hinanden.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Nu er det jo ikke muligt på to minutter at give en økonomisk redegørelse til sammenligning af Sverige og Danmark, som den socialdemokratiske ordfører bad mig om.

Vi ved jo alle sammen, at for bare få år siden var Sverige – ikke bare i Skandinavien, men også ude i verden – ligesom mønsterlandet. Det var et velfærdssamfund, som var efterstræbelssesværdigt. Men de gik jo for langt.

De var længst fremme. De havde det største skattetryk. Så begyndte de at sætte skatterne ned uden at spare og fik så et underskud på statsfinanserne, så man, når man ser statistikkerne, skulle tro, at det er Egypten, man har med at gøre, og ikke Sverige. Og nu er de på den. Nu er de truet. Velfærdssamfundet er truet på grund af dette enorme underskud.

Så bad den socialdemokratiske ordfører mig om at citere noget mere fra den svenske tidligere finansminister Kjell Olof Feldt. Det vil jeg da gerne gøre. Og det er så fra Politiken den 2. oktober 1994, hvor han siger:

»Mine følelser fortæller mig, at øget økonomisk ulighed og større spredning mellem høje og lave lønninger er forkert, men min fornuft trækker mig i den anden retning. Vi er kommet derhen, hvor en kassedame i Sverige tjener 12.000 kr. om måneden. En sygeplejerske, der har en lang uddannelse og tyve års erfaring, får 15.000 kr. En stor del af forskellen mellem lønnen for disse to personer snupper skatten, og herefter begynder staten at kæmpe med tilskud og bidrag for at udjævne satsen videre. Det siger sig selv. Det kan ikke gå.«

Det er jo også det, der gælder for Danmark. Og den svenske tidligere finansministers konklusion er, at det er fornuften, der skal råde. Det betyder jo ikke, at vi skal lave så store indkomstforskelle, at vi ryger over i den anden grøft. Det er ikke dét, der er tale om. Jeg vil opfordre kraftigt til, at vi ikke begynder at grave os ned i hver sin grøft og så skælder ud på hinanden.

Den er gal med vores velfærdssamfund! Og vi skal undgå det, svenskerne er røget ud i, og som nu betyder, at deres krone koster 75 øre.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Hr. Erhard Jakobsen for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg må naturligvis erkende, at jeg ikke som visse kendte fremskridtsfolk har haft en pølsevogn eller noget som helst andet i erhvervslivet, men man kan vel erhverve et kendskab til økonomi på anden måde. Og så er der altså det, at der er pokker til forskel på en pølsevogns økonomi og en manufakturhandlers økonomi og så landets økonomi. Den gamle snak med, at det er som at drive en forretning – vel er det da ej! Danmark er ikke en forretning eller skal ikke være en forretning; der indgår mange, mange andre hensyn end de forretningsmæssige.

Men der er én ting, som jeg til gengæld har, som nok ikke mange i Fremskridtspartiet har. I de 16 år, hvor jeg var borgmester, havde jeg lejlighed til at tale med i hundredvis for ikke at sige tusindvis af mennesker, hvoriblandt mange netop var nogle, der forgæves havde været på socialkontoret, og som så i deres nød gik op til mig. Jeg kunne ikke altid råde bod på den; det er klart, det var heller ikke min opgave. Det sad der andre folk til.

Men derved fik jeg lejlighed til virkelig at sætte mig ind i, hvor alvorligt disse mennesker var stillet, og derfor kan jeg blive harm, hver gang nogen fortæller om det liv, som de mennesker kan føre derude, hvor de siger: De har det vel nok godt. Og tænk, der er en, der slipper en stor bruttoindkomst for at komme op på socialkontoret og hæve, hvad han kan få dér!

At man vil sige sådan noget i det danske Folketing! Jeg troede ikke, vi kunne synke så dybt.

Villy Søvndal (SF):

Velfærdsmodellen i Danmark blev udviklet som modvægt til den fri markedsøkonomi og en regulator for samfundsudviklingen som en modvægt imod fornedrelse, fattigdom og udstødelse. Vi befinder os i en historisk periode, hvor den sociale polarisering både her i landet og internationalt vokser kraftigt.

Den sociale polarisering består i, at når markedsøkonomien bliver den vigtigste eller eneste regulator, så er der nogle, der klarer sig godt, mens der til gengæld er en stor og stigende gruppe, der ikke klarer sig, fordi kravene og konkurrencen bliver stadig hårdere. De får rollen som samfundets tabere, de integreres ikke i

samfundslivet, hverken på det sociale eller menneskelige plan.

Det fælles ansvar over for udsatte grupper forudsætter, at vi som grundlæggende samfunds- og menneskesyn fastholder idealet om, at alle skal have mulighed for at deltage, spille en rolle i det rigtige samfundsliv og ikke i reserver. Altså et opgør med de sidste 20 års udvikling og en erkendelse af, at når det kommer til stykket, så er det, der kitter et samfund sammen, den fælles samhørighed. Det er dét, der gør et samfund mere rigt for os alle, fordi udstødelse er et udtryk for et kolossalt spild af menneskelige ressourcer.

Men det er klart, at problemet er størst for dem, der stødes ud. PRESS skrev om det i sit sidste nummer – en udgave, der hed »Lille velfærdsstat, hvad nu?«. De havde været rundt og snakke med folk, og så er det jo fantastisk at høre borgerlige ordførere sige, at det er noget, man vælger.

De kan berette om en anden historie. De kan berette en historie om det enkelte menneske, som føler, det er en tragedie at være til overs og være udstødt. De møder mennesker, som fortæller om smerten, om ydmygelsen, om håbløsheden, om skammen ved at være på samfundets bund.

Det er de samme mennesker, der så dagligt kan læse udsagn i Jyllands-Posten fra borgerlige ordførere, der siger, at det er en position, de selv har valgt sig. Det er en fantastisk afstand, de udsagn viser fra det virkelige liv. Man skulle tro, at borgerlige ordførere aldrig nogen sinde traf et virkeligt menneske, der enten var tvunget på dagpenge eller på bistandshjælp.

Med hensyn til hr. Kim Behnkes beregninger kunne man undre sig over, at der aldrig er nogen, der gør sig den intellektuelle anstrengelse at spørge: Hvor mange har vi på bistandshjælp? Hvad får de samlet udbetalt? Hvad betyder det pr. hoved? Sådanne tal vil nemlig tilbagevise, at det er en god eksistens at være på bistandshjælp. Folk går da ikke på bistandshjælp, fordi de ønsker det, men fordi vi har et samfund, der ikke har været i stand til at stille job til rådighed til dem.

Det er vel også derfor, at højrefløjens bud i den aktuelle velfærdsdebat indtil nu har været: Skær i velfærden, og lad så markedsøkonomien tage sig af resten.

Det er en vej, vi kender. Vi ved, hvad den fører til. Vi har set det i England, hvor der i dag er flere fattige, end der var på Dickens' tid. Vi

har set det i USA, hvor der er et stort og et voksende fattigdomsproblem. Vi har set det i de central- og østeuropæiske lande, hvis befolkninger betaler en kolossalt høj pris for det helt frie fald lige ned i markedsøkonomien. Vi ser det i kløften mellem rige og fattige lande, der forværres dramatisk, hvilket senest er blevet understreget ved det sociale topmøde i København.

Højrefløjens argument er, at vi ikke har råd til at opretholde velfærden. Jeg synes, det er svært at underbygge med de nøgletal, vi har for økonomien i dag. Jeg har også bemærket, at de borgerlige ordførere skal til Sverige eller 20 år tilbage i tiden for at finde økonomiske argumenter, der underbygger deres påstand, hvilket faktisk er forståeligt, fordi det er svært at finde argumenter i den nuværende økonomiske situation.

Jeg synes, det er endnu sværere at forstå, hvis man interesserer sig for og er optaget af mennesker. Som påpeget bl.a. i det sidste nummer af Mandag Morgen er Danmarks problem – formentlig også i forhold til et opsving – at vi ikke har proletariseret arbejdsløshedsgrupper i så stort et omfang, som andre lande har. Det betyder, at springet tilbage heller ikke er så voldsomt, som det eksempelvis er i England og Tyskland.

I SF synes vi, at den nuværende regering er ret handlingslammet. Det er en regering, der bygger på mange forskellige opfattelser, der umuliggør en konsekvent politik for en målrettet indsats imod udstødelse og for retten til at deltage.

Jeg har været inde på, at vi kunne se det i efterårets finanslovforlig, hvor vi synes, at velfærdsdimensionen var alt for svag. Vi synes, at der var nogle ting, der ødelagde nogle af de gode ting, der var i gang, nogle af de solidariske ordninger, som vi i SF tidligere har foreslået, og som folk var glade for, nemlig sabbat- og forældreorlov. Disse vil blive ødelagt eller forringet. Alle visioner om en aktiv brug af dagpengene gled ud, og bistandsklienters økonomiske vilkår blev forringet.

Vi så det også med skattereformen. Skattereformen var alt andet lige den største omfordeling, vi har set meget længe, til fordel for de mere velhavende. Dette blev så specielt forceret af, at den kom samtidig med den store lånkonvertering, men reformen betyder et voldsomt spring i formue- og indkomstfordelingen mellem de forskellige samfundsgrupper.

Socialforskningsinstituttet udgav i slutningen af 1994 en bog, der hedder »Social tryghed i Europa – udvikling eller afvikling«. Der introduceres et nyt begreb i den sociale debat; det hedder det nationale kompromis og har altså her at gøre med velfærdsdebatten. Det nationale kompromis er efter bogens mening et udtryk for, hvad der sker, når indkomstoverførsler, der tidligere var målrettede, bliver spredt ud med lind hånd for at fastholde den politiske konsensus omkring velfærdspolitikken.

Det er vel årsagen til, at Venstre og De Konservative presser på ved finanslovforhandlinger i forhold til at tilgodese de store, brede vælgergrupper, der ikke har specielle behov, men som er store vælgergrupper.

Det beskrives også i en anden bog, nemlig John Kenneth Galbraiths bog fra 1992, der hedder »Tilfredshedens tyranni«. Der beskriver han den samme udvikling i USA, nemlig de veltilfredses tyranni i forhold til, at de overtager stadig større dele af indkomstoverførslerne.

Jeg synes også efter at have hørt de borgerlige ordførere i dag, at det er værd at overveje et helt andet bud på, hvordan vi skaber et samfund, der ikke udelukker mennesker fra at deltage og ikke stempler mennesker, et bud, der også prøver at lytte til, hvad der rører sig i befolkningen, og som også bygger på menneskelig og social vækst.

I SF vil vi en fornyelse og en udbygning af den offentlige sektor, hvor vi gør op med ventelisterne i det offentlige system til daginstitutioner, til plejehjem, til bolig, til arbejde, til uddannelse osv. Vi er altså tilhængere af en større offentlig sektor.

Vi vil nødvendige reformer, der bryder med det paradoks, der spærrer for de nødvendige fremskridt. Det er paradoksalt at have over 300.000 ledige på dagpenge, samtidig med at vi har en række samfundsopgaver, velfærdsopgaver, der i dag ikke løses tilfredsstillende.

Vi vil en solidarisk løsning med en fordeling af arbejdet gennem fleksible orlovs- og rotationsordninger, så vi samtidig alle sammen kan få glæde af det, både de med og de uden arbejde.

Så vil vi et opgør med det traditionelle arbejdsbegreb. Jeg tror, det er vigtigt for os alle sammen at forstå, at uanset et opsving kommer alle ikke med. Vi ved det godt, og det er også derfor, vi gerne vil have en plan, der siger noget om, hvad vi stiller op med den situation. Vi ved bl.a., at der er mennesker, der ikke kan opfylde

arbejdsmarkedets krav 100 pct., som kun kan være med 80 pct., for nogles tilfælde måske 20 pct. Det er afgørende for et velfærdssamfund, at der på trods af dét er plads til, at alle er med.

Der eksisterer et væld af uløste opgaver i samfundet, der måske ikke er rentable ud fra en isoleret markedsøkonomi, men som i øvrigt er samfundsnyttige og perspektivrige. Vi foreslår, at man støtter dem og giver støtten til arbejdspladser i stedet for til personer, så der gives mulighed for at etablere selv bærende fællesskaber, der løser samfundsnyttige opgaver.

Afslutningsvis vil jeg sige, at vi i SF erkender, at vi ikke har patent på al denne verdens visdom. Og det er derfor, det skuffer os, at Socialdemokratiet og regeringspartierne ikke vil være med til en dagsorden, der ikke siger noget om, at der skal postes mange penge ud, men at der skal laves en plan, en plan, der sikrer alle danskeres ret til at deltage, og som spørger til, hvad vi sådan helt målrettet skulle foretage os, for at det blev tilfældet.

Det skuffer os, at man ikke vil være med til at lave den første danske velfærdsplan. Vi synes, at det ville være en flot, flot dansk opfølgning på de mange ord på det sociale topmøde, der ville vise, at det ikke kun skulle være ord, men at det skulle være forpligtende handling.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Når man taler om at tage ansvar for de mennesker, der falder igennem vores sociale sikkerhedsnet, så tror man næsten – efter at have hørt denne ordførertale – at SF er de eneste, der kan varetage det.

SF taler om den sociale polarisering, der bliver større og større, og det er noget, man vil kæmpe imod; det er vi enige i. Man taler om fælles ansvar; det er vi enige i. Man taler om, at problemet er størst for dem, som stødes ud; det er vi enige i. Skammen for de mennesker, der bliver stødt ud; det er vi også enige i.

Og så kommer vi frem til noget af det sidste: at man vil slå for retten til at deltage i samfundet. Jamen det er vi da også enige i, men vi er meget uenige i, hvordan man når de her mål. Når man siger, at man skal nå målene ved hjælp af flere offentlige arbejdspladser, en større offentlig sektor m.v., så ønsker vi også at komme om på den anden side af lighedstegnet, men vi ønsker altså en helt anden medicin end blot at ansætte folk i den offentlige sektor.

Vi betragter også samfundet som en organisme. Har man ondt i storetåen, så har man det ikke godt, så vi er da enige i, at vi skal bekæmpe de problemer, der er på det her område. Men vi ønsker altså en helt anden medicin end den, SF står og beder om.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jeg har meget stor respekt for hr. Villy Søvnalds fortid som socialudvalgsformand, men det kan virke noget kvalmende, at man den ene gang efter den anden fra Folketingets talerstol skal høre, at hr. Villy Søvnald har patent på at vide, hvad almindelige mennesker ude i samfundet har af problemer, hvad de føler, og hvad de tænker. Heldigvis har jeg også en fortid.

Efter at have talt om almindelige mennesker gør hr. Villy Søvnald så efterfølgende meget ud af at citere forskellige teoretikere inden for næsten alle filosofiske områder. For nu også at komme hr. Erhard Jakobsen en lille smule i møde: Jeg har ikke min teori fra filosoffer, jeg har min rod i en bondekultur – det vil jeg ikke undskylde, det er jeg faktisk stolt af – og i den kultur er der noget, der siger mig, at mennesker ikke selv vælger, men mennesker får ting givet, mennesker får mindre eller mere givet, og man kan tage, og man kan vælge fra; men det helt afgørende er, at man ikke fastholder mennesker i passivitet, men prøver på at samle kræfterne om at give ansvar.

Og jeg vil gerne sige, at ansvar ikke altid er noget, man kan tage. Ansvar er tit noget, man skal have givet af andre, og jeg har set gode eksempler på, at når man så giver et ansvar, så leves der også op til det, og det forøger livskvaliteten hos de mennesker, som har fået det.

Jeg er ikke på det seneste blevet direkte citeret for præcise ting i denne debat, men der har været nogle tendenser til, at Venstre generelt er blevet beskyldt for at have nogle holdninger til det med ansvar, som hører nogle teoretikere til, som jeg – må jeg sige til hr. Erhard Jakobsen – heller ikke kender.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det var ikke overraskende at høre hr. Søvnalds ordførertale. Jeg tror ikke, at det er forkert, at der er en stor og stigende gruppe, som har det svært, og som vi skal hjælpe. Men det betyder jo ikke, at alle, som er på dagpenge eller kontanthjælp eller andre former for overførselsindkom-

ster, er mennesker, som har det svært, og som føler sig ydmygede og føler håbløsheden og skammen. Bare vi kunne komme væk fra det dér med at generalisere ved at kalde alle 800.000 i arbejdsfør alder for stakkels mennesker, for det er de jo ikke.

Så taler hr. Villy Søvndal også om, at vi ikke har råd, men underforstået: Jovist, har vi så. Jamen vi har i år et underskud på statens budget i størrelsesordenen 40 mia. kr., og det er andet år, hvor vi har et klart opsving i økonomien. Det er faktisk betænkeligt, og det var derfor, at jeg tidligere tillod mig at trække Sverige ind som et skrækeksempel, for det er jo det svenske statsunderskud, der er ved at kvæle det svenske velfærdssamfund under rentebyrden.

Så er det så let at sige til De Konservative: Hvor vil I så skære ned? Og så snart vi så nævner noget, kaster man sig over os. Vi lagde jo for præcis et år siden en plan frem, »Vækst og Velstand«, hvor vi skitserede en arbejdsmarkedsreform og et dagpengesystem; det er et enkelt område.

Det kan heller ikke have undgået hr. Villy Søvndals opmærksomhed, at både finansministeren, hr. Mogens Lykketoft, og arbejdsministeren, fru Jytte Andersen, til Det Konservative Folkepartis store tilfredshed på det sidste har sagt, at nu skal der gøres noget ved dette her med den kreative brug af de sociale systemer og af dagpengesystemet. Det skyldes jo, at der er nogle mennesker, som ikke føler sig ydmyget og håbløse, men som faktisk bruger systemet eller misbruger det. Og derfor skal der strammes op.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Frank Dahlgaards indlæg inspirerer mig lige til at kommentere det dér med at være så frygtelig forarget over alle de tilskudsordninger, som vi spreder ud med rund hånd: Der er altså et fælles ansvar mellem V, K, S, Det Radikale Venstre, CD og Kristeligt Folkeparti for den økonomiske politik, der er blevet ført i stort set de sidste 20 år. Så til hr. Frank Dahlgaard: Der er et fælles ansvar, det kan Det Konservative Folkeparti ikke løbe fra, og det tror jeg heller ikke de har noget som helst ønske om.

Men jeg vil godt sige to bemærkninger til hr. Villy Søvndal. For det første lød der mange hårde ord om skattereformen. Den var for de velbjærgede, det var en stor omfordeling til fordel for de velbjærgede. Det kan man mene, men det var altså alligevel ikke godt nok til, at de

borgerlige partier ønskede at støtte skattereformen. Regeringen måtte i sin tid bære den igen alene, og det viser måske noget om, at balancen slet ikke var så tosset endda.

Om orlovsordningerne, som hr. Villy Søvndal var meget kritisk over for og mente var blevet forringet her ved finanslovsforslaget, vil jeg sige, at Socialkommissionens forslag til orlovsordninger jo var knyttet tæt op på, at der skulle være genbesættelsespligt, og på den måde og kun på den måde kunne orlovsordningerne fungere som et effektivt arbejdsmarkedspolitisk instrument.

Det vovede vi ikke, må jeg sige til hr. Villy Søvndal, fordi vi jo lå under for den tilfredshedens tyranni, at vi ville imødekomme ønsker fra store befolkningsgrupper om at kunne bruge orlovsordningerne, uanset hvor i arbejdsmarkedet de var ansat, f.eks. sygeplejerskerne.

Men ikke desto mindre synes SF, at det er for dårligt, at man nu sætter grænsen lidt ned, sådan at det ikke er fuldstændig konsekvensløst at vælge orlovsordninger.

Vi har flere gange ændret orlovsordningerne lidt, sådan at det er blevet lidt vanskeligere for folk at gå på orlovsordninger, men alligevel er SF utilfreds. Jeg vil derfor gerne høre hr. Villy Søvndals bedømmelse af orlovsordningerne. Er det et arbejdsmarkedspolitisk instrument, eller er det ren familiepolitik? For hvis det er familiepolitik, kan vi lige så godt sige det rent ud: Så vil SF gerne have kvinderne hjem til kødgryderne. Så er det jo det, der er sagen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Erik Larsen, at jeg ingenlunde har taget patent på alene at have mødt mennesker. Jeg erkender selvfølgelig, at alle politikere søger inspiration ude omkring. Det synes jeg er vigtigt. Jeg har oven i købet deltaget i politiske diskussioner sammen med hr. Erik Larsen i de tilfælde, hvor vi har fået den samme inspiration.

Jeg kan i øvrigt også sagtens se den nuanceforskel, der er imellem hr. Erik Larsen politiske standpunkter også i en debat som denne her, og f.eks. hr. Anders Fogh Rasmussens teoretiseringer om en minimalstat, hvor jeg synes hr. Erik Larsen repræsenterer en borgerlig dannelse, som er langt mere klædelig end de mere teoretiske udsparke.

Men når Venstre siger, at man er enig i, at det er vigtigt ikke at fastholde mennesket i passivi-

tet, synes jeg, det er ulogisk, at man ikke vil tage det skridt at være med til at lave en plan for, hvordan vi undgår det, og derfor kan jeg ikke forstå, at man ikke kan stemme for SF's forslag, hvis indhold er, at vi skal lave en plan, der sikrer alle en fuld deltagelse i samfundslivet.

Hr. Frank Dahlgaard siger: »Lad være med at generalisere.« Det er jeg enig i. Mennesker er meget forskellige, også de, der er på bistand. Jeg synes, det var nærliggende for et menneske som hr. Frank Dahlgaard, der interesserer sig meget for økonomiske tal, at bede socialministeren redegøre for, hvor meget bistandsklienter får udbetalt pr. hoved, og dermed være med til at dokumentere, at påstande om, at bistandsklienter bliver forgyldte over en kam, ikke har noget som helst med virkeligheden at gøre. Det synes jeg ville være en god intellektuel øvelse.

Bistandsreformen bliver omtalt som en af de store. Det har jeg lidt svært ved at forstå, men jeg har kun set nogle foreløbige udmeldinger. Det bliver nævnt som noget meget stort, at den nu bliver delt op i tre bind. Jeg har hjemme stående Dostojevskijs bog »Idioten« i to udgaver. Den ene er i ét bind, og den anden er i tre bind. De ligner hinanden. Det kan jeg ikke se den store reform i. Jeg kan godt se, det kan være nyttigt, specielt hvis man rejser meget. Den meget store forskel ligger i diskussionen om begrebet ansvar og understregningen af det fælles ansvar.

Så når jeg ikke mere.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Hr. Villy Søvndal efterlyser, hvorfor Venstre ikke kan støtte SF's bestræbelser på at få folk ud af passivitet og få fordelt arbejdet. Dertil kan jeg sige, at det i høj grad skyldes, at den måde, som SF ønsker at fordele arbejdet på, fastholder mennesker i nogle bestemte job på nogle bestemte områder, som der ikke nødvendigvis behøver at være beskæftigelse i i fremtiden.

Når vi så glædeligvis er inde i en periode med opsving, med bedre beskæftigelse i en lang række erhverv, fastholder man altså mennesker på nogle områder, som de ikke kan flyttes fra, og over til de områder, hvor der er arbejde.

Deri ligger egentlig hele forskellen imellem den filosofi, som hr. Villy Søvndal står for, og den, Venstre står for, nemlig at vi skal have skabt jobbene i den private sektor og have fleksibilitet på arbejdsmarkedet, så de mennesker, der i dag er til rådighed, kan komme derhen, hvor jobbene er.

Det er ordentlig politik, og det fastholder ikke mennesker i job, hvor der ikke er beskæftigelse.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg ved godt, at hr. Søvndals bemærkning var mentet på Socialdemokratiets ordfører, men det må jeg i og for sig betragte som rettet til regeringen som helhed, idet selvfølgelig alle tre regeringspartier afviser SF's dagsorden. Derfor vil jeg gerne sige, at ud over de to motiveringer, som Socialdemokratiets ordfører har givet, måtte jeg for mit vedkommende stå af, allerede da jeg læste, at »velfærdsplanen skal sikre alle mennesker mulighed for at deltage i samfunds- og arbejdslivet på egne præmisser«. »På egne præmisser«! Det kender jeg godt; det er sådan noget med: »Jeg skal have et meningsfyldt arbejde.« »Jeg skal helst have noget med mennesker at gøre.« »Jeg vil ikke så gerne stå på en fabrik eller sidde på et kontor«, og alt det dér. Nej, nej.

Og så det, der ligger i det: Hvis vi skrev under på det, ville Folketinget give tilsagn om at sørge for, at alle mennesker kunne få et job på egne præmisser. Sådan noget vil jeg aldrig nogen sinde give tilsagn om. Jeg har før deklareret: »Centrum-Demokraterne er det eneste parti her i Folketinget, der ikke kan afskaffe arbejdsløsheden og siger det rent ud.«

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil minde hr. Villy Søvndal om, at han ikke svarede på mit spørgsmål om orlovsordningerne, og det forventer jeg at få et svar på. Det har også betydning for vores holdning til dagsordenen, for dér står jo netop det, som hr. Erhard Jakobsen ganske rigtigt fremhævede: »at kunne deltage i samfunds- og arbejdslivet på egne præmisser.« Hvis det betyder, at enhver skal kunne gå ud og forlange orlov til den fulde løn, vedkommende altid har haft, er det jo egne præmisser, og så er der ikke nogen mening i at have et samfund, der stiller nogle krav om modydelser fra den, der modtager bistand eller betaling fra det offentlige.

Det er altså et tagselvbord eller en fornemmelse af, at det hele bare flyder i en lind strøm fra de offentlige kasser, og i den forbindelse må SF altså se at komme ud af hængekøjen en gang imellem, og det har de da også været af og til, men ved sidste finanslovforlig smuttede de tilbage igen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg skal undskylde over for fru Elisabeth Arnold. Jeg nåede det simpelt hen ikke. Der var en del, jeg skulle have svaret på.

Hvad angår skattereformen, tror jeg, fru Elisabeth Arnold udtrykte det sådan, at man kunne mene, at det ramte skævt. Det behøver man ikke at mene, det kan man undersøge. Det rammer skævt. Ugebrevet Mandag Morgen lavede en dokumentation i et aprilnummer, hvor de brugte næsten SF'ske vendinger om skævheden i det, og det var understøttet af undersøgelser fra bl.a. revisionsfirmaet Price Waterhouse, hvor man helt konkret udregner, hvad det betyder for de forskellige indkomstgrupper. Hvis der med skævhed menes, at det er uretfærdigt, at jo større indkomst man har, jo større skattelettelse får man, så var skattereformen skæv.

De lavindtægtsgrupper, der havde forventet noget af skattereformen, fik ikke noget. Det, de fik, blev ophævet af stigningen i de grønne afgifter.

Hvad angår orlovsordningerne, var det, vi ankede imod i forbindelse med finanslovforliget, at man vedrørende forældreorloven aftalte at sænke satsen fra de da gældende 80 pct. til de nu gældende 70 pct. og i 1997 ned på 60 pct. Det betyder, at det bliver mindre attraktivt for forældre at gå på orlov. Det sker, samtidig med at hovedparten af kommunerne er i gang med at nedtrappe det tilskud, de kunne lægge oven i forældreorloven. Det betyder summa summarum, at det økonomisk bliver stadig mindre attraktivt, og det er også grunden til, at færre går på orlov.

Hvis man anser det for en kvalitet i et samfund at opføre sig fornuftigt i forhold til arbejdsløsheden ved at bytte folk ind, der har brug for arbejde i en periode, mod at folk, der i en periode f.eks. har små børn, bytter sig fri for arbejde, så synes vi, det er et socialpolitisk tilbageskridt at bevæge satsen fra 80 pct. til 70 pct. og senere 60 pct. Det er den ene del af det.

Den anden del er skraldemandsmodellen, som man reelt ødelagde med kravet om, at det skulle være 13 uger efter hinanden. Vi syntes, det var både snildt og egentlig også meget solidarisk, at mennesker sagde: Vi vil gerne tage et nyt menneske ind på vores arbejdsplads; vi deler arbejdet, sådan at vi arbejder 4 dage og går på dagpenge den 5. dag, hvorved der bliver plads til den 5. Det var egentlig en meget solida-

risk måde, og det sikrede oven i købet 100 pct. genbeskæftigelse som den eneste af orlovsordningerne, og derfor forstår vi slet ikke, hvorfor man ville afskaffe lige præcis den.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det er lige før, jeg synes, der gik et nærmest Anders Fogh Rasmussensk citat over talerstolen, da fru Elisabeth Arnold talte om SF som nogle, der ville lade en lind strøm løbe ud af de offentlige kasser. Man kunne nærmest høre, at det fossede.

I øvrigt vil jeg sige, at jeg ikke tror, fru Elisabeth Arnold har hørt min tale. Jeg har jo brugt hele min tale til at argumentere for, at vi, hvis vi laver en langsigtet plan, som både tænker beskæftigelse og velfærdssamfund sammen i en helhed, kan lave en plan og en målsætning for de næste 20-30 år, som gør, at vi – netop fordi vi er ved at have luft økonomisk, netop fordi meget af det, der bliver sagt fra højre side af salen, er forkert – har en chance for at forene økonomi og velfærdsudbygning. Det er jo det, jeg gerne vil have sagt i dag. Det er det, der er helt interessant at få frem også i offentligheden: at det er den nye situation, vi har, den nye bane, vi har at diskutere på.

Om orlov. SF mener, at vi skal have en orlovsreform. Den skal bestå i, at det skal aftales, ligesom vi har en ferielov osv., at det er en selvfølge som en del af et velfærdssamfund, at vi har adgang til orlov, det bliver lagt ind i et system osv. Dermed er det også aftalt og vil indgå i overenskomster.

Endelig vil jeg bemærke, at når vi siger »egne præmisser«, er det, fordi vi gerne vil tage afstand fra to ting. På den ene side vil vi tage afstand fra alt for megen tendens til passiv forsørgelse, hvor mennesker bliver frataget retten til at være kusk for egen vogn og selv tage initiativ. Derfor skriver vi »egne præmisser«. På den anden side tager vi også afstand fra nogle, der så siger: Jamen så skal der stilles en forfærdelig masse rigoristiske krav. Jeg siger ikke, at det udtryk, vi har valgt, nødvendigvis er det bedste, men tankegangen er jo at finde den vej, som betyder, at man tager dem, der er udstødte, dem, der er arbejdsløse alvorligt, og at det er det, man bygger på, og ikke på, at nogle systemer skal fungere.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg har lyst til at minde både SF-ordførerne og fru Elisabeth Arnold om, hvad den tidligere socialminister og radikale politiker Aase Olesen har sagt om orlov. Hun har sagt – og det er et citat fra B.T. for den 12. februar i år:

»Forældreorloven er nok det største samlede tilbageskridt, vi har set i nyere tid. Når titusinder af langtidsarbejdsløse er overført til orlov, er det med til yderligere at fjerne dem fra arbejdsmarkedet.«

Det var altså ikke den familiepolitiske vinkel, der var betænkelig her. Det var den arbejdsmarkedspolitiske.

Herefter vil jeg gøre nogle bemærkninger om SF's dagsorden, idet jeg takker hr. Erhard Jakobsen for at have pindet det dér med »på egne præmisser« ud, for det var helt rigtigt.

Dagsordenen begynder således: »Folketinget konstaterer, at den største trussel mod vores velfærd er opdelingen af befolkningen« osv. Ja, det er betænkeligt, men jeg tror nu nok, at det, der har ramt Sverige, er en endnu større trussel, for de var længere fremme end vi, og nu er de altså uendelig meget længere tilbage. Det er nemlig den store statsgæld og statsunderskuddet, der får gælden til at vokse fortsat.

Jeg har lyst til at citere endnu en gang, og denne gang er det fra en bog skrevet af socialdemokraten Bent Rold Andersen, den tidligere socialdemokratiske socialminister, som i 1984 har skrevet en bog, der hedder »Kan vi bevare velfærdsstaten?« Dér skriver han på s. 239:

»Nedtrapningen og på længere sigt afskaffelsen af budgetunderskuddet er en nødvendig betingelse for, at velfærdsstaten kan overleve de næste årtier.«

Jeg tror nok, man skal interessere sig lidt mere fra venstrefløjens side for økonomien. Det er ikke bare noget med tal og kolde økonomer. Det rammer de svageste hårdt, hvis det først går galt. Sverige er skrækeksempel.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Så er det fru Elisabeth Arnold for en kort bemærkning, derefter hr. Bruno Jerup, og så tror jeg, vi vil prøve at komme tilbage til ordfører-rækken.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil gerne allerførst spørge hr. Frank Dahlgaard, om han nogen sinde siger noget, han selv

mener, eller om det blot er citater alt sammen. Nu er der blevet citeret meget flittigt fra denne talerstol, og jeg har indtryk af, at hr. Frank Dahlgaard sidder med et helt bibliotek, som han slår op i, og hvorfra han har en bemærkning til enhver tænkelig lejlighed. Det er selvfølgelig meget interessant, men det kunne også være interessant at høre, hvad hr. Frank Dahlgaard selv mener. Det venter vi spændt på.

Jeg vil gerne sige til hr. Villy Søvnald, at det, hr. Frank Dahlgaard citerede af fru Aase Olesen, og som jeg også knyttede an til i min første bemærkning til hr. Villy Søvnald, er præcis det, der er sagen. Hvis orlovsordningerne er et arbejdsmarkedspolitisk instrument, skal man også behandle dem som et sådant. Og det betyder, at hvis beskæftigelsen begynder at blive bedre, skal man gøre det mindre attraktivt at gå på orlov; ellers har instrumentet ikke nogen mening.

Hvad endelig angår hr. Villy Søvnalds bemærkning om skattereformen, der rammer skævt, vil jeg sige, at det er pudsigt at sige om en skattereform, at den rammer skævt, når skattereformen faktisk gav flere milliarder kroner i lettelser. Den ramte ikke skævt, men den lettede skævt. Det er fuldstændig rigtigt. Og et af de problemer, der opstod, fordi den lettede skævt, var jo, at de grupper, som slet ikke betalte skat, ikke fik nogen skattelettelser. Det var så stort et problem, at vi blev nødt til at bruttoficere nogle af pensionerne, så folk bagefter kunne få de skattelettelser, som andre også fik.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Da hr. Frank Dahlgaard hver eneste gang har citeret uden at bede om speciel tilladelse til det, går jeg ud fra, at hr. Frank Dahlgaard har udtrykt sine egne meninger med citaterne.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det, der får mig herop, er fru Elisabeth Arnold og hr. Erhard Jakobsen, som nu har fundet sig et halmstrå, de kan klamre sig til, sådan at de har en mulighed for at stemme imod den foreslåede dagsorden. Jeg mener, det er utrolig tyndt, at de tager de tre ord »på egne præmisser« ud og fortolker dem ud fra en forestilling om, at de, der har skrevet disse ord, nok har nogle onde hensigter, som vi muligvis ikke er enige i. Det er det halmstrå, vi kan klamre os til, så vi stadig væk kan undlade at stemme for dagsordenen. Jeg synes ærlig talt, det er lidt tyndt. Tidligere på

dagen var denne kritik af dagsordenen det eneste, den socialdemokratiske ordfører kunne præstere, og nu gælder det åbenbart også den radikale og CD's ordfører. Det er meget tyndt.

Kim Behnke (FP):

For over 30 år siden udtalte den daværende amerikanske præsident, John F. Kennedy, at folk efter hans mening skulle værne sig til noget oftere at spørge, hvad de kunne gøre for deres land, frem for at spørge, hvad deres land kunne gøre for dem.

Selv om det er over 30 år siden, at det blev udtalt, er det jo et tilbagevendende problem ikke bare i USA, men så sandelig også i Danmark, at den opfattelse, mennesker har af velfærdssamfundet, er blevet, at det handler om, at man hver især kan malke mest muligt ud af velfærdssamfundet. Det er blevet et egoistsamfund, hvor man tænker på sin egen privatøkonomi. Man udtænker smarte metoder til at sikre sig, at man ved hjælp af adresseudlån osv. kan have huslejetilskud, at man kan få bistandshjælp, samtidig med at man modtager andre former for offentlig ydelse, at man kan være på arbejdsløshedsunderstøttelse, samtidig med at man tjener sine penge ved sort arbejde ved siden af, osv.

Det er ikke bare påstande fra en Fremskridtspartiordfører, det er kendsgerninger fra dagligdagen. Og det vidner om, at det, som socialisterne og socialdemokraterne har opbygget, og som de siger skulle være et samfund, hvor vi tager os af hinanden, er blevet det modsatte. Det er blevet et egoistsamfund, hvor man udelukkende tænker på, hvordan man kan hente mest muligt fra de offentlige kasser vel vidende, at det, man henter fra de offentlige kasser, altså er noget, som naboen og genboen og de andre ude i det danske samfund er nødt til at betale.

Det er blevet et samfund, hvor det at nyde er blevet in, og hvor de, der nyder, er dem, der har politisk opmærksomhed, er dem, der laves temaudsendelser om i fjernsynet, hvor man efterhånden er flov, hvis man må erkende, at man tilhører trækdyrene, er en af dem, der hver morgen står op og går på arbejde og tjener penge og har verdens højeste skatteniveau. Folk føler sig til grin.

Hvis man derimod er stemplet som socialt tilfælde, er man interessant. Så holdes der studiekredse, så laves der regeringsrapporter, så laves der store kommissioner og undersøgelser for at afdække de problemer, man nu har. Derfor er

det selvfølgelig mere attråværdigt og attraktivt som dansker at være på overførselsindkomst.

Tallene taler jo deres alt, alt for klare og tydelige sprog: I slutningen af januar måned d.å. kunne man i Finansministeriet oplyse, at nu var vi nået op på, at 1,9 millioner danskere – og som Ritzaus Bureau på daværende tidspunkt skrev, er det et højere tal, end man hidtil har brugt i den offentlige debat – er kommet på overførselsindkomst. Det er alt fra folkepension til efterløn, førtidspension, kontanthjælp, dagpenge osv.

På baggrund af disse tal konkluderes det fra Finansministeriet, at det selvfølgelig er et problem, at vi har 1,9 millioner danskere, som er på overførselsindkomster.

Men det er kun en del af sandheden, for oveni skal jo lægges de ca. 900.000 mennesker, som til daglig er beskæftiget i den offentlige sektor. De er jo også på offentlig overførselsindkomst. Hvad enten disse mennesker sidder i skatteadministrationen og sætter flueben i folks selvangivelser, eller de sidder i Miljøministeriet og laver fremskrivninger om CO₂-emissionen i år 2050, eller hvad de ellers laver af aldeles unyttig beskæftigelse, kan de kun få deres daglige løn udbetalt som følge af, at der er nogle i den private sektor, der producerer en samfundskage.

Det var altså 900.000 offentligt ansatte, og så har jeg endda været flink i opgørelsen, for rent faktisk burde de mange i DSB, TeleDanmark og andre af de forskellige statslige selskaber også tælles med, og så kommer vi jo langt over 1 million offentligt ansatte. Men jeg er flink: Jeg bruger tallene fra Danmarks Statistik.

Oven i det skal vi så tælle de mange danskere, som jo er børn, som endnu ikke har haft deres adgang hverken til skole eller til arbejdsmarked. De lever også af, at deres forældre har en indkomst, og derfor er vi altså oppe på ganske mange danskere, som lever og spiser daglig af samfundskagen uden at bidrage til den.

Det er jo derfor, vi har de balanceproblemer i den offentlige økonomi, som præger vores danske samfund. Alene de 1,9 mio. danskere på offentlig forsørgelse i form af overførselsindkomster skal vi altså betale 167½ mia. kr. for om året. Det er jo ganske mange penge ud af de offentlige budgetter, som vel i alt er på 650 mia. kr. eller noget i den stil.

De penge er der jo ikke. Rent faktisk er det sådan, at hvert eneste år må staten ud at låne en sjettedel af sit driftsbudget. Der er ikke mange private virksomheder, som ville kunne hænge

sammen, hvis de skulle låne en sjettedel af deres omsætning hvert eneste år. Den eneste grund til, at det kan lade sig gøre for staten, er, at vi 5 mio. danskere på godt og ondt er selvskyldner-kautionsister for de lån, der er blevet optaget.

Det, der piner mig, er den manglende forståelse både her i Folketinget og altså også ude i befolkningen for, at hver eneste gang man henvender sig ved de offentlige kasser og beder om penge, er det nogle penge, man skal ud og låne. Det vil altså sige, at det nu ikke længere kun er naboen, genboen og de andre, der betaler for den velfærd, man nyder godt af i dag. Nej, nu er det en lånt velfærd – en velfærd, som vores børn og børnebørn kommer til at betale af på, vel at mærke med renter og rentes rente.

Det er derfor, min konklusion er, at vi er blevet et egoistsamfund, og det er vel at mærke specielt Socialdemokratiet, der bærer hovedansvaret for, at det er blevet det egoistsamfund. Man er så egoistisk, at man er hamrende ligeglad med sine egne børn og børnebørn, at det er dem, der skal trække og arbejde gratis uden at kunne få velfærd ud af den arbejdsindsats, de gør, fordi de skal betale for den velfærd, vi bevilgede os her i netop disse år.

Det leder jo meget hurtigt over til en diskussion om, hvorvidt det velfærdssamfund, vi har opbygget, egentlig bygger på en sund moral. Her er vores konklusion, at det er alt andet end en sund moral. Det er en moral, der bygger på, at jo mere man kan tømme de offentlige kasser, jo bedre er det, og hvis man tager på almindeligt arbejde og tjener sine egne penge, er man nærmest dum.

De love, der er vedtaget i Folketinget, animerer jo desværre folk til at tænke på den måde. Forskellige former for tilskudsordninger, forskellige former for refusionsordninger og den mere eller mindre uhindrede adgang til at stikke sugerøret i statskassen og de andre offentlige kasser gør jo, at folk af venner og bekendte bliver udnævnt til at være for dumme, hvis de ikke kan sørge for at hente det, de opfatter som deres såkaldt retmæssige andel af de offentlige penge.

Men resultatet af det er jo blevet, at vi har det sådan, at de 80 pct. rigeste i Danmark betaler til de 80 pct. fattigste, og som enhver, der kan en lille smule procentregning, kan konkludere, sker der altså en kolossal masse ombytning af penge, hvor man giver fra sin højre lomme til sin venstre lomme.

Derfor har Fremskridtspartiets synspunkt også alle år været, at den rigtige måde at få

genetableret et sundt velfærdssamfund på er ved at lade være med at opkræve så mange penge til offentlig omfordeling, lade være med at gøre folk afhængige af de offentlige tilskudsudbetalinger.

Den afhængighedskultur, der er skabt, er jo ikke et tilfældigt resultat; det er en målrettet, helt bevidst handling fra socialisterne – de har det som mål. De ved godt, at det dér med en revolution og kommunisme og sådan noget kan vi ikke rigtig opnå i Danmark, så i stedet for har man valgt at skabe en afhængighedskultur, hvor folk skal være lydige borgere, så kan de få udbetalt tilskud.

Det, man bare glemmer, er, at den stat, der har magten til at give de mange offentlige ydelser, er den samme stat, der har magten til at tage dem fra folk igen. Det skaber usikkerhed, det skaber utryghed, hvorimod glæden ved at tjene sine egne penge, glæden ved at vide, at de penge, man bruger, er penge, man ærligt har tjent, har vi taget fra befolkningen.

Derfor skal vi have det uforskammet høje skattetryk sat ned, vi skal lade folk få lov til at tage ansvar for deres egen tilværelse, og så skal vi bruge vores offentlige ressourcer, som vel at mærke så bliver kraftigt reduceret, på at hjælpe dem, der virkelig har hjælp behov, og det er så måske en 15-20 pct. Men de 80 pct., der kan klare sig selv, skal have lov til at klare sig selv.

Jeg er nødt til at sige om det dagsordensfor-slag, der er fremsat, at det kan vi af indlysende årsager ikke støtte. Alene det, at man skal til at lave flere planer og flere undersøgelser, ser vi ikke noget formål med. Det, der er brug for, er aktiv handling.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Der kom før en lidt humoristisk bemærkning om, hvor meget hr. Frank Dahlgaard citerede.

Jeg vil dybt beklage, at Fremskridtspartiets ordfører ikke citerer, for alt, hvad han står og siger, er en næsten ordret gengivelse af, hvad der står hos Adam Smith. Men når det nu er næsten ordret, hvorfor så ikke citere Adam Smith, så meget mere som Adam Smith siger det meget bedre, end Fremskridtspartiets ordfører er i stand til?

Disse opsigtsvækkende synspunkter med hensyn til, hvorfor folk blev sådan og sådan, blev – det har jeg ikke selv oplevet, må jeg sige – ført frem i 1890 i en diskussion i Nationaløkonomisk Forening, så det er sandelig nye ting, vi får at høre fra Fremskridtspartiets side.

Og hvad er det for en fremstilling, at offentligt ansatte skulle sidde og nusse på det private erhvervsliv? Jeg ved fra min tid – det var en af mine store glæder – at erhvervslivet i Gladsaxe på hver generalforsamling takkede borgmesteren for, at den tekniske forvaltning gjorde det muligt for erhvervslivet i Gladsaxe at arbejde mere effektivt end mange andre steder, fordi alt var i orden.

Lige til sidst: Produktionsværdien steg fra 1983 til 1993 med 540 mia. kr., samtidig med at folkepensionen steg med 15 mia. kr. Mon ikke velfærdssystemet kan holde lidt endnu?

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Man må jo sige om Fremskridtspartiet, at der er konsekvens i udtalelserne, for det kan være meget svært overhovedet at høre, at Fremskridtspartiet er et parti, der har siddet i dette Ting i mere end 20 år. Synspunkterne er nøjagtig de samme som ved Fremskridtspartiets start, og jeg vil sige til hr. Kim Behnke, at jeg sjældent har hørt så sort en tale fra denne talerstol som den, der blev afleveret som ordførertale fra Fremskridtspartiet.

Der er al mulig grund til at tro og håbe på – jeg vil endda sige, at man kan håbe på og så være rimelig sikker på, at det vil gå sådan – at Fremskridtspartiets holdning over for mennesker, der har sociale problemer, mennesker, der er offentligt ansat osv., aldrig nogen sinde vil få betydning i dansk politik. Der er et klart skel i denne sal imellem Fremskridtspartiet og resten af partierne, når man taler om respekt for andre mennesker – også de andre mennesker, der af forskellige grunde kan have det dårligt.

Jeg er meget glad for, at jeg ikke lever i et samfund, hvor Fremskridtspartiet har indflydelse, for så ville det ikke være særlig rart at være udsat for en social handling af en eller anden karakter.

Det skal derfor være mit inderste håb, at Fremskridtspartiet også i årene fremover kan tale, som de gjorde engang, for så er vi andre trygge ved, at vi kan forsøge at lave nogle fornuftige ordninger, som almindelige mennesker kan have glæde af, ikke, så vi får nogle regnestykker, hvor man en overgang kunne tro, at hr. Kim Behnke personligt var den eneste, der ydede noget fornuftigt i det danske samfund. For efter udskilningsløbet med grupper, der bliver taget fra, og hvor de offentligt ansatte med ca. 1 million også var en gruppe, der ikke rigtig var

særlig produktiv og særlig fornuftig i deres væremåde og deres måde at arbejde på, kunne man godt blive nervøs. Men heldigvis gik det ikke så langt, at hr. Kim Behnke var den eneste, der skulle sørge for resten.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Nej, for hr. Kim Behnke laver heller ikke noget produktivt i øjeblikket. Hr. Kim Behnke er også på offentlig overførselsindkomst, al den stund hans primære indtægt er folketingsgagen. Sådan er det da.

Jeg skammer mig da ikke over at indrømme, at det er sådan. Jeg hører heller ikke til blandt dem, der bidrager positivt til samfundsøkonomien. Jeg håber så på, at den politiske indsats kan bidrage positivt.

Når hr. Erhard Jakobsen glæder sig over, at produktionsværdien er steget så meget i det danske samfund over den årrække, skal hr. Erhard Jakobsen huske, at hver gang en ambulance kører en tur, stiger BNP, og hver gang momsens bliver forhøjet i Danmark, stiger BNP, men det er jo ikke udtryk for rigdom, at ambulancerne kører ofte, eller at automekanikerne skal banke biler sammen, som er ødelagte. Nej, dér, hvor man kan måle en ægte vækst, er i den private sektor. Vi glæder os heller ikke over den vækst, der opstår som følge af, at man indfører en masse miljøkontrol og en masse miljøkommissærer rundt omkring i kommuner og amter.

Jeg ved ikke, om det var en bebrejdelse eller det var ros, at den tale, jeg holdt, også kunne være holdt af Fremskridtspartiet for 20 år siden. Jeg vælger at tage det positivt, og det gør jeg, fordi der jo ikke er nogen varedeklaration eller nogen udløbsdato på et argument. Et argument, der er rigtigt formuléret, hvad enten det er i 1700-tallet eller i 1973, bliver ved med at være rigtigt, og det, der er det gode for os i Fremskridtspartiet, er, at udviklingen har bekræftet, at vi har ret.

Jeg skal citere den nuværende radikale udenrigsminister, hr. Niels Helveg Petersen, som i 1989 lod sig citere i en stort opsat artikel i Jyllands-Posten for, at hvis man havde lyttet til Fremskridtspartiet, havde den danske stat haft en gæld, der var 300 mia. kr. mindre.

Det var nemlig rigtigt set af den nuværende udenrigsminister, og vi har ingen brug for at bevise, at Fremskridtspartiets politik er korrekt. Vi kan blot konstatere, at den politik, der bliver ført af flertallet her i Folketinget, indtil videre

kun har ført problemer med sig med en eksorbitant stor dansk statsgæld.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg bliver nødt til at gøre opmærksom på, at mine tal selvfølgelig var korrekte. Jeg talte ikke om bruttonationalproduktet; jeg talte om produktionsværdien.

Når man har gjort op, hvor meget landbruget producerer, hvor meget de forskellige producenter, og jeg har netop undladt at medtage den ikkemarkedsførte service, så er det tal, jeg nævnte, hvad erhvervslivets produktion er steget med.

Jeg har ikke stået og sagt, at det er regeringens skyld. Det var slet ikke det, der var mit program. Mit program var, at når der produceres så meget mere i løbet af 10 år, behøver man ikke være bange for, at man ikke skulle kunne fortsætte med det relativt beskedne beløb, man bruger på det sociale område. Det kræver skatter af befolkningen, men dem er befolkningen øjensynlig parat til at betale. Det er derfor, at Fremskridtspartiet ikke får flere stemmer, end det gør.

Vibeke Peschardt (RV):

Det er jo dejligt at høre hr. Erhard Jakobsen, når han en gang imellem kommer her i salen og, som han gør i dag, øser af sin livslange viden.

Jeg synes, at debatten om velfærdssamfundet er en påtrængende debat, og SF skal ikke have utak for at sætte den på dagsordenen. Debatten er både relevant og rigtig.

Det er ikke så lang tid siden, jeg så en meningsmåling i B.T., hvor spørgsmålet lød: »Regeringen har udtalt, at folkepensionens grundbeløb er sikret for alle også i fremtiden. Tror du på det?«

56 pct. af de adspurgte troede ikke på det, og det giver selvfølgelig os, der tror på det, et forklaringsproblem.

Venstres vælgere var dem, der troede mindst på det, tæt fulgt af SF's vælgere. Procenterne var 69 til Venstre og 65 til SF.

Det skal man jo ikke lade sig slå ud af, men det viser efter min opfattelse, at politikerne her på Christiansborg har et kommunikationsproblem, når de som vi gerne vil gå ud og sige, at et af grundelementerne i velfærdssamfundet, nemlig folkepensionens grundbeløb, skal der ikke røres ved. Det er en af de piller, de elementer, som i hvert fald for os er esentielle, og selv

om jeg ikke har hørt andre sige det i dag, går jeg ud fra, at de fleste mener det.

Når vi så taler om velfærdssamfund, fremtid og udvikling, er vi også glade for og trygge ved, at folkepensionen som den statslige overførsel til borgerne, den er, følges af ATP-pensionerne, som vil få stadig stigende betydning som supplement til folkepensionen.

Endelig tror vi også, at de aftalte arbejdsmarkedspensioner, som er kommet flot fra start, men først vil slå fuldt igennem langt ovre på den anden side af årtusindskiftet, er en rigtig ting, og jeg mener også, at vi har grund til her fra Folketingets side at kvittere over for parterne på arbejdsmarkedet for den ansvarlighed, der udvises for, at det danske samfund på lang sigt kan klare sine pensionsforpligtelser.

Et andet lige så vigtigt grundelement i velfærdssystemet er bistandsloven, der efter vores opfattelse er det sikkerhedsnet, velfærdssamfundet spænder ud under sine borgere, og som derfor skal være der i en eller anden form. Jeg siger ikke hermed, at den skal blive ved med at se ud, som den altid har gjort; jeg siger bare, at den er det næste vigtige element i velfærdssamfundet.

Nu har statsministeren og arbejdsministeren, som i dag er socialminister, jo redegjort for regeringens planer for udviklingen af velfærdssamfundet, men det skal ikke forhindres Det Radikale Venstre i at sige noget om de diskussioner, vi løbende har om velfærdssamfundet, som vi på nogle områder mener trænger til et eftersyn, på nogle punkter måske endda til en reparation.

Både denne og den forrige regering har gjort, hvad der var muligt for på en afbalanceret måde at sætte gang i økonomien med det ene formål at forbedre beskæftigelsen, og det mener vi er den bedste socialpolitik, man overhovedet kan føre. Det er også lykkedes med orlovsordninger, massiv uddannelsesindsats osv.

Så har vi vedtaget en finanslov, der strammer op, og der forberedes nu en finanslov for 1996, som også strammer op for at kunne nå derhen, hvor vi reelt begynder at nedbringe statsgælden, samtidig med at alle de andre ting, betalingsbalance, økonomi osv., udvikler sig positivt.

Men inden det hele bliver malet alt for idyllisk op, vil jeg skynde mig at sige, at på visse områder er det altså så som så med idyllen. Vi lever i et samfund, hvor det tilsyneladende er acceptabelt for ikke at sige rigtigt, at store grup-

per stødes ud af arbejdsfællesskabet. Advarselslamperne har blinket meget længe, og måske er det for nogle størrelsen af og stigningen i overførselsindkomsterne, der gør det – det kan man jo tro, når man hører på debatten i dag – men problemet om udstødningen må der gøres noget ved.

Den indsats, der allerede er gjort i de sidste 2 år på arbejdsmarkedet med handlingsplaner, massiv uddannelsesindsats og orlovsordninger til fordeling af arbejdet, er jo fin, men det har ikke løst problemerne med, at der er og skal være arbejde til alle, for arbejdsfællesskabet er et af de vigtigste fællesskaber, vi har tilbage i vores samfund, hvor vi ikke lever så tæt på hinanden, som næsten alle generationer har gjort før os.

Hvis vi skulle komme med et bud på, hvordan vi kunne komme videre med det her, kunne jeg godt forestille mig, at vi f.eks. startede med de unge. Vi vil i hvert fald gerne stille det spørgsmål, om det kan være rigtigt, at unge mennesker på 16 år skal have mulighed for at starte deres arbejdsliv med at melde sig ind i en a-kasse, hvor de teoretisk i hvert fald kan starte deres karriere på arbejdsmarkedet med at være arbejdsløse som 17-årige. Vi vil i hvert fald gerne drøfte det.

Men der er andre grupper end de unge, for hvem man kan spørge, om systemerne, som vi kender dem, er gode nok. Det gælder de kvinder, der aldrig nåede at få en uddannelse, det gælder de ufaglærte, som endnu ikke er blevet opmærksomme på, at de skal uddanne sig for at undgå at blive marginaliserede, og det gælder de ældre, der går på efterløn, måske på grund af det opskruede tempo på arbejdsmarkedet. For dem mener vi ikke, at systemerne er fleksible nok. Der skal på en eller anden måde skabes mulighed for, at alle kan komme ind eller blive i arbejdsfællesskaberne, og det er en udfordring, som både parterne på arbejdsmarkedet og i Folketinget må beslutte sig for at tage sig af.

Velfærdssamfundet består af så mange elementer, der indbyrdes er hinandens forudsætninger, at det godt kan være svært at overskue, hvor man skal ende, og hvor man skal begynde. Det arbejdsmarkeds-mæssige og det sociale system er bundet til hinanden, så forskellige de end kan være.

Jeg vil slutte med at citere en lille bid af rege-ringsgrundlaget, som vi har været meget optaget af: »Der skal skabes bedre muligheder, der skal skabes bedre sammenhænge mellem

arbejdsmarkedet og socialpolitikken og den uddannelsesmæssige indsats, så konflikter og overlapninger undgås. Målet er at nå frem til et system, der giver den enkelte de bedste muligheder for at få fodfæste. Vi må i fællesskab kunne enes om at skabe disse sammenhænge.«

Det, jeg godt vil hæfte mig ved her, er muligheder for fodfæste. Det handler om dem, der ikke har noget arbejde, og som har svært ved at få arbejde, og det problem bliver vi nødt til at løse.

Til allersidst vil jeg sige til SF om deres forslag til dagsorden, som er fremsat her i dag, at vi er lidt kede af, vi ikke i god tid har haft lejlighed til at drøfte dagsordensforslaget med SF, for jeg tror, der er nogle ting i det, f.eks. hr. Steen Gades indspark om orlovsordningerne, som han mener bør kunne aftales ind i overenskomsterne.

Det er vi meget enige med hr. Steen Gade i. Vi mener faktisk, at orlovsordningerne, og her tænker jeg specielt på uddannelsesorloven, burde være en opgave, som arbejdsmarkedets parter tog sig af, og som derfor burde være i overenskomsterne. Når vi alligevel ikke kan støtte SF's dagsordensforslag, skyldes det de mindelser, vi har fra finanslovtiden, som jo ikke ligger så langt tilbage, hvor SF her fra talerstolen foreslog milliardudgifter, som vi ikke kunne støtte, fordi sammenhængen i økonomien for os er så vigtig, også for velfærdssamfundets fremtid.

Bruno Jerup (EL):

Det er en vigtig debat om velfærdssamfundet, som er rejst af SF. Vi mener fra Enhedslistens side, at det er vigtigt at vurdere, om det velfærdssamfund, vi har i dag, opfylder de mål og de intentioner, som man omtaler, når man fremlægger ideen om velfærdssamfundet.

Derfor synes vi, det er vigtigt, at man også overvejer, på hvilke måder man kan forny velfærdssamfundet. Det er selvfølgelig rigtigt, at en del af det er trygheden, og det er fællesskabet, men vi mener, at der også må nogle nye begreber ind i diskussionen om, hvad et velfærdssamfund eller en velfærdsmodel er for noget.

Jeg mener, at begreber som den personlige frihed, det enkelte individs muligheder for at udfolde sig, miljø og bæredygtighed også bør ind i en velfærdsmodel, så man ikke isolerer det til alene at snakke om, hvor mange penge der skal være i bistandssystemet.

Vi har haft en udvikling, hvor det er sådan, at der i Danmark er dannet nogle A-, B- og C-hold, som der også står i SF's dagsordensforslag. Vi har en stor arbejdsløshed, som vi har opbygget igennem 15-20 år med forskellige regeringer.

Hvis der skal gøres noget ved det, er man nødt til at erkende, at en egentlig sænkelse af arbejdsløsheden ikke kan ske ved at give det private erhvervsliv nogle ekstra gode muligheder for en masse ekstra tilskud, hvad enten det nu er som fradrag for deres forskningsomkostninger eller ved at pumpe nogle penge ud på anden måde. Man er nødt til at erkende, at en betragtelig sænkelse af arbejdsløsheden kun kan ske ved at lave en sænkelse af arbejdstiden, ved at give en mulighed for orlov, eventuelt en orlov, som også den radikale ordfører og SF var inde på, der er bygget op som en del af overenskomstsystemet, og en mulighed for at udnytte de dagpenge, der i dag bliver givet passivt, aktivt i kommunerne til nogle velfærdsydelse, f.eks. inden for ældreområdet og daginstitutionsområdet.

Vi mener, at der er nogle muligheder for at få flere i beskæftigelse og for faktisk at forbedre samfundet uden blot at give folk en eller anden forsørgelsesydelse og så holde sig udenfor. Men vi betragter mulighederne for orlov som en ny velfærdsydelse, der skal bygges ind i samfundet som en mulighed for alle igennem livet, sådan at det, at man kan være uden for arbejdsmarkedet i perioder, ikke kun er noget, som gælder for dem, der tilfældigvis bliver arbejdsløse, uheldigvis kommer til skade, eller som på grund af alder må træde ud af det, men at alle gives den mulighed, at de kan bruge deres liv på andet end lønarbejde. Man får også mulighed for at sige, at man vil bruge 1, 1½ eller 2 år af sit liv inden for de næste 5 eller 10 år på bare at bruge tiden, enten det nu er sammen med ens børn, eller det er for at rejse Jorden rundt.

Bistandssystemet har nogle tendenser til umyndiggørelse, klientgørelse, i sig. Det har vi fra Enhedslistens side noteret os og har også kritiseret offentligt. Vi mener, det er vigtigt, at bistandssystemet og bistandsloven bliver udviklet til en egentlig frihedslov, hvor det er sådan, at det, man koncentrerer sig om, er ydelser med henblik på at gøre folk selvberende og få dem videre, så de kan gøre noget for sig selv.

Den forsørgelsesdel, som ligger i den – den rent økonomiske side – mener vi skal samles i en ny lov om sociale grunddydelser, som jeg kan

forstå også Venstre har inde som en tanke, og jeg ved, at der også er andre partier, der har luftet det.

Vi har fra Enhedslistens side udviklet en plan om grunddydelser til alle dem, der ikke ved lønindkomst kan nå et bestemt niveau. Sådan en social grunddydelse skulle være en erstatning for alle de typer ydelser, der i dag findes, og vi vil godt i denne sammenhæng sige, at det gælder både studerende, pensionister og folk, der på forskellig måde er i bistandssystemet, at de får en mulighed for at være på en fælles social grunddydelse, og at den ikke er knyttet sammen med en eller anden bestemt bistandslov, men er en ydelse, som man har en samfundsmæssig ret til.

Der er mange områder, hvor det er sådan, at man kunne forbedre det nuværende velfærdssamfund. Det har flere af de tidligere ordførere også været inde på, og jeg vil blot nævne nogle af dem:

Ud over ældreområdet, som i flere sammenhænge har været kritiseret her i Tinget, er der daginstitutionsområdet, hvor det er rigtigt, som også regeringen og den socialdemokratiske ordfører har nævnt, at man vil gå efter inden udgangen af 1995 at få fjernet ventelisterne i daginstitutionerne. Men problemet er, at man for tiden ser, at kommunerne klarer det ved at lave nogle meget klare forringelser af daginstitutionstilbudene, ved, at de opfinder nye begreber og nye måder at komme uden om, at de ikke er i stand til eller villig til at sikre daginstitutionstilbud til alle, der har behov for det. Vi mener, at der er mange kritisable punkter dér, hvor velfærdsydelse bestemt ikke er acceptable.

Vi kunne også godt nævne nogle andre eksempler, f.eks. at man laver nogle muligheder for at få nedbragt ventelisterne for bestemte typer operationer, som man gjorde i forbindelse med finansloven, hvor Venstres fingeraftryk på finansloven bl.a. var, at man udvalgte bestemte typer operationer – diskusprolaps og knæledsoperationer – og sagde, at lige præcis for de typer operationer skulle pengene følge patienten, hvilket betyder, at man reelt laver længere ventelister for andre typer operationer, fordi man ikke samtidig er villig til at sikre det nødvendige økonomiske grundlag i amterne.

Der er mange områder, hvor velfærdssamfundet kunne trænge til en opstramning. Der er også nogle områder, hvor man kunne trænge til en nyskabelse og en nyvurdering af, hvordan

velfærdssamfundet skal udvikle sig. Det er vi med på fra Enhedslistens side. Vi mener, man skal have øjnene åbne for, at der er nogle signaler, der tyder på, at ikke alt, hvad der er velfærdssamfundets hensigt, nødvendigvis også er af det gode. Der kommer ikke det gode ud af det, som er hensigten.

For lige at nævne topmødet, som også den socialdemokratiske ordfører og SF var inde på, så mener vi, at det selvfølgelig er udmærket, at man fra regeringens side har lavet et udspil om gældsafvikling, men hvis man skal snakke om en opfølgning af topmødet også i Danmark, er man altså nødt til at se på de handelsaftaler, som Danmark og den vestlige verden har med udviklingslandene.

Det er jo omdrejningspunktet for, at de kan have et liv og en fornuftig produktion, efter at vi har eftergivet gælden. Altså én ting er, at man fjerner gælden, men hvis vi ikke i vores relationer til udviklingslandene indbygger muligheder for, at de kan forsyne sig selv og sælge de varer, de producerer, til en rimelig pris til os samt få vores varer til en rimelig pris, vil vi endnu en gang låse dem fast, og så må vi om et par år endnu en gang sige: Det var så det. Nu er de gældsat igen.

Jeg mener også, det er vigtigt, når man diskuterer velfærd og velfærdssamfundet, at man prøver at se på demokratisiden, at man også har øjnene åbne for, at der er en stigende tendens til klager over velfærdssamfundet, bl.a. fordi folk ikke føler, at de får de ting, de har behov for, som de mener at have krav på, eller at der er rimelige muligheder for at klage eller komme til orde med de problemer, de har.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi tænker på det og indbygger nogle demokratiske muligheder for, at folk kan reagere imod de ting, som de finder urimelige. Der skal f.eks. være ankemuligheder; på børneområdet skal der være en børneombudsmand, sådan som vi fra Enhedslistens side har foreslået, og kommunerne skal lave muligheder for, at arbejdsløse og andre kan lave selvstyrende produktionsenheder, hvor de producerer for at opfylde nogle lokale behov, der kan være i et område eller i en by, uden at man lægger dem hindringer i vejen, sådan som det er i dag, hvor de reelt ikke kan gøre det.

Alt i alt må vi sige, at der er nogle muligheder for en videreudvikling af det velfærdssamfund, vi har. Vi synes, at man bør tage det seriøst op, og vi er egentlig lidt skuffede over, at man fra både Socialdemokratiets, De Radikales og CD's

side har været så vage, kan man sige, i forhold til det her. Hvis man havde ønsket at gå videre i denne debat om velfærdsstatens udvikling, kunne man jo eventuelt selv have fremsat et dagsordensforslag, som løser de par småproblemer, man indtil videre har været i stand til at lægge på bordet. I stedet for stemmer man imod et dagsordensforslag, hvis substans man siger man er enig i, bortset fra at man har fundet et enkelt ord hist og pist, man har en fortolkning af, som muligvis godt kan siges at være lidt mærkelig.

Jeg synes, det er meget svagt, men jeg vil gerne sige, at vi altså fra Enhedslistens side støtter SF's dagsordensforslag, som vi synes er udmærket. Hvis det kunne vedtages, gav det i hvert fald et, skal vi sige, signal til ikke kun SF og Enhedslisten, men også til regeringen om at prøve at tage denne debat seriøst, så der kunne komme nogle forslag, der kunne tage noget af den kritik op, der bl.a. kommer fra befolkningen, af, hvordan velfærdssamfundet fungerer.

Til slut vil jeg sige, at det jo er meget tydeligt at se, at den vinkel, som V, K og Z kører ind på, er, at samtidig med, at de snakker meget om, at de skam går ind for velfærdssamfundet – bortset fra Fremskridtspartiet, som man må sige er meget entydigt, den ros skal det have, men Venstre og De Konservative bruger ordene – handler alt, hvad de i øvrigt udtaler sig om, om at sikre det private erhvervsliv nogle bedre eksistensbetingelser. De er overbeviste, og det er jo sådan set ærligt nok, om, at man kan få 800.000 eller 1,1 millioner i arbejde, hvis bare man giver nogle flere fradrag. Hvis bare man giver nogle flere tilskud til det private erhvervsliv, hvis bare de får et tagselvord, skal det søreme nok gå godt.

Det er vi helt uenige i fra Enhedslistens side, men ikke sådan at vi mener, at der ikke skal være et erhvervsliv og ikke skal være en produktion; det kunne de måske godt mistænke os for. Det mener vi ikke, men vi mener altså, at både Venstre og De Konservative har en alt, alt for rosenrød opfattelse af, hvad det private erhvervsliv faktisk er i stand til at klare, og hvad det har været i stand til at klare også under en KV-regering igennem 10 år. Det var faktisk i den periode, at arbejdsløsheden steg.

Erhard Jakobsen (CD):

Må jeg begynde med at sige, at jeg synes, at den redegørelse, vi fik fra statsministeren og fra den fungerende socialminister, klart og tydeligt

viser, at al den snak om, at vort sociale system, velfærdssamfundet, er i krise, er tom snak, og dét er det, både når kritikken kommer fra venstre, og når den kommer fra højre, men det er da klart, at der er ting, der skal pilles ved.

Som en af de ting, jeg mener der ikke kan pilles ved, vil jeg nævne overførselsindkomsterne, men det er jo umuligt på borgerligt hold at spørge sig frem til, hvad det er, de mener. Den store del af overførselsindkomsterne er folkepensionen, og den er der formentlig ingen, der drømmer om at pille ved. En anden stor del er den højeste førtidspension, det er den, der tidligere hed invalidepension, og den er der forhåbentlig heller ingen, der vil pille ved. Det er de største beløb.

Så er der dagpengene, og dér vil jeg gerne gøre CD's holdning fuldstændig klar. Vi ønsker ikke nogen debat om dagpengene, uden at LO er inddraget. På samme måde, som vi har sagt, at vi ikke ønsker en diskussion om grønne afgifter, uden at erhvervslivet er inddraget, siger vi her: Vi vil ikke have nogen diskussioner om dagpenge, medmindre LO kan være indforstået med det resultat, vi når frem til. Hvorfor? Ikke fordi vi får tilskud fra LO, det gør vi af iøjnefaldende grunde ikke, men ganske simpelt fordi LO's accept af løntilbageholdenhed er det, der er helt afgørende for dette lands økonomiske fremgang. Det afgørende er ikke, hvem der sidder i regering, men at LO er i stand til over for sine medlemmer at fastholde løntilbageholdenhed. Hvordan tror man, LO skulle kunne klare det, såfremt vi går hen og underminerer noget af det, der er grundlaget for fagbevægelsen? Derfor vil vi aldrig nogen sinde være med til det.

Men jeg har ikke på noget tidspunkt lagt skjul på, at Centrum-Demokraterne mener, at stive lønsystemer er af det onde. For min skyld må en dygtig murer gerne tjene det dobbelte af, hvad en ikkedygtig murer tjener, men det betyder ikke, at hvem som helst bare kan tjene løs; men når det gælder arbejde, skal den, der arbejder dygtigt, have lov til at tjene mere end andre. Der må ingen begrænsning være.

Det er for øvrigt også derfor, at vi ikke kan stemme for dagsordenen. Om man fra Enhedslistens side finder vor begrundelse tynd, kan jo ikke interessere os; det er jo ikke Enhedslisten, der skal tage stilling på vores vegne.

Det grundlag, som vi finder for at stemme nej, er for det første det, som jeg sagde tidligere, og for det andet er det jo ikke blevet mindre efter,

hvad jeg har hørt der også skulle med: forkortelse af arbejdstiden, forbud imod overarbejde og forskellige andre ting. Det får man aldrig CD med til, og derfor ønsker vi ikke at deltage i en planlægning, der går i retning af det dér.

Til sidst må jeg så sige, for jeg har haft ordet så længe, at jeg skal prøve at gøre det kort nu, at for Centrum-Demokraterne er en diskussion om arbejdsløshed ikke nær så interessant som en diskussion om arbejdsløse, for arbejdsløsheden er der begrænsede muligheder for, hvad vi kan gøre ved, men hvad vi er i stand til for at gøre tilværelsen behageligere for de arbejdsløse, og da navnlig ikke gøre den værre for dem ved at mistænkeliggøre dem og ved at fremstille dem som nogle stratenrøvere, der tager af alle de kasser, de kan komme i nærheden af, osv., vil vi meget gerne være med til.

Det er bl.a. på den baggrund, at vi går ind for orlovsordninger. Vi synes, det er en strålende ting, at en arbejdsløs nu ikke længere behøver betegne sig selv som arbejdsløs, men benytter sin ret til orlov, hvorved en anden får chancen, og han får måske så selv senere en chance og slipper for det, som får ham til at føle, at han er ude af det hele.

Vi ønsker at tage mange hensyn til de arbejdsløse, og som sagt er det vigtigere for os end hensynet til, om den ene eller den anden skulle lave nogle numre. Det er jo ikke af ny dato. Nu skal jeg nok lade være med at komme ind på det med gamle dage igen, men du godeste, når jeg tænker på sort arbejde og alle de dér ting. Jeg tror, det var i 1954 – eller var det endda ikke allerede i 1948? – at Viggo Kampmann i sine artikler gjorde opmærksom på, at der blev snydt for 20 mia. kr. i skat. Det var datidens sorte arbejde. 20 mia. kr. blev der snydt for. Man tror da ikke, det er en nyt problem. Det er et beløb, der jo langt overstiger det, man taler om nu, når man fører det op til nutidens pristol.

Altså, der er slet ikke tale om, at det er noget nyt, og derfor er min konklusion: Lad os blive fri for al den krisesnak. Danmark er ikke i krise. Vort sociale system er ikke i krise. Der er nogle aviser, der nu i uendelig lang tid har kørt det dér med, at nu må det høre op. Hold op med det!

Jeg vil gerne gentage, hvad den radikale ordfører sagde: Vi må her i dag – men det kommer måske navnlig under næste punkt – have slået helt fast, at det store flertal i dette Ting tror på, at vi kan bevare vort sociale system og da ikke mindst folkepensionen.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlggaard (KF):

Jeg må sige, at jeg blev skuffet over hr. Erhard Jakobsens tale, som jeg hørte fra mit kontor, og den fik mig i hurtigløb over i salen.

Kan det være meningen? Er det rigtigt forstået, at LO skal have vetoret med hensyn til, om man skal lave en ændring af dagpengesystemet? At en interesseorganisation skal have vetoret over for Folketinget? Jeg må have hørt galt. Der må være sket en eller anden fejl inden i mig. At det skulle accepteres, at LO ikke vil være med til ændringer, uden at der så skal drønes løs på lønnen, så den kan komme i vejret, så vi kan komme tilbage til halvferdsernes situation, hvor lønnen steg med 10 pct., priserne med 12 pct., vi devaluerede, momsen røg op, og købekraften efter skat for den lønmodtager, der var så heldig at bevare sit arbejde, formindskedes år for år.

Jeg tror, LO er klar over, at det ikke er i nogens interesse, at lønningerne generelt skal stige meget kraftigt og mere, end produktionen kan bære, uanset om vi skulle finde på at lave nogle justeringer eller en direkte reform af dagpengesystemet.

Jeg blev oprigtig talt også noget chokeret over, at der ikke skulle være krise omkring vores sociale system, når der i løbet af de sidste 20 år er blevet omkring 1 million flere mennesker på overførselsindkomster, og når den ene efter den anden, jeg tør snart ikke citere mere, står frem og siger, at hvis stadig flere, som egentlig ikke tidligere brugte de muligheder, der var, nu melder sig og helt legalt ønsker deres sociale ydelser, bryder systemet sammen. Det har vi jo forskere, der har sagt.

Lad mig slutte med lige at citere den tidligere socialminister, den radikale Aase Olesen, som i B.T. 12. februar 1995 sagde, og hun var jo formand for Socialkommissionen: »Selvfølgelig var det frækt af os i Socialkommissionen at konkludere, at det skal betale sig at arbejde, og at påpege det faktum, at mange, der står op hver morgen for at gå på arbejde, faktisk hånes af systemet, fordi det ikke kan betale sig. Man skylder i det mindste at forklare, hvorfor man er så uenig, og at man er enig i, at det skal koste penge at gå på arbejde.«

Når jeg citerer dette, er det selvfølgelig, fordi jeg er fuldstændig enig i det, og fordi det kommer fra en fornuftig og sober radikal politiker.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Det, der denne gang får mig herop, er hr. Erhard Jakobsens bemærkninger, og i modsætning til den tidligere taler må jeg sige, at de synspunkter, der blev fremført af CD, ikke kommer som nogen overraskelse for mig.

Det, hr. Erhard Jakobsen sagde, var tom snak. Hr. Erhard Jakobsen påstod ganske vist, at det var tom snak fra venstre og højre side her i salen i dag; men det er i bund og grund tom snak, CD's ordførere kommer med – uanset hvilken af CD's ordførere der er på talerstolen, og jeg vil godt sige hvorfor:

Det er, fordi det netop kommer frem her i dag, at man ikke vil være med til at ændre dagpengesatserne på nogen områder, før LO har været taget med på råd, og at man ikke vil være med til at indføre grønne afgifter, før Dansk Arbejdsgiverforening mere eller mindre har accepteret det. Det er de holdninger, som i dag klart kommer til udtryk fra CD's side.

Hvor ofte har vi ikke hørt her fra Folketingets talerstol, at når det drejer sig om vælgeropinionen, den menige befolkning, de menige vælgere, så er man flintrende ligeglad med, hvad de mener imellem valgene. Man gider ikke engang tage en folkeafstemning, når det er større emner, der er tale om, f.eks. Øresundsforbindelsen eller andre ting, der virkelig koster skatteyderne noget. Nej, det er man flintrende ligeglad med; nu er det pludselig organisationerne, man skal høre efter.

Derfor er det usammenhængende og tom snak, som der ikke er nogen mening eller nogen rød tråd i, der kommer fra CD's side, og derfor kommer det overhovedet ikke som nogen overraskelse for mig, hvad vi har hørt her i dag.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

At Fremskridtspartiets repræsentant betegner det, jeg siger, som tom snak, kan der være mange grunde til. En af grundene kan være den, at han ikke har forstået et hak af det, og det tror jeg såmænd i og for sig gerne. Jeg er sikker på, at alle andre medlemmer udmærket har forstået, hvad jeg sagde. Det er i øvrigt rigtigt, at jeg har sagt det før; det skal jeg absolut ikke på nogen måde løbe fra.

Jeg er ked af, at hr. Frank Dahlggaard til ingen verdens nytte er løbet så hurtigt herover, for jeg har nemlig ikke et eneste øjeblik brugt udtrykket veto, og jeg gav ikke som begrundelse for,

om jeg kunne lide LO eller noget i den retning, at det er en stor organisation. Nej, jeg sagde udtrykkeligt: Det er LO's tilslutning til den danske økonomiske politik med løntilbageholdenhed, der er fuldstændig afgørende for, at denne politik kan fortsætte, og at den økonomiske fremgang kan fortsætte, og derfor må man ikke gå imod LO. All right, der kan altid være noget dér, men det er til syvende og sidst Folketinget, der bestemmer; det er da klart.

På samme måde med grønne afgifter: Centrum-Demokraterne vil aldrig være med til grønne afgifter, hvor der blot kan være mistanke om, at de lukker nogle virksomheder og nedlægger nogle arbejdspladser. Det er derfor, man må have DA med.

Og så til sidst: Det er dog alligevel skrappt, at et folketingsmedlem og et parti skal angribes for, at de ikke lige render efter, hvad man mener der siges ude i befolkningen. I grundloven står der udtrykkeligt, at jeg ikke er bundet af nogen forskrifter fra vælgerne, men alene af min overbevisning. Læs grundloven en gang til og kom på bedre tanker!

Socialministeren (Jytte Andersen, fg.):

Det har været en ganske lang debat, der har været i ca. 5 timer, og det vidner jo noget om, hvor stærke lidenskaber og hvor stor optagethed der er her i Folketinget i hvert fald – hos nogle mere end hos andre – af ønsket om, forsøget på og bestræbelserne for at udvikle og ikke afvikle velfærdssamfundet.

Jeg skal komme med nogle konkrete besvarelser til de ordførere, som har stillet nogle spørgsmål og sagt nogle ting, som jeg synes trænger til en kommentar:

Når hr. Erik Larsen fra Venstre siger, at vi betaler til for mange, og at vi betaler for meget, siger det jo noget om, hvor mange grupper der skal have mulighed for at få løftet deres forsørgelsesgrundlag via de offentlige forsørgelses-systemer – dels bistandssystemet og dels dagpengesystemet – og lovgivningen. Og da han sagde det, sad jeg og kom i tanker om, på hvilken måde både Venstres og De Konservatives ordførere i nogle situationer agerer meget modsætningsfyldt i forhold til det, de står og siger på Folketingets talerstol. Jeg vil bare komme med tre eksempler:

Venstre og De Konservative har været utrolig optaget af folk, der har andre muligheder for at tjene penge, nogle som lønmodtagere og andre som selvstændige erhvervsdrivende og nogle

som begge dele. For dem har det gennem ganske mange år været et meget varmt ønske hos Venstre og De Konservative at få en kombinationsforsikring. Det har Venstre og De Konservative så fået mulighed for ved det sidste satspuljeforlig, og det har vi ikke noget imod. Jeg minder bare om, at det er et konkret eksempel på, at man har udvidet den befolkningsgruppe, som skal kunne trække på dagpengesystemet, og dengang var der altså ikke den samme bekymring som den, der kom til udtryk her tidligere på dagen.

Det andet, jeg godt vil minde om, er Venstres og De Konservatives optagethed af, at dagpengeydelse for de selvstændige erhvervsdrivende næsten ikke kan blive høje nok! Dér glemmer man altså også bekymringen for, hvor dyrt dagpenge- og bistandsystemet må være, når man sidder i den konkrete forhandlings-situation.

Det tredje eksempel er lidt mere kuriøst, men det er, fordi jeg får ganske mange breve fra Venstres arbejdsmarkedspolitiske ordfører, hr.

Helge Sander, og et af dem – som jeg vil trække frem her – er lidt løjrligt: Når man nu i Venstre er så optaget af, at folk som udgangspunkt skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet for at få dagpenge, så undrer det mig, at man i Venstre tilsyneladende også er optaget af, at professionelle fodboldspillere skal have ret til dagpenge.

Jeg spørger bare mig selv: Hvis de professionelle fodboldspillere nu bliver arbejdsløse, hvad for et arbejde skal man så kunne anvise dem? Altså igen et udtryk for en ny målgruppe, der også skal have rettigheder.

Der er altså en konflikt mellem det, der bliver sagt her fra talerstolen, og det, som man rent faktisk forsøger at få igennem via breve, under de almindelige forhandlinger og i diskussioner i det hele taget.

Hr. Erik Larsen var også optaget af Socialkommissionens forslag, og det er jo helt rigtigt, at det ikke er alle forslagene fra Socialkommissionen, der er blevet regeringens politik. Men jeg vil egentlig godt spørge hr. Erik Larsen, om det f.eks. er forslaget om forhøjelse af pensions- og efterlønsalderen, som Socialkommissionen rent faktisk har stillet, der optager Venstre, f.eks. en forhøjelse af efterlønsalderen til 62 år. Er det det, man gerne vil have at regeringen skal tage til sig? Eller er det forslaget om, at hver gang der er en, der ønsker at gå på orlov, skal der gives 250.000 kr. i tilskud til den pågældende virksomhed? Det er jo den orlovsmode, som Social-

kommissionen kommer med. Er det det, Venstre er så optaget af?

Hr. Erik Larsen siger også, at nu skal der gøres noget ved virksomhedernes sociale ansvar, og at der f.eks. skal være mulighed for skånejob i forbindelse med sociale kapitler, og henviser til, at regeringen jo har gode kontakter til fagbevægelsen.

Jeg skulle hilse og sige, at fagbevægelsen faktisk har været optaget af at få aftalt sociale kapitler. Det har ikke skortet på fagbevægelsens interesse; det har skortet på arbejdsgivernes interesse. Der er altså to parter i en sag som denne, som handler om, hvordan man påvirker arbejdsmarkedet til at åbne sig og blive lidt mere blødt og fleksibelt i forhold til at tage folk ind, som måske ikke er så arbejdsdygtige, som man er, når man er helt ung.

Der er altså to parter på arbejdsmarkedet, vil jeg sige til hr. Erik Larsen, og det vil jeg også minde hr. Bendt Bendtsen om, for det, der undrede mig hos den konservative ordfører, var – sådan som jeg hørte det – at han var optaget af indslusningsløn. Når det undrer mig, er det jo, fordi der netop har været overenskomstforhandlinger og er indgået aftaler på arbejdsmarkedet. Og hvorfor i himlens navn skulle vi fra Folketingets side fratage arbejdsmarkedets parter deres ret til og deres mulighed for at aftale løn for en bestemt gruppe? Det er altså ikke en politisk opgave; det er faktisk en aftaleopgave.

Hr. Bendt Bendtsen forsøger også at tegne et billede af overførselsindkomster som noget, man vælger, fordi man gerne vil det. Sådan hænger det jo ikke sammen, og det har hr. Erhard Jakobsen så udmærket gjort rede for. Når man bliver arbejdsløs og havner i dagpengesystemet eller i bistandssystemet, er det, fordi man bliver fyret eller aldrig får en chance for at komme ind på arbejdsmarkedet. Derfor er der nogle andre forsørgelsesmuligheder, og det skal der fortsat være, hvis vi vil betegne det danske samfund som et velfærdssamfund, og det er der faktisk nogle af os der er optaget af.

Når De Konservative hævder, at der tilsyneladende er så store overførselsbudgetter, hænger det jo netop sammen med, at der op igennem 1980'erne blev ført en politik, som passiviserede folk og udstødte dem til passiv forsørgelse, i stedet for at føre en aktiv politik, som giver folk mulighed for uddannelse og arbejde. For den eneste rigtige vej, i hvert fald den eneste anstændige vej, til at få mindsket det antal kro-

ner, vi bruger til overførselsindkomster, er faktisk at bringe folk i en situation, hvor de kan tjene til deres egen forsørgelse.

Og så en sidste bemærkning til hr. Bendt Bendtsen i et forsøg på at bringe hr. Bendt Bendtsen ud af den vildfarelse, som han tilsyneladende er kommet i, nemlig at der skal spares 4 mia. kr. på arbejdsmarkedet. Jeg vil sådan set ikke klandre hr. Bendt Bendtsen for at have fået den opfattelse, for den er der nok mange der har fået, og det er også derfor, jeg tager det op her. For rent faktisk er det sådan, at det, finansministeren har givet udtryk for, er den samlede besparelsesramme på 4 mia. kr. Der er altså ikke tale om besparelser på 4 mia. kr. på arbejdsmarkedspolitikken.

Det Konservative Folkeparti er også meget optaget af den lange dagpengeperiode. Den har både hr. Frank Dahlgaard og hr. Bendt Bendtsen været optaget af. Her vil jeg godt minde om, at op igennem 1980'erne, da vi altså havde en regering med en anden farve og en anden sammensætning end den, vi har nu, var dagpengeperioden 10 år! I dag er den 7 år, og det er, fordi vi gerne vil en dagpengereform og en arbejdsmarkedsreform, der bringer folk væk fra dagpengesystemet og over i beskæftigelse. Med det vil jeg bare signalere, at længden af dagpengeperioden for så vidt er underordnet, hvis man kan bringe folk i beskæftigelse, og det er det, hele regeringens projekt går ud på. Men jeg vil erindre om, at dagpengeperioden faktisk var længere under den borgerlige regering, end den er nu.

Hr. Villy Søvnald siger, at orlovsordningerne nu alligevel er noget underligt noget, og spørger, om de nu er så gode.

Jeg synes altså, det må være meget svært at bevare pessimismen i forhold til orlovsordningerne, når der i 1994 faktisk var 120.000, der påbegyndte en orlov!

Jeg synes også, det er meget svært at oprettholde pessimismen, når vi nu har fået gennemført, at to af orlovsordningerne fra at være forsøgsordninger er blevet til permanente ordninger.

Både beskæftigede og ledige på uddannelsesorlov kan dermed få mulighed for at dygtiggøre sig med en sats på 100 pct. af de maksimale dagpenge. Og det er en ordning for alle, vil jeg gerne sige til Enhedslistens ordfører, som ligesom gav udtryk for, at den ikke var for alle.

Jeg synes også, det er svært at bevare pessimismen i en situation, hvor vi kan sige til lan-

dets børneforældre, at de kan få mulighed for at passe deres egne børn med en ydelse på 93.000 kr. om året – 93.000 kr. for at være hjemme og passe sine egne børn! Det er det eneste land i verden, hvor børneforældre har de muligheder.

Det er meget svært at gøre dét til en socialpolitisk tragedie – tværtimod, synes jeg. Det er faktisk en historisk landvinding, og det er en europæisk landvinding, ja egentlig en landvinding i forhold til hele verdenssamfundet. Der er faktisk ikke andre lande, der har sådan en ordning, som vi har, og som er til gavn for landets børnefamilier.

Både hr. Steen Gade og hr. Villy Søvndal og delvis også hr. Bruno Jerup har givet udtryk for, at de mener, at der har manglet handling, og har brugt sådanne ord som, at det har været skønmaleri, og at der ikke rigtig har været nogen mål, og at der i hvert fald ikke har været nogen midler, men at regeringen måske har haft nogle meget gode holdninger. Det synes jeg egentlig er lidt trist, for så må der jo være noget, der er forbigået både SF's og Enhedslistens opmærksomhed.

Derfor vil jeg på overskriftsplan meget kort gennemgå de projekter, der er sat i gang, og de er sat i gang, fordi der er afsat midler til dem:

Det er en arbejdsmarkedsreform, som lægger vægt på individet, på personen. Det er en udbygning af foranstaltninger for sindslidende, hvortil der er afsat 300 mio. kr. Det er Byudvalgets initiativer, hvortil der i en 3-årig periode er afsat 2,1 mia. kr. Det er handlingsplaner for truede børn og unge. Det er en udbygning af foranstaltningerne for udstødte grupper, hvortil der er afsat 350 mio. kr. Det er en styrkelse af indsatsen over for stofmisbrugere. Det er den pasningsgaranti, som vi stræber efter, og hvortil der er en vedvarende og markant udbygning på daginstitutionsområdet i alle landets kommuner. Det er bedre forhold med hensyn til klubtilbud til unge. Det er flere penge til hjemmehjælpsområdet, nemlig to gange 400 mio. kr. fra en løntilskudsramme og to gange 150 mio. kr. til udbygning af hjemmehjælpsområdet, henholdsvis i år og til næste år, så alle ældre kan få en ordentlig omsorg.

For det tiende er det en plejehjemsreform. Det er en kampagne om virksomhedernes sociale ansvar for netop at få inddraget så mange i et aktivt arbejdsliv som overhovedet muligt. Det er en styrkelse af det frivillige sociale arbejde. Det er en meget massiv udbygning af uddannelses-

kapaciteten både for de unge og for de voksne. Det er permanente orlovsordninger. Det er fleksible tilbagetrækningsmuligheder ved hjælp af delefterløn. Endelig er det skånejob, som der er penge til og mulighed for nu, fordi arbejdsmarkedets parter i meget høj grad har levet op til deres sociale ansvar.

Dette er altså alt sammen noget, som vi ikke blot taler om, men hvor vi har handlet, og som vi har sat penge af til, og som daglig omsættes til virkelighed ude omkring. Og det sker, fordi regeringen er optaget af kampen imod ABC-samfundet, kampen imod ulighedssamfundet og kampen for et mere solidarisk samfund.

Det handler dybest set om at få ophævet den sociale arvelov, den lov, som betyder, at børn og unge mennesker vokser op i familier, hvor de ikke oplever, at deres forældre får mulighed for at tjene deres egne penge. Den sociale arv går igen og igen generation efter generation, og det er den, vi er i fuld gang med at ophæve, og det gør vi bl.a. ved at sige, at alle skal have mulighed for at tjene penge og have mulighed for et arbejdsmæssigt fællesskab, fordi det dybest set er nøglen til den enkeltes trivsel og velfærd, men faktisk også nøglen til, at Danmark fortsat kan betegne sig som et velfærdssamfund – og ikke et velfærdssamfund i afvikling, men et velfærdssamfund i udvikling! Det er faktisk det, regeringens program handler om.

Derfor vil jeg sige til SF, som er skuffet over, at vi ikke kan stemme for dagsordensforslaget, at velfærdsplanen faktisk er det, der er regeringens projekt, som er nedfældet i det regeringsgrundlag, som hedder »En fælles fremtid«, og hvor vi på alle politikområder tilrettelægger tingene sådan, at de udvikler velfærd. Derfor er der ingen grund til at vedtage endnu et stykke papir her i Folketinget, for det står i regeringens program, og det er det, som vi benhårdt dag efter dag arbejder målrettet på at få realiseret, og det håber vi selvfølgelig at så mange partier som overhovedet muligt her i Folketinget vil hjælpe os med.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):
Tak for debatten!

Jeg skal gøre det kort. Den fungerende socialminister har jo givet konkrete og kontante svar på de spørgsmål, der er blevet rejst under debatten.

Jeg vil dog alligevel gerne følge det spor lidt op, som hr. Erhard Jakobsen var inde på, og som er vigtigt, og det beror jo på, at der ikke er

nogen grund til at sprede frygt i befolkningen for fremtiden og fremtidens velfærdssamfund.

Jeg synes, hr. Erhard Jakobsen meget klart trak det op, da han sagde: Tror man virkelig, at man får flere i arbejde, fordi man sætter satserne ned? Og dernæst: Hvilke satser er det egentlig, der skal sættes ned? For det er jo efterlønsmodtagere og pensionister, vi her taler om.

Jeg har her en udskrift af det, hr. Kim Behnke sagde, som jeg vil citere fra:

»Folk handler rationelt, og derfor har vi 1,9 millioner danskere på offentlige overførsler.«

For det første må jeg sige, at hr. Kim Behnke er meget dårligt informeret, og for det andet, at det er på grænsen til at være usandt.

Jeg står her med en liste over, hvad det egentlig er for mennesker, der er på overførselsindkomster, og af den fremgår det, at der i dagens Danmark er 710.000 folkepensionister, 270.000 førtidspensionister og 116.000 efterlønsmodtagere, og så er der en række andre mennesker, som desværre er henvist til dagpenge eller kontanthjælp, fordi der ikke er andre muligheder.

Lad os nu antage, at vi kan etablere bare et lille bitte nationalt kompromis i dag, som går på, at det vel ikke er folkepensionisterne, der skal hives ud af overførselsindkomsterne, og at det vel heller ikke er efterlønsmodtagerne. Og vi må vel antage, at en stor del af de mennesker, der er på førtidspension i dag, har det så dårligt, at heller ikke de kan komme i arbejde.

Der er måske nogle af dem, der har visse muligheder, som vi også arbejder med. Men hvis vi bare tager de tre grupper: folkepensionisterne, førtidspensionisterne og efterlønsmodtagerne, og ganske enkelt lægger dem sammen, får vi godt 1 million mennesker, der modtager overførselsindkomster, og hvoraf den største gruppe er 710.000 folkepensionister. Tilbage bliver et tal i størrelsesordenen ½ million mennesker, der er på overførselsindkomster enten via arbejdsløshedsdagpenge eller via kontanthjælp, eller som er på orlovsydelse, hvilket vi jo i dag har bekræftet hinanden i er en god ting.

Lad os nu ikke forfalde til talgymnastik og give befolkningen anledning til en større frygt, som i øvrigt er ubegrundet. Lad os se på virkeligheden, komme ned på jorden og gøre os klart, at vi har et godt og velfungerende velfærdssamfund.

Jeg vil i hvert fald ikke acceptere, at man med et fingerknips forsøger at flytte 710.000 folkepensionister over i den gruppe, som man kalder mennesker, der handler rationelt ved at benytte

sig af muligheden for at modtage overførselsindkomster.

Folkepensionisterne kan være fuldstændig sikre på, at det meget klare signal her i dag er, at folkepensionens grundbeløb ikke vil blive ændret. Det er kommet for at blive. Det er selve det faste fundament for al fremtidig pensionsopsparing hertilands.

Jeg skal derfor slutte mine bemærkninger med at konstatere, at vi har råd til et velfærdssamfund. Vi har råd til det, hvis vi fastholder vores grundlæggende solidaritet, men også hvis vi forstår at forny det uden at svigte den grundpille, det hele bygger på.

Desuden er økonomien faktisk god. Dette lands økonomiske karakterbog hører til de bedste i Europa. Hvis vi fortsætter den linje, vi har lagt – og det gør vi – står vi i de næste 2-3 år foran den fuldstændig enestående historiske chance, at vi ved årtusindskiftet er sluppet af med vores udlandsgæld og vil have taget godt fat på nedtrapningen af vores statsgæld, har den lave inflation under kontrol og har mange flere mennesker i arbejde.

Vi kan videreføre den linje, der faktisk er i gang, og hvis nogle skulle have glemt det, så husk bare lige den enkelte oplysning, at fra marts måned sidste år og til januar-februar i år er arbejdsløshedsstallet nedbragt med over 53.000 mennesker!

Og for første gang i en hel del år kommer vi under 300.000 ledige mennesker i dette forår, og med en konstant opadgående beskæftigelse og en konsekvent faldende arbejdsløshed har vi i løbet af 2-3 år alle chancer for at vise, at nu er diskussionen om, hvorvidt det kan lykkes at få arbejdsløsheden ned og beskæftigelsen op, en meget teoretisk diskussion.

Jeg vil slutte med at sige, at det er nu engang sådan, at hvis der er økonomisk fremgang på et ordentligt, bæredygtigt grundlag, og hvis mennesker, der ikke ved egen skyld kommer ud i nederlag, kan være sikre på, at dette velfærdssamfund tilbyder dem nye chancer, som bygger på tryghed, på rettigheder og på pligter, så har dette velfærdssamfund alle muligheder for at komme godt rustet ind i næste århundrede, velfungerende, med styr på økonomien og med nyt håb og nye chancer for de udstødte mennesker, der i dag synes, det ser besværligt ud.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

En kort bemærkning til den fungerende socialminister:

Nu har jeg jo været her i Tinget så længe, at jeg ved, at man indimellem bliver fejlciteret, og man kan have på fornemmelsen, at det er noget, som visse personer gør, for at de kan komme til at anlægge den rigtige vinkel, når der skal fyres af mod modparten. Sådan følte jeg den fungerende socialministers bemærkning om, at jeg skulle have udtalt mig om, at man udspreder sociale ydelser på et meget højt niveau til alt for mange mennesker.

Må jeg understrege, at jeg ordret sagde: Man udspreder sociale ydelser til grupper, der ikke har et socialt behov. Og så længe man gør det i et samfund, så længe er der ingen grund til at tale om, at man ikke har råd til at gøre det nødvendige for de udstødte, for dem, der har mest hjælp behov. Det synes jeg er en væsentlig pointe.

Må jeg også sige, at ministerens bekymring for fodboldspillere synes jeg er unødvendig. Det er for de flestes vedkommende mennesker, som er ret målsøgende – (*Muntherhed*) – og de vil i stor udstrækning være i stand til at udfylde et hvilket som helst job i dette samfund. Jeg synes, det ligesom understreger, at ministeren har en forkeret opfattelse af det, som folk selv vil gøre.

Og så spørgsmålet om en kombinationsforsikring: Det er jo et signal til mennesker, som ønsker at sætte noget i gang, og som ønsker at være selvstændige, men som måske på det tidspunkt, hvor de ønsker det, ikke har den fornødne tryghed og derfor bevarer et lønmodtagerjob ved siden af. Der er så mange gode grunde til at støtte de menneskers tryghed, som tør tage et initiativ i dette land, at jeg synes, der er god grund til at understrege vigtigheden af, at vi også giver den del af befolkningen, som ønsker at tage et sådant initiativ, mulighed for at føle tryghed.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Det er den fungerende socialminister, der bringer mig herop.

Efter at jeg havde talt om indslusningsløn i min ordførertale, blev jeg spurgt, om det ikke var noget, vi skulle holde fingrene fra, når nu arbejdsmarkedets parter netop har aftalt nye vilkår. Dertil vil jeg sige, at det er nu engang sådan, at vi har en hel del tilovers for mange af

de unge mennesker, som ikke kommer i gang med et job. Vismændene har peget på, at dette kan være en løsning. Vi peger på vigtigheden af, at unge mennesker får fat i arbejdslivet, at de får en faglig stolthed.

Jeg synes nok, det er lidt – nej, jeg vil ikke benytte det ord, men jeg synes, det er lidt mærkeligt, hvad man får skudt i skoene, når man prøver at tage vare på de unge mennesker på det her område.

Så må vi sige med hensyn til tilskudsordningerne, der findes i systemet i dag – det kan vi ikke nå at komme ind på – når de findes i systemet, har man da erkendt, at der er et problem for de her mennesker.

Når jeg så bliver citeret for, at dagpengeydelser og overførselsindkomster er noget, man vælger at gå på, må jeg sige, at det er ikke det, jeg har sagt. Jeg har sagt, at der må være større forskelle på det at leve af offentlige overførsler og så det at gå på arbejde hver eneste dag.

Hvad angår finansministerens besparelser og budget 1996, det, at jeg har noteret mig, at det ikke er noget, man ønsker, så kan det være noget, jeg har læst i pressen, men så er det altså pressen, der har fejlciteret.

Om orlovsordningerne må jeg også sige, at det jo var en arbejdsmarkedsmæssig foranstaltning, man gik ind og lavede, og nu er det lige pludselig familiepolitik. Men friheden til at vælge i relation til børnepasning har vi jo alligevel ikke i det offentlige system.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Selvfølgelig vil jeg gerne takke statsministeren for så aktivt at have lyttet til et af mine tidligere indlæg.

Når jeg brugte formuleringen, at de mennesker, der er på overførselsindkomster, foretager et rationelt valg, var det netop for at understrege, at der ikke fra Fremskridtspartiets side er nogen som helst elementer af, at vi ønsker at bebrejde de mennesker, der i deres privatøkonomi gør sig grundige overvejelser, inden de vælger f.eks. at gå på efterløn, men så er det netop for at understrege, at det, vi skal tage fat i, er de regler, Folketinget har vedtaget.

Når statsministeren så gør opmærksom på, at mennesker på efterløn, mennesker på førtidspension, jo ikke er nogle, man kan have en forventning om skulle kunne gøre sig gældende på arbejdsmarkedet, vil jeg sige: Jo, en række økonomer og forskellige andre har endda gjort sig

til talsmænd for, at efterlønsmodtagere skulle fratages deres efterløn og sendes tilbage på arbejdsmarkedet. Så vidt har vi i Fremskridtspartiet aldrig forestillet os at vi skulle gå. Vi ønsker blot at stoppe tilgangen, så der ikke er flere, der bliver tildelt efterløn. Vi ønsker, at man erkender, at folk skal blive på arbejdsmarkedet, så længe de evner at være der.

Nøjagtig det samme gør sig gældende med førtidspension. Førtidspension gives jo i vore dage ikke kun til personer, som er fuldstændig invaliderede. Næh, ofte sker der det, at 19-20-årige unge mennesker, som bistandskontoret ikke gider have rendende længere, meddeler man, at de nu er kommet på førtidspension, og næste gang, der sker en begivenhed i deres tilværelse, er, når de som 67-årige går på folkepension. Sådanne nogle mennesker, som er blevet parkeret på førtidspensionsordninger, skal også have en chance på arbejdsmarkedet, og derfor er der grund til at understrege, at ganske mange af dem, der er på overførselsindkomst, ville kunne klare sig selv med et rigtigt arbejde.

Anden næstformand (Henning Grove):
Jeg må bede om ro i salen!

Den fg. socialminister (Jytte Andersen):
Kun to bemærkninger, den ene til hr. Erik Larsen. Man kan jo altså ikke komme uden om, at når man gerne vil have en ny gruppe som professionelle fodboldspillere ind i dagpenge-systemet, så er det jo ikke ligefrem, fordi man lukker op for en gruppe, som har et umiddelbart behov, og det var det, der var pointen i det, jeg sagde: Hvad er det for nogle grupper, man lukker op for, og hvad er det for et pres, jeg vedvarende får fra en af Venstres ordførere, at lukke op for en ny gruppe, der altså skal have andel i overførselsindkomstsyste-
met. Så skal man ikke stå her som ordfører og sige, at der er for mange, og at der er for mange, der ikke har behov, og som får alligevel.

Jeg vil nu også tillade mig at sætte spørgsmålstegn ved, om kombinationsforsikring er et udtryk for at åbne for grupper, som ikke kunne klare sig selv, men det er en anden historie. Vi er gået ind i forliget, men det er endnu et eksempel på, synes jeg, at man fra Venstres side taler med to tunger.

Til hr. Bendt Bendtsen vil jeg godt sige, at det jo ikke er lønnen, der afgør, om unge mennesker kan komme ind på arbejdsmarkedet. Det, der afgør, om unge mennesker og for den sags skyld

også voksne mennesker kan komme ind på arbejdsmarkedet og fastholde en arbejdsmarkedstilknøytning, er uddannelse. Det er uddannelse og uddannelse og atter uddannelse. Det er faktisk baggrunden for, at vi har etableret 20.000 flere uddannelsespladser til unge, hvoraf de 3.000 af dem specielt er beregnet til ikkebøgligtstærke uddannelser; så lad nu arbejdsmarkedets parter tage hånd om løndannelsen, og så tager vi hånd om mulighederne for at dygtiggøre folk, så de kan komme ind på arbejdsmarkedet og være deres løn værd, for det er jo i virkeligheden det, det handler om.

Anden næstformand (Henning Grove):
Ordføreren for forespørgerne, hr. Steen Gade. Og så vil jeg endnu en gang gøre opmærksom på, at støjniveauet er meget højt her i salen.

Steen Gade (SF):
Jeg vil godt sige tak for debatten. Jeg mener, at den har været nyttig, også fordi jeg mener, at i den type debatter om velfærdssamfundet, som har en tendens til, at det er et pænt ord, og det går alle ind for, er det egentlig hensigtsmæssigt at få fundet ud af, hvor der er nogle politiske skel. Og jeg synes, det har været klart, at der er nogle politiske skel her. Der er politiske skel mellem Z og VK på den ene side og de øvrige partier på den anden side.

Og så er der – det er jeg så lidt mere ked af for debattens skyld – en afsløring af, at regeringen har en, synes jeg, noget slingrende kurs på det her område.

Men jeg skal komme med nogle kommentarer til ordførerne for de forskellige partier.

Lad mig begynde med hr. Kim Behnke fra Fremskridtspartiet. Fremskridtspartiets budskab er jo det sædvanlige, at det er skattetryk-
ket, der skal ned, og så løser vi derved samfundets problemer.

Jeg tror såmænd godt, hr. Kim Behnke ved det, måske også mange i Folketinget; alligevel kan man godt gentage bare nogle få nøgletal:

Hvis det skal batte at få skattetryk-
ket ned, så vil mange mennesker vel synes, at f.eks. 5 pct. ville være noget, man kunne mærke, det ville være noget, man ville lægge mærke til. Under 5 pct. vil man måske ikke rigtig sige, at det er så meget. Og det er så 45 mia. kr., der fosser ud af statskassen. Folkepensionen alene er vist 37 mia. kr.

Det er bare for at sige, hvad konsekvenserne er. Hr. Erhard Jakobsen sagde det klart: Det

fører til, at der bliver skåret i overførselsindkomsterne, og det går ud over de svageste.

Derfor bliver den næste ordfører, jeg vil interessere mig lidt for, Det Konservative Folkepartis ordfører. Jeg blev lidt forvirret, for man ved jo aldrig i debatter her, når hr. Frank Dahlgaard er med, om han er ordfører, eller om han bare optræder som hr. Frank Dahlgaard, men der var i hvert fald hele tiden to fra Det Konservative Folkeparti på talerstolen.

Hr. Bendt Bendtsen lagde vel ikke op til, at det var folkepensionen, der skulle spares på. Han nævnte heller ikke førtidspensionen, men han sagde klart, at dagpengene skulle der spares på. Det skulle laves om til en slags forsikringssystem.

Og så blev der sagt noget, som jeg synes var interessant. Det var, at man skulle stramme reglerne over for folk på dagpenge. De skulle tvinges til at tage job i områder, der ligger uden for deres eget, og vi skulle altså bruge det, at det var et offentligt finansieret dagpengesystem, til at tvinge folk. Det var den konservative ordførers ene synspunkt. Men samtidig sagde han, at hvis man har private forsikringsordninger, som Det Konservative Folkeparti går ind for, er der selvfølgelig ingen tvang, for det er jo det, man betaler sin forsikring for.

Jeg er ret sikker på, at hr. Bendt Bendtsen og andre, der har samme lønniveau som hr. Bendt Bendtsen, ville da, hvis et sådant system blev gennemført, hvis det var det, vi havde i Danmark, sørge for, at de havde råd til at lave et privat forsikringssystem, så de ikke ville blive udsat for tvang med hensyn til, hvor de skulle tage arbejde. Nej, de kunne blive ved at hente deres fulde understøttelse, måske højere understøttelse, henne i det private forsikringssystem.

Men de mennesker, der ikke har penge, skulle så leve i det offentlige system. Og hvad skulle de så tvinges til? Ja, de skulle både tvinges til at finde sig i, at de er blevet gjort arbejdsløse, og derefter skulle de finde sig i, at der blev to typer arbejdsløse: dem, der har nogle goder, som de har betalt til, og dem, der ikke har haft mulighed for at betale. Det er altså – for at bruge et ord, der somme tider bliver anset for at være lidt gammeldags – ren og skær klassepolitik, som blev fremstillet her fra den konservative ordførers side.

Så sagde den anden konservative ordfører, hr. Frank Dahlgaard: Ligheden er problemet. Så er det, jeg spørger: Hvad er det for en lighed, der er problemet? Jeg står her med nogle tal fra

Dansk Økonomi 1991 vedrørende livslønnen for forskellige grupper i det danske samfund. Kvindelige arbejdere, som har mange arbejdsløshedsperioder osv., har en livstidsindkomst – opgjort af Danmarks Statistik – på 6,4 mio. kr.; det er i gennemsnit pr. år 127.000 kr. En læge har en livstidsgennemsnitsindkomst på 18,1 mio. kr., og det er altså omkring tre gange så meget.

Det er sådan nogle tal, der er vigtige at få ind i debatten. Der er da ikke for meget lighed i det danske samfund.

Det karakteristiske ved det danske samfund er faktisk det samme, som Bendt Hansen sagde i 1969, at der er velstand, men det med velfærden kniber det nok i virkeligheden noget med.

Må jeg så vende mig til de ordførere, der trods alt var på den anden side i den her debat. Jeg vil først nævne hr. Erhard Jakobsen. Jeg var, hvad angår de væsentlige ting, egentlig kun uenig med ham på ét punkt, nemlig at der ikke rigtig er nogen problemer med arbejdsløsheden. Det er der altså. Jeg kan have misforstået ham, men det er der altså. Det er ikke rart at være et af de mange mennesker, der oplever sig som udstødte, på kontanthjælp, som arbejdsløse. Det er faktisk ganske ubehageligt.

Men jeg er helt enig i, at det signal, der bør komme ud af den her debat, er, at vi har råd til at bevare det sociale sikringssystem, og at orlovsordninger er et ganske fornuftigt og nødvendigt instrument i en velfærdspolitik i de kommende år.

Jeg vil takke Enhedslistens ordfører, hr. Bruno Jerup, for talen og støtten til vores dagsorden. Jeg er enig i, at vi også skal arbejde med nye begreber, et nyt arbejdsbegreb, og det lå der også i SF's fremstilling af løsningen på problemerne.

Så skal jeg takke Det Radikale Venstres ordfører for vel det ved siden af Enhedslistens mest positive bidrag til debatten om SF's dagsorden. Hvis det kunne have hjulpet, at vi var gået i gang med diskussionen mellem partierne om dagsordenen lidt tidligere, er jeg ked af, vi ikke har gjort det. Men så vil jeg sige, at efter denne dag kommer der flere dage, og vi kan jo fortsætte presset for, at regeringen fremlægger en sådan velfærdsplan under alle omstændigheder, også efter denne dag. Men tak for de positive bemærkninger fra Det Radikale Venstre.

I den forbindelse vil jeg godt sige, at hvad SF forestiller sig på orlovsområdet, er en orlovsreform vedtaget i Folketinget. Ligesom vi i dag

har en ferielov, skal man have en orlovslov, hvor man med visse års mellemrum optjener ret til at få orlov på et økonomisk niveau, som i dag kunne ligge på dagpengeniveau, og som man i øvrigt kan diskutere.

Så vil jeg sige til sidst til den fungerende socialminister: Når vi ikke bliver enige i dag, er det jo, fordi ministeren kommer med det her skønneri: Det er regeringens politik, det, SF står og siger. Jamen det er det da ikke. Der er masser af mennesker, som med rette føler sig umyndiggjort i systemet, som med rette oplever, at toget kører forbi dem, også fordi regeringen har lavet en skattereform, også fordi regeringen har lavet en række ting, som jo letter det for middelklassen i Danmark, men som ikke hjælper de dårligt stillede. Det er jo virkeligheden, og det er det, regeringen ikke vil sige her fra talerstolen, det er det, regeringen ikke vil erkende, og det er derfor, der bliver lidt slinger i valsen.

Det er i virkeligheden illustreret af statsministeren. Statsministeren siger, vi har en historisk chance. Enig. Så kommer statsministeren med nogle klare mål for den økonomiske politik, men når det drejer sig om de udstødte og de grupper, der har brug for en social velfærdsplan, bliver det til – og jeg citerer, hvad statsministeren sagde – »at så kan der komme et nyt håb for dem.« Ja, velbekomme, siger jeg, men det er da ikke nok. Det, der var den store idé fra SF's side, og det, vi gerne fortsat vil presse på for, og det, der står i vores dagsorden, er, at vi laver en social velfærdsplan, som har samme styrke som de økonomiske planer, som de økonomiske målsætninger.

I sådan en lang debat har det også været morsomt at se, hvor mange forskellige argumenter der har været fremført fra regeringspartierne side for, at man ikke kan stemme for denne dagsorden. Først var man enig i den; så var de økonomiske konsekvenser ikke klare; så var det spørgsmålet om, at der var nogle problemer i vores formulering om, at det skulle være på de arbejdsløses egne præmisser, at det skulle tilrettelægges. Og så hører jeg nu fra den fungerende socialminister, at problemet hverken mere eller mindre er, at det er regeringens politik, der står i denne dagsorden. Nej – sådan er det dog nok ikke.

Jeg vil anbefale Folketinget at stemme for vores dagsorden, og jeg håber, at denne diskussion har placeret V, K og Z, hvor de hører hjemme, og vi andre må fortsætte diskussionen og

fortsat presse på en regering, der slingrer lidt rigeligt på de her områder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 48 af Steen Gade (SF) (se foran) forkastedes, idet 12 (SF og EL) stemte for, 96 (S, V, KF, FP, RV og CD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Forespørgsel nr. F 30:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilken garanti kan statsministeren give for, at folkepensionister både på kort sigt og lang sigt kan være sikre på, at der vil blive udbetalt en folkepension, hvis størrelse giver en tryk alderdom, og at befolkningens egen pension ikke bliver udhulet af skærpet pensionsbeskatning?«

Af Kim Behnke (FP) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 20/1 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 26/1 95).

Begrundelse

Kim Behnke (FP):

I forbindelse med juleferien, i forbindelse med nytårsskiftet opstod der i den danske dagspresse en kraftig debat.

Det var en debat om, hvorvidt man fra den danske stat, fra de offentlige kasser vil være i stand til at blive ved med at udbetale folkepension til alle folkepensionister, når vi når år 2015, 2020, 2025 osv.

Umiddelbart kunne man meget vel fristes til at sige: Den diskussion kan jo ikke være specielt interessant her i 1995. Men der er det særegne ved folkepension, at det drejer sig om ganske mange penge, og der er det særegne ved det offentliges evne til at udbetale pensioner, at det er et resultat af, hvilken befolknings sammensætning vi har; det er et resultat af, hvilken indtjeningsevne vi har i de pågældende år, fordi vi har valgt at indrette vores offentlige finansiering